

ISSN : 2229-693X

অসম কলেজ শিক্ষক সংস্থা আলোচনী

Assam College Teachers' Association

JOURNAL

A Quarterly Peer Reviewed Multidisciplinary Online Journal

Volume : XLII, No. 2 (April, 2023)

Assam College Teachers' Association (ACTA)

ACTA House, Solapar

Guwahati - 781008, Assam, India

Mail : actajournal2023@gmail.com

Web : www.acta.org.in

Cover : Manjit Rajkhowa

Chief Editor
Dr. Breez Mohan Hazarika

ISSN : 2229-693X

অসম কলেজ শিক্ষক সংস্থাৰ আলোচনী
Assam College Teacher's Association

JOURNAL

A Quarterly Peer Reviewed Multidisciplinary Online Journal
Volume : XLII, No. 2 (April, 2023)

Chief Editor
Dr. Breez Mohan Hazarika

অসম কলেজ শিক্ষক সংস্থা আলোচনী

Assam College Teachers' Association

JOURNAL

A Quarterly Peer Reviewed Multidisciplinary Journal

Volume : XLII, No.2 (April, 2023)

ISSN : 2229-693X

Editorial Board

Advisors

Prof. Jiten Hazarika, Vice Chancellor, Dibrugarh University
Prof. Jyoti Prasad Saikia, Vice Chancellor, Birangana Sati Sadhani Raijyik Vishwavidyalaya, Golaghat
Prof. Dipti Phukan Patgiri, Former Prof. & Head, Department of Assamese, Gauhati University
Prof. Utpal Borah, Department of Bio-Technology, IIT, Guwahati
Prof. Jogen Chandra Kalita, Department of Zoology, Gauhati University
Dr. Kiran Hazarika, Principal, Tengakhat College and Hon'ble Member of UGC
Dr. Rabindranath Sarma, Associate Professor, Department of Anthropology and Tribal Studies, Central University of Jharkhand, Ranchi, Dr. Dhanjit Dekha, Gauhati University

Advisors from ACTA

Sri Himangshu Maral, President, ACTA
Dr. Breez Mohan Hazarika, Vice President, ACTA
Dr. Jayanta Baruah, General Secretary, ACTA
Sri Pranjal Gogoi, Academic Secretary, ACTA

Chief Editor

Dr. Breez Mohan Hazarika

Associate Editors

Dr. TP Upadhyaya
Dr. Jayanta Das
Dr. Hari Prasad Baruah
Dr. Apratim Nag
Dr. Raktim Pator
Dr. Lakhya Jyoti Borthakur
Dr. Bhaskar Jyoti Gogoi

Published by :

Dr. Jayanta Baruah, General Secretary,
Assam College Teachers' Association, Solapar, Guwahati - 8

Printed at : GRAPHIKA, Shankar Mandir Road, Amulapatty, Sivasagar (Assam)

DISCLAIMER :

The responsibility for the facts, quotations made, opinions expressed, or conclusions arrived at in the articles is entirely that of the authors, and neither the editor nor the publisher nor any of the members of the editorial or advisory bodies accept any responsibility for them.

Notes from the Editors

We are delighted to introduce the *ACTA Journal* at a new frequency and in a new format. In its subsequent editions, the journal will be published four times a year in paperless online mode. As determined by the Central Executive Committee of the Assam College Teachers' Association, the journal will continue to be blind peer-reviewed, and will have more associate editors and permanent members on its board.

The Editorial Board is committed to taking all required actions to list the journal in UGC-CARE in due course. Given the bloom and exponential growth of journals in India as well as across the world, and given that differentiating between genuine and predatory journals has become a herculean task, the board members will take all possible steps to maintain the quality of the journal so that it may live up to the expectations of the academic community. Constructive suggestions and feedback are expected from all stakeholders in this regard.

The current edition has fifteen articles from the social sciences, the arts and humanities, and the sciences. Since the UGC, the Indian Higher Education Regulator, issued directives in this respect for the appointment and career advancement of college and university teachers, academicians have shown a marked proclivity to write and publish papers in the UGC's CARE-listed journals. For a journal like ours, it goes without saying that it is nearly impossible to find high-quality research papers and articles that are not featured in the UGC-CARE list group of journals. Collecting these papers within a short span of time and taking necessary pre-publication measures was indeed a rigorous exercise. We appreciate the authors for contributing to the journal without being overly concerned with earning points for their professional advancement. We offer our sincere thanks and gratitude to them for living up to what historian GM Trevelyan said: "Disinterested intellectual curiosity is the lifeblood of real civilization."

We extend our profound appreciation to the ACTA leadership, the CEC members, ACTA, the Academic Secretary, ACTA, and everyone else who was either directly or indirectly associated with the publication of this volume of the journal.

With our quality-driven efforts, we are optimistic that our journal will soon be listed in UGC-CARE. We are steadfastly committed to achieving this goal through our perseverance.

SUBMISSION GUIDELINES

Ethical Policy:

- A Research paper/article submitted for publication should be solely original and previously unpublished.
- All individuals listed as author or co-authors must make substantial contributions and approve the final version of the manuscript to be published.
- Author(s) is/are solely responsible for copyright clearance, factual inaccuracies and opinions expressed in the manuscript.

Review Policy:

- Each manuscript will be examined by the Editorial Board, and then forwarded to referees for blind review. If one of the referees rejects the paper, it will be sent to a third reviewer for critical comments. The research paper/article will be published only when recommended by the referees.

Plagiarism Policy:

- The journal strictly adopts a plagiarism policy as outlined in the UGC's (Promotion of Academic Integrity and Prevention of Plagiarism in Higher Educational Institutions) Regulations, 2018.

Publication Policy:

Length:

- The manuscript, including the Reference/ Works cited section should be written within 2000 to 4000 words.
- The abstract should be within 250 words, followed by five or six keywords.

Font Style and Size:

- The manuscript should be typed in MSWord (English) or Pagemaker (Assamese).
- A manuscript in Assamese should be typed in Geetanjali Light Font of Ramdhenu Software with a font size of 13point.
- A manuscript in English should be typed in Times New Roman with a font size of 12 point.

Citation Style:

- Manuscripts should follow the formatting/editing guidelines of the MLA Handbook (8th Edition) or APA Manual (7th Edition) for all the in-text and end-text citations.

Journal

Assam College Teachers' Association
Volume : XLII, No. 2 (April, 2023)

CONTENTS

- 'Anthropomorphism'ৰ প্ৰেক্ষাপটত কালীনাথ শৰ্মাৰ 'কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া' /6
অৰ্পণ শৰ্মা
- ভাষা-মিশ্ৰণৰ তাত্ত্বিক প্ৰসংগ আৰু অসমীয়া ভাষাত ভাষা-মিশ্ৰণ /13
ড° পুষ্পাঞ্জলি হাজৰিকা
- বিশ্বায়নৰ প্ৰেক্ষাপটত অসমীয়া শিশু-সাহিত্য : এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন /20
ড° নয়নমণি বৰুৱা
- অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰি : এক ঐতিহাসিক বিশ্লেষণ /26
ড° বনদীপা শইকীয়া
- অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগৰ নতুন সংযোজন : চাহ পৰ্যটন /33
পাঞ্চালী বৈশ্য, ড° কাকলী হাজৰিকা
- হোমেন বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসত ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনাৰ প্ৰতিফলন : এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন (নিৰ্বাচিত উপন্যাসৰ আধাৰত) /38
ড° হিৰমণি কলিতা
- Womens' Representation in Assembly Elections: An Analysis of the Assembly Elections in Assam, 2016-2021 /43
Mukut Ch. Baruah
- Responsibility of the teaching fraternity in adapting to the New Education Policy, 2020 /51
Dr. Nandita Das
- Reflection of Social life and Culture of Miching tribe in Ganga Mohan Mili's *Nodi Manuhar Thikana* /58
Dr. Dipmani Das
- The National Education Policy 2020 : A study on possibilities and challenges /66
Dr. Bablu Rabha, Nabajyoti Kumar
- Role of Regional Rural Bank in Promotion of Self Help Groups in India: A Descriptive Study /80
Mr. Kamal Kanti Das
- The History, Tradition and Continuity of India's Transitory Floor art are Extensive /92
Dr. Ebrahim Ali Mondal, Pranjal Gogoi
- Livelihood Status of Fishermen Community of Assam's *Beki River* /99
Dr. Pallabi Goswami

‘Anthropomorphism’ৰ প্ৰেক্ষাপটত কালীনাথ শৰ্মাৰ ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’

অৰ্পণ শৰ্মা

সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ
এছ বি দেওৰা মহাবিদ্যালয়, উলুবাৰী, গুৱাহাটী-২০

সংক্ষিপ্তসাৰ

বিশ্বৰ সাহিত্যিক ক্ষেত্ৰখনৰ এক বৃদ্ধি অংশ শিশু সাহিত্যসমূহে অধিকাৰ কৰি আছে। শিশু সাহিত্যসমূহ মূলতঃ শিশুৰ মনস্তাত্ত্বিক দিশৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আৰু শিশুক আমোদ প্ৰদান কৰি চিন্তাৰ খোৰাক যোগোৱাৰ উদ্দেশ্য আগত ৰাখি ৰচনা কৰা হয় যদিও লেখকৰ জ্ঞাতভাৱেই হওক অথবা অজ্ঞাতভাৱেই হওক, এই শিশু সাহিত্যসমূহৰ মাজেৰে প্ৰায়ে একো একোটা সাহিত্যিক তত্ত্ব বিকশিত হয়। বিশেষকৈ *anthropomorphism* আৰু *personification*ৰ ধাৰণা দুটা জনপ্ৰিয় হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত শিশু সাহিত্যৰ ভূমিকা অনস্বীকাৰ্য। কেৱল যে পাশ্চাত্যৰ শিশু সাহিত্যত এনে ধাৰণাসমূহে প্ৰাধান্য পাইছিল, তেনে নহয়; অসমৰ শিশু সাহিত্যৰ প্ৰেক্ষাপটলৈ লক্ষ্য কৰিলেও ইয়াৰ প্ৰতিফলিত দেখা যায়। কালীনাথ শৰ্মাৰ দ্বাৰা ৰচিত ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’ *anthropomorphism*ৰ দৃষ্টিভংগী প্ৰকাশ পোৱা এনে এখন অসমীয়া শিশু উপন্যাস। প্ৰস্তাৱিত প্ৰৱন্ধটোত মূলতঃ *anthropomorphism*ৰ প্ৰেক্ষাপটত ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’ শীৰ্ষক জনপ্ৰিয় শিশু উপন্যাসখন আলোচনা কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হ’ব।

সূচক শব্দ : শিশু সাহিত্য, *anthropomorphism*, আৰোপ, অসমীয়া সমাজ।

১.১ আৰম্ভণি

১৯৬৯ চনত প্ৰকাশ পোৱা কালীনাথ শৰ্মাৰ ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’ এখন শিশু উপযোগী ধেমেলীয়া উপন্যাস। গ্ৰন্থখনৰ আৰম্ভণিতে (title page) ‘A Children Novel written by Shri K.N. Sarma’ শীৰ্ষক

বাক্যশাৰী লিখালৈ চাই এই প্ৰৱন্ধত উক্ত ৰচনাখনক এখন উপন্যাসৰ শাৰীতে ৰাখিয়ে আলোচনা কৰা হ’ব। গুৱাহাটীৰ পাণবজাৰস্থিত মণি-মানিক প্ৰকাশনৰপৰা প্ৰকাশিত এই উপন্যাসখনৰ কাহিনীৰ উপস্থাপন শৈলী বিশেষভাৱে মন কৰিবলগীয়া। কেৱল যে কাহিনীৰ

উপস্থাপন ৰীতিয়ে সুকীয়া ৰূপ লাভ কৰিছে তেনে নহয়, উপন্যাসখনৰ পাতনিটোৰ লিখন শৈলীয়েও উপন্যাসখনক এখন সুকীয়া উপন্যাসৰ ৰূপ প্ৰদান কৰাত সহায় কৰিছে। সৃষ্টিশীল সাহিত্য ৰচনাৰ ক্ষেত্ৰত এটা দিশৰ কথা প্ৰায়ে শুনা যায় যে সেই নিৰ্দিষ্ট সৃষ্টিমূলক সাহিত্যৰাজিৰ উপস্থাপনৰ ৰীতি আদিৰপৰা অন্তলৈ এঢ়ৰ হ'ব লাগে। লগতে যি কাহিনীৰ বিন্যাস আৰু প্লটৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সাহিত্য ৰচিত হৈছে, তাৰপৰা কোনোপধ্যে ৰচক ফালৰি কাটি অহা উচিত নহয়। শিশু সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো এই দিশকেইটা প্ৰযোজ্য হয়। কালীনাথ শৰ্মাৰ উপন্যাসখনৰ প্লট বুলি ক'লে ক'ব লাগিব এখন অসমীয়া বিয়া। অৱশ্যে এই বিয়া সম্পন্ন হৈছে জলচৰ প্ৰাণীৰ মাজত। এইখিনি ঔপন্যাসিকৰ কল্পনা। কিন্তু কল্পনাক আশ্ৰয় কৰি এটা প্লটক নিপোটল ৰূপ দিলেও ঔপন্যাসিকে উপন্যাসৰ গঢ় আদিৰপৰা অন্তলৈ একে ৰাখিছে। আনকি গ্ৰন্থসমূহত আৰম্ভণিতে দিয়া আগকথাখিনিতো এখন বিয়াৰ ৰহণ সনাত ই অধিক আকৰ্ষণীয় আৰু অদ্বিতীয় হৈ পৰিছে।

১.২ তাত্ত্বিক দিশৰপৰা anthropomorphism

আলোচ্য উপন্যাসখনৰ anthropomorphism শীৰ্ষক সাহিত্যিক কৌশলক বিশেষভাৱে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। যদি আমি মানুহ, অন্যান্য প্ৰাণী আৰু জড় বস্তুক পৃথকে-পৃথকে আলোচনা কৰোঁ, তেন্তে বহুল ভিত্তিত আমি তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰোঁ —

ক) মানুহবাচক বা মানুহ (Human)

খ) মানুহৰ বাহিৰে অন্য প্ৰাণীবাচক বা প্ৰাণী (Non-human)

গ) জড় পদাৰ্থ (Inanimate)

যেতিয়া সাহিত্যত মানুহৰ কাৰ্যকলাপ, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, চাল-চলনাদি সকলো মানুহৰ বাহিৰে অন্য প্ৰাণী অথবা জড় পদাৰ্থৰ ওপৰত আৰোপ কৰা হয়, তেতিয়া তেনে সাহিত্যিক কৌশলক anthropomorphism আখ্যা দিয়া হয়। আপাত দৃষ্টিত চাবলৈ গ'লে anthropomorphism আৰু personification উভয়

ধাৰণাকে একে যেন লাগে। কিন্তু দুয়োটা সাহিত্যিক আংগিকৰ মাজত কিছু পাৰ্থক্য আছে। Personification বা মানৱীকৰণত মানুহৰ বাহিৰে অন্য প্ৰাণী বা জড় পদাৰ্থই মানুহৰ দৰে কোনো কাম সম্পন্ন কৰে। পাঠকে সেই কামৰ লগত মানুহৰ সাদৃশ্য বিচাৰি পায়। সেয়া হ'লেও আমি সেই জড় পদাৰ্থ বা প্ৰাণীক মানুহৰ সমান বা অনুৰূপ বুলি গণ্য কৰিব নোৱাৰোঁ। যেনে —

ক) গছজোপাই বতাহত হালি-জালি নাচিছে।

খ) সূৰ্যই মেঘৰ আঁৰত খেলিছে।

এই দুয়োটা বাক্যত মানুহে কৰা কাম এটাৰ লগত গছ বা সূৰ্যৰ পৰিঘটনা দুটাক জড়িত কৰোৱা হৈছে। পাঠকে পঢ়াৰ সময়ত মানুহে যিদৰে শৰীৰত ভংগিমা সৃষ্টি কৰি নৃত্য কৰে, সেইদৰে বতাহত হালি-জালি নৃত্য কৰাৰ দৃশ্যটো সম্পৰ্কিত কৰিব পাৰে। একেদৰে মানুহে লুকা-ভাকু খেলাৰ সময়ত যিদৰে যিকোনো ডাঙৰ বস্তুৰ পিছত লুকাই, সেইদৰে সূৰ্যইও মেঘৰ আঁৰত লুকাই পৰা পৰিঘটনাটোক যুক্ত কৰি পাৰে।

ইয়াৰ বিপৰীতে Anthropomorphism ত যিকোনো প্ৰাণী বা জড় পদাৰ্থই মানুহৰ দৰে আচৰণ কৰি মানুহৰ সমপৰ্যায়ৰ হৈ পৰে। ইয়াৰ উৎকৃষ্ট উদাহৰণ হ'ল জৰ্জ অ'ৰৱেলৰ 'এনিমেল ফাৰ্ম' নামৰ কিতাপখন, টি.ভি.ত সম্প্ৰচাৰিত হৈ থকা কাৰ্টুনসমূহ (যেনে ডোনাল্ড ডাক, টম, জেৰী আদি চৰিত্ৰ, মিকি মাউচ আদি)। এনেবোৰত জড় পদাৰ্থ বা মানুহৰ বাহিৰে অন্য প্ৰাণীয়ে মানুহৰ দৰে আচৰণ কৰে; আনকি মানুহ যি কৰে সেয়া সাধাৰণ ৰূপত কৰিব পাৰে।

বুধিন্দ্ৰনাথ ভট্টাচাৰ্যই তেওঁৰ 'The Pronouncing Anglo-Assamese Dictionary' শীৰ্ষক অভিধানখনত 'anthropomorphism' শব্দৰ অৰ্থ 'ascribing human attributes to God' হিচাপে উল্লেখ কৰি ইয়াৰ অসমীয়া প্ৰতিশব্দ হিচাপে 'অৱতাৰ-বাদ' শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰিছে। মন কৰিবলগীয়া যে তেখেতে উক্ত শব্দটো কেৱল ভগৱানৰ প্ৰসংগতহে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। কিন্তু প্ৰকৃততে 'anthropomorphism' ধাৰণাটো ভগৱানৰ লগতে অন্যান্য জীৱ-জন্তু তথা জড়

পদাৰ্থৰ ক্ষেত্ৰতো প্ৰয়োগ কৰা হয়। Chambers 21st Century Dictionary অভিধানখনত ‘anthropomorphism’ শব্দৰ অৰ্থ এইদৰে উল্লেখ কৰিছে — ‘the ascribing of a human form to human characteristics or attributes such as behavior, feelings, beliefs etc. to animals, gods, inanimate objects etc.’ (Chambers 21st Century Dictionary, 2006)। গতিকে যিহেতু Â anthropomorphismৰ ধাৰণাটো ভগৱানৰ উপৰি অন্যান্য জীৱ-জন্তু অথবা জড় পদাৰ্থৰ ওপৰতো আৰোপ কৰা হয়, গতিকে প্ৰস্তাৱিত এই প্ৰৱন্ধটোত anthropomorphism শব্দটোৰ অসমীয়া প্ৰতিৰূপ ব্যৱহাৰ নকৰি মূলৰ অনুৰূপে ৰাখি প্ৰয়োগ কৰা হ’ব।

১.৩ কালীনাথ শৰ্মাৰ ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’ত anthropomorphismৰ প্ৰতিফলন

আমাৰ আলোচ্য উপন্যাস কালীনাথ শৰ্মাৰ ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’ উপন্যাসতো anthropomorphism কৌশলৰ প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়। উপন্যাসখনত সকলো জলচৰ প্ৰাণীয়ে মানুহে যি কৰে, যেনেদৰে আচৰণ কৰিছে; অসমীয়া বিয়া এখনত বিয়া নাম গোৱাৰপৰা আৰম্ভ কৰি বেণুপাৰ্টি বজোৱালৈ, ছোৱালী চোৱাৰপৰা আৰম্ভ কৰি দৰা ধৰা আৰু ছোৱালী বিয়া কৰা গৃহ প্ৰৱেশ কৰোৱালৈ সকলো কাৰ্য আচৰণ মানুহৰ লেখীয়াকৈ জলচৰ প্ৰাণীবোৰে কৰি গৈছে। সিহঁত যেন মানুহতকৈ ভিন্ন জলচৰ প্ৰাণী নহয়; উপন্যাসখনত সাইলাথ মানুহৰ দৰে একো একোটা প্ৰাণী হৈ পৰিছে। সাধাৰণতে anthropomorphism ৰ উদাহৰণ দিবলৈ হ’লে আমি জৰ্জ অ’ৰৱেলৰ ‘এনিমেল ফাৰ্ম’, এ.এ. মিলনেৰ ‘Winnie the Pooh’, গেব্ৰিয়েল সুজান ডে ভিলেনিভেৰ উপন্যাস ‘Beauty and the Beast’ আদিৰ উদাহৰণ প্ৰদান কৰোঁ। ৰচনাৰশৈলী আৰু উপস্থাপনৰ দক্ষতালৈ চাই আমি এই শাৰীত নিঃসন্দেহে কালীনাথ শৰ্মাৰ ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’ উপন্যাসখনকো সন্নিৱিষ্ট কৰিব পাৰোঁ।

কালীনাথ শৰ্মাই ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’ উপন্যাসখনত অতি সুন্দৰকৈ এখন অসমীয়া বিবাহৰ চিত্ৰ অংকন কৰিছে। উপন্যাসখনৰ ‘অধিবাস’ শীৰ্ষক পাতনিত বিয়া এখনৰ অনুভৱ দাঙি ধৰি কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰৰ দিশটো দাঙি ধৰিছে বুলি প্ৰৱন্ধটোত ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা হৈছে। উপন্যাসিকে অতি সুচতুৰভাৱে ‘কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া’ উপন্যাসখনৰ আগকথাখিনিৰ শিৰোণাম দিছে ‘অধিবাস’। অসমীয়া বিয়াৰ লগত অংগাংগীভাৱে জড়িত এটা শব্দেৰে আৰম্ভ কৰা শিৰোণামৰ বা বিভিন্ন ব্যক্তিক কৃতজ্ঞতা জনাই লিখা কথাখিনিৰ উপস্থাপনতো এখন বিয়াৰ ছবি ফুটি উঠিছে। উদাহৰণস্বৰূপে —

“বিয়াৰ অধিবাস নহ’লে হয় জানো? বিয়াখনেই আচৰিত, তাৰ অধিবাসটো আৰু বেচি আচৰুৰা। ইয়াৰ যোগাৰ-পাতি গুৱাহাটীৰ আলোচনা চক্ৰতে কৰা হৈছে। শ্ৰীমতী নন্মদা বসুমতাৰী, শ্ৰীমতী ললিত ফুকনকে আদি কৰি ড° প্ৰমোদ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য, শ্ৰীনবহৰি শইকীয়া, শ্ৰী অতুল চন্দ্ৰ বৰুৱা আদি বন্ধুসকলে দৰাৰ মূৰত তেল-তুল দি অধিবাসৰ কাৰ্য সম্পন্ন কৰাত সহায় কৰিছে। তেখেতসকল নহ’লে অধিবাস নহ’লহেঁতেন।

বিয়াখন নিখুঁত হোৱাত প্ৰবীণ সহিত্যিক বন্ধুবৰ শ্ৰীঅতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাই বহুমূলীয়া দিহা-পৰামৰ্শ দিছে। দৰা-কইনাই তেওঁক সেৱা জনাইছে। .....” (অসম শিশু সাহিত্য কোষ, দ্বিতীয় খণ্ড : উপন্যাস (১), পৃষ্ঠা-২৬২

এইখিনিতে উল্লেখ কৰা উচিত যে, যিকোনো কাহিনী বা পৰিঘটনাক অসমীয়া সমাজৰ চিত্ৰৰ সহায়ত উপস্থাপন কৰি সাহিত্য ৰচনা কৰাৰ প্ৰথা এয়াই প্ৰথম নহয়। এনে পৰম্পৰা প্ৰাক-শংকৰী যুগৰপৰা অসমীয়া সাহিত্যত চলি আহিছে। মাধৱ কন্দলিয়ে অসমীয়ালৈ ৰামায়ণ অনুবাদ কৰোঁতেও তাৰ পৰিৱেশ ৰচনাত অসমীয় সমাজ আৰু পৰিৱেশক ভেঁটি হিচাপে ৰাখিছে। তেওঁৰ পৰৱৰ্তী শংকৰদেৱ, মাধৱদেৱ অথবা উত্তৰ শংকৰি যুগৰ কবি-সাহিত্যিকলেও সেই একেই ৰীতিক অনুসৰণ কৰিছিল। তেওঁ লোকৰ মূল লক্ষ্য আছিল পুৰাণ বা ভাগৱত অথবা মহাকাব্য দুখনৰ ঘটনাপ্ৰৱাহক অসমৰ

পটভূমিৰ কিছু সমল ৰাখি তাৰ তাত্ত্বিক দিশত লগত পাঠক-শ্ৰোতাক পৰিচিত কৰোৱা। শংকৰদেৱে ‘ৰুক্মিণী হৰণ’ত কৃষ্ণ-ৰুক্মিণীৰ বিবাহৰ চিত্ৰ অংকন কৰোঁতেও অসমীয়া বিয়া এখনৰ আদৰ্শই আগত ৰাখিছিল। আলোচ্য উপন্যাসখনৰ মূল কাহিনী আৰম্ভণিতে এখন বিবাহৰ চিঠি ঔপন্যাসিকে সংলগ্ন কৰিছে। সাধাৰণতে অসমত যি ধৰণে বিয়াৰ চিঠিসমূহ লিখা হয় ঠিক তেনেদৰে চিঠিখন লিখি বিয়াখন যে এটা কেঁকোৰা আৰু চেঙেলী মাছৰ মাজত হ’ব সেই কথা উল্লেখ কৰিছে। চিঠিখন পঢ়ি যিকোনো ব্যক্তিয়ে এই কথা অনুধাবন কৰিব পাৰিব যে উপন্যাসখনত বৰ্ণনা কৰিবলগীয়া কাহিনীটোৰ প্লট চিৰপৰিচিত যদিও সেই প্লটত অংশগ্ৰহণকাৰীসকলহে গতানুগতিক নহয়। ঔপন্যাসিকে গতানুগতিক সমলকে নিজৰ দক্ষতাৰে এটা অগতানুগতিক ৰূপ প্ৰদান কৰিছে। ইয়াৰ ফলত স্বাভাৱিকতে উপন্যাসখনৰ প্ৰতি যিকোনো বয়সৰ ব্যক্তিৰ আগ্ৰহ বৃদ্ধি পায়। শিশুমনেও সদায় দেখি অহা গতানুগতিক বিয়া এখনৰ সলনি এখন অগতানুগতিক বিয়াৰ আভাস পায় উপন্যাসখন অধ্যয়নৰ প্ৰতি স্বাভাৱিকতে আগ্ৰহী হৈ পৰে। উপন্যাসখনৰ আৰম্ভণিতে কাঞ্চনমতী আৰু কেঁকোৰাৰ চৰিত্ৰৰ অৱতাৰণা কৰা হৈছে। কাঞ্চনমতী বাই (এটা মাছ) বৰলাৰ ঘৰ পাতি দিয়া কাৰ্যত দক্ষ। প্ৰতিখন অসমীয়া গ্ৰাম্য সমাজত এনে এগৰাকী বয়োজ্যেষ্ঠ মহিলা থাকেই, যিয়ে সেই গাঁওখনৰ ল’ৰা-ছোৱালীৰ বিয়াৰ ক্ষেত্ৰত আগভাগ লয়। কাৰ ঘৰৰ ল’ৰাৰ বাবে ছোৱালী চাই আছে, কাৰ ঘৰৰ ছোৱালী বিবাহৰ উপযুক্ত হৈছে, কোন ল’ৰাৰ লগত কোন ছোৱালীৰ ৰাহি-জোৰা আহিব — এই সকলোবোৰ তেওঁৰ নখদৰ্পনত থাকে। উপন্যাসখনত এনে এগৰাকী নাৰীৰ ভূমিকা লৈছে কাঞ্চনমতী বায়ে। কাঞ্চনমতী বায়ে শুই থকা কেঁকোৰা কাইক ছোৱালী চাবলৈ যাবলৈ তাগিদা দিছে। এইখিনিতে উপন্যাসখনৰ এটা মন কৰিবলগীয়া দিশ হ’ল চিত্ৰকল্পৰ ব্যৱহাৰ। কেঁকোৰা কাই শুই থকা দৃশ্যটো সাধাৰণ ৰূপত নকৈ ঔপন্যাসিকে অতি সুন্দৰকৈ শুই থকা অৱস্থাত কেঁকোৰা এটাৰ অৱস্থান কেনে হ’ব সেয়া আকৰ্ষণীয় ৰূপত দাঙি ধৰিছে —

“কেঁকোৰা কায়ে তাৰ শোৱনি কোঠাত আঠোখন ঠেং মেলি শুই আছিল। সমুখৰ চেপেনা থকা ঠেং দুখন ওপৰলৈ দাঙি থৈছিল, যাতে কোনেও তাক অতৰ্কিতে হেঁচা মাৰি ধৰিব নোৱাৰে। কাঞ্চনমতী বাইৰ মাত শুনি ঘপৰাই উঠি ঠাৰি থকা চকু দুটা চেপেনা থকা ঠেং দুখনেৰে মোহাৰি কেঁকোৰা কাই ওলাই আহিল।” (অসম শিশু সাহিত্য কোষ, দ্বিতীয় খণ্ড : উপন্যাস (১), পৃষ্ঠা- ২৬৩

যিকোনো ঘটনা এটাক এনেদৰে বৰ্ণনা কৰি তাক চিত্ৰকল্পৰ ৰূপ দিয়াৰ বাবে ঔপন্যাসিক অতি দক্ষহোৱাৰ লগতে তেওঁ অপৰিসীম কল্পনাবোধ থাকিব লাগিব। কালীনাথ শৰ্মা উভয় দিশেৰে অতি সমৃদ্ধ যে আছিল তাত কোনো সন্দেহ নাই। আকৌ চিত্ৰকল্পৰ সাৰ্থক ব্যৱহাৰৰ ফলত বক্তব্য বিষয়বোৰ শিশুৰ বাবে অতি আকৰ্ষণীয় হৈ পৰাৰ লগতে ই শিশুৰ কল্পনা শক্তি বৃদ্ধিতো সহায় কৰিছে। অৱশ্যে আদিৰপৰা অন্তলৈ উপস্থাপন পদ্ধতি, বক্তব্য আৰু শৈলী বিচাৰ কৰি গোটেই উপন্যাসখন সাৰ্থক চিত্ৰকল্পৰ সমাহাৰ বুলিলেও অতিৰঞ্জিত নহ’ব। শব্দৰে অংকন কৰা ক্ষুদ্ৰ-ক্ষুদ্ৰ ছবি লগ হৈ উপন্যাসখনত এখন পূৰ্ণাংগ চিত্ৰকল্পৰ সৃষ্টি হৈছে।

সাধাৰণতে ছোৱালী চাবলৈ যোৱা, বিয়াৰ দিন ঠিক কৰা আদি সকলো কাম অসমীয়া গ্ৰাম্য সমাজত ল’ৰাৰ মাক-দেউতাকে আগ-ভাগ লৈ সম্পন্ন কৰে। কিন্তু ল’ৰা বা দৰা যদি ঘাত মাউৰা হয়, তেন্তে এই সকলোবোৰ কাম অলপ আগেয়ে উল্লেখ কৰি অহা বিবাহৰ খা-খবৰ প্ৰদান কৰা মহিলাগৰাকীৰ তৎপৰতাতে সম্পন্ন হয়। এই ক্ষেত্ৰত অৱশ্যে ওচৰ-চুবুৰীয়া অথবা বংশ-কুটুমৰ মানুহে সহায় কৰে। কিন্তু কেঁকোৰা কাইৰ নিজৰ বুলিবলৈ কোনো নাই। সৰুতে মাক-দেউতাকে এপাল পোৱালি জন্ম দি চকু মুদিছিল। কেঁকোৰা কাইৰ ভায়েক-ভনীয়েকবোৰ তাৰ পাছত ক’লৈ গ’ল সি নাজানে। কেৱল কেঁকোৰা কায়ে অকলশৰীয়াকৈ পানীৰ জুৱলিত থাকি ডাঙৰ-দীঘল হ’ল। সেই মাউৰা কেঁকোৰাৰ বিয়াৰ কইনা চাবলৈয়ে কাঞ্চনমতী বায়ে আগভাগ লৈ কেঁকোৰাৰ বিয়াখন পাতি দিবলৈ ওলাইছে।

অসমীয়া সমাজত বিয়াৰ বাবে ছোৱালী চোৱাৰ সময়ত ছোৱালীৰ চাল-চলন, ৰূপ-গুণ আদি সকলো লক্ষ্য কৰা হয়। কাঞ্চনমতী বায়ে প্ৰথমতে কেঁকোৰা কাইৰ বাবে মিছা খুৰীৰ (মিছা মাছ) জীয়েকক পচন্দ কৰিছিল। এই কথা কেঁকোৰাক কওঁতে কেঁকোৰাই সন্তোষ পোৱাৰ সলনি খংহে কৰিলে। তাৰ অপচন্দৰ কাৰণ হিচাপে কেঁকোৰাই কেইবাটাও কথা ক'লে — “সেই কুঁজী মিছাজনীৰ জীয়েকক সি কেতিয়াও ঘৰ চপাই আনিব নোৱাৰে। সি নিজে আঠখন ঠেঙেৰে লৰি-ঢাপৰি ফুৰিব নোৱাৰে, মিছাৰ আৰু দহখন ঠেং। থ আই কেঁকোৰাৰ জীৱনত সহায় হওক চাৰি গলগ্ৰহে হ'ব। তাতে আকৌ তাইৰ পিঠিত এটা উধনীয়া কুঁজু সি বৰং অকলশৰীয়া হৈ গোটেই জীৱন কটাব, কিন্তু মিছাজনীৰ লগত ঘৰ নকৰে।” (অসম শিশু সাহিত্য কোষ, দ্বিতীয় খণ্ড : উপন্যাস (১), পৃষ্ঠা- ২৬৪)

আকৌ এঠাইত কাঞ্চনমতী বাইৰ দৃষ্টিকোণৰপৰা উপন্যাসিকে লিখিছে —

“আমাৰ কাঞ্চন বাই কথাৰ মানুহ। কেঁকোৰা কাইক কথা দি তেওঁ বহুতো কইনা চালে। বৰবিলৰ পানীপৰুৱা, সাতদলাৰ ওপৰচকুৱা, সৰুবিলৰ ডুৰাকণ, দীপৰৰ কান্দুলি আদি বহুতো কইনাৰ বতৰা আহিল। সকলো কইনাকে বায়ে নিজে গৈ চাব নোৱাৰিলেও মনপোৱা লোকৰ হতুৱাই চোৱালে। কোনোবাজনী কইনাৰ কঁকালখন বেঁকা, কাৰোবাৰ বা গলটো দীঘল, কোনোবাজনীৰবা আকৌ চকুৰে দোষ। দুই-এঠাইত কইনা পছন্দ হ'লেও গুৰি গছ বেয়া।” (অসম শিশু সাহিত্য কোষ, দ্বিতীয় খণ্ড : উপন্যাস (১), পৃষ্ঠা- ২৬৪)

উক্তিতোলৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে কাঞ্চনমতী বাইক ‘কথাৰ মানুহ’ বুলি অভিহিত কৰিছে। মানুহৰ কাৰ্যকলাপক জলচৰ প্ৰাণীৰ ওপৰত আৰোপ কৰাৰ উপৰিও পোনপটীয়াকৈ সেই কাৰ্যক নিৰ্দেশ কৰিবলৈ ‘মানুহ’ শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰা দিশটোৱে anthropomorphismৰ তত্ত্ব প্ৰযোজ্য হোৱা কথাটোকে সূচাইছে।

অসমীয়া সমাজত যেতিয়া ল'ৰাঘৰে ছোৱালীক পছন্দ কৰে বা ছোৱালী বিচাৰে, তেতিয়া ছোৱালী ঘৰেও নিজৰ ফালৰপৰা দৰাৰপৰা আদি কৰি পৰিস্থিতিলৈ প্ৰতিটো দিশ চালি-জাৰি চায়। অৱশ্যে এয়া কোনো অহিত কথা নহয়। এজনী ছোৱালী এঘৰলৈ চিৰদিনৰ বাবে উলিয়াই দিয়াৰ পূৰ্বে হ'বলগীয়া ঘৰখনৰ বিষয়ে অথবা দৰাৰ চৰিত্ৰৰ বিষয়ে ভালদৰে ফঁহিয়াই চোৱাটো প্ৰয়োজন। কেঁকোৰাৰ দৰে মাউৰী চেঙেলীক কাঞ্চনমতী আয়ে কইনা হিচাপে পচন্দ কৰিছিল। চেঙেলীক কেঁকোৰাৰ বাবে বিচাৰি আইতাকৰ ওচৰলৈ যাওঁতে আইতাকে দৰা পচন্দ হ'লেও একে আষাৰে হয়ভৰ দিয়া নাই। তাৰ সলনি ঘৰৰ বয়োজ্যেষ্ঠজনৰ লগত আলোচনা কৰাৰ ইচ্ছাৰ বিষয়ে এইদৰে ক'লে —

“দৰা যে ভাল, সেই কথা ঠিক। কিন্তু কাঞ্চনমতী, মই সেই কথা ভবা নাই। মই ভাবিছোঁ, মইনাক উলিয়াই দি মইনো কাৰ সৈতে জীয়াই থাকিম — কোন সতে তাইক বিয়া দি উলিয়াই দিমহু পিছে, তুমি আহিছা, ভালেই হৈছে। মই এতিয়াতে হয় বা নহয় একো নকওঁ, দেই। ককাদেউতাৰো উভতি আহক। তেওঁৰ লগত মই কথা-বতৰা হওঁ। তুমি কালিলৈ আগবেলাতে এবাৰ আহি আমাৰ সমিধানটি লৈ যাবা বুলিহে মই তোমাক অনুৰোধ কৰিলোঁ।” শচঅসম শিশু সাহিত্য কোষ, দ্বিতীয় খণ্ড : উপন্যাস (১), পৃষ্ঠা- ২৬৪)

অৱশেষত যথেষ্ট গুণা-গথাৰ অন্তৰ কেঁকোৰা কাই আৰু চেঙেলীৰ বিয়া ঠিক হ'ল। অসমীয়া গ্ৰাম্য সমাজত যিদৰে বিয়া বুলি সকলোৰে মনত পাৰ ভঙা আনন্দৰ সৃষ্টি হয়, তেনেদৰে কেঁকোৰা আৰু চেঙেলীৰ হ'বলগীয়া বিয়াখনক লৈও সকলোৰে মনত আনন্দৰ সীমা নাই। গ্ৰাম্য সমাজত যিমানে বিয়াৰ দিন আগুৱাই আহে, গাঁৱৰ বাসিন্দাসকলে, বিশেষকৈ মহিলাসকলে বিয়াঘৰলৈ গৈ খা-খবৰ লৈ ইটো-সিটো কামত সহায় কৰি দিয়ে। কেঁকোৰা আৰু চেঙেলী বাইৰ বিয়াখনৰ বাবেও গাঁৱৰ সকলোৱে আগুৱাই আহিছে। কাঞ্চনমতী বায়ে ভাগে ভাগে সকলোকে দায়িত্ব অৰ্পণ কৰিছে। মাউৰা ল'ৰা কেঁকোৰাৰ কোনো নোহোৱা দেখি সকলোৱে নিজৰ

বুলি কামবোৰ নিয়াৰিকৈ সমাপন কৰিছে। বিয়াখনত যাতে অলপো ভ্ৰুটি ৰৈ নাযায়, তাৰ বাবে তেওঁলোকে পাৰ্যমানে চেষ্টা কৰিছে। বিয়াৰ দিনা আনকি অসমীয়া বিয়া এখনত পালন কৰা সকলো পৰম্পৰা পালন কৰা হৈছে। গৰৈয়নী মাহী, কান্দুলী জেঠাই, কাঁৱৈ পেহী, পাভ আইতা আদি সকলোটিৰ সহযোগত দৰা নোওৱা কামফেৰা সম্পন্ন হৈছে। সেইদৰে মাছৰ গাঁৱৰ ঠিকাদাৰ ওপৰচকুৱাই কেৰঁৰাৰ ঘৰৰ মুখত চামিয়না এখন তৰি দি থৈ যায়। বৰিয়লাই কলপুলি এটা পুতি দিয়াৰ বিপৰীতে বামুণ ভেকোলাই গা-পা ধুই লগুণ সলাই বিয়াঘৰলৈ আহি ব্ৰাহ্মণৰ দায়িত্ব পালন কৰিলে। শাল, শ'ল, চেনাৰহঁতৰ দলটোৱে আহি ঢোলে-দগৰে গোটেইখন ৰজনজনাই পেলালে। গাঁৱৰ বয়োজ্যেষ্ঠ হিচাপে ককাদেউতা ৰাঘবৰালিয়ে মআজতে এবাৰ আহি বিয়াৰ বন্দোবষ্ট চাই যায়। মুঠৰ ওপৰত ক'বলৈ গ'লে মাছৰ গাঁৱখনত যিমান বাসিন্দা আছে সকলোৱে হেপাহৰ এই বিয়াখনত উবুৰি খাই পৰি নিজৰ নিজৰ দায়িত্ব সুকলমে পালন কৰিছে। সাইলাখ যেন এখন অসমীয়া গ্ৰাম্য বিয়া। মুঠৰ ওপৰত ক'বলৈ বিয়া আৰম্ভ হোৱাৰপৰা দৰাই কইনা ঘৰলৈ গৈ কইনাক লৈ অহালৈকে অসমীয়া বিয়া এখনত যিবোৰ পৰম্পৰা আৰু ৰীতি-নীতি পালন কৰা হয়, সেই সকলোবোৰ মাছৰ গাঁৱৰ এই বিয়াখনত পালন কৰা হৈছে। অসমীয়া বিয়া এখনক আধাৰ হিচাপে লৈ তাৰ চৰিত্ৰক সলনি কৰি সকলো পৰম্পৰাক অনুকূল ৰূপত চিত্ৰায়ণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ঔপন্যাসিকে যি দক্ষতা প্ৰদৰ্শন কৰিছে, সেয়া লেখত ল'বলগীয়া।

যিকোনো লেখকে সাহিত্য সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত লক্ষ্য পাঠকসকলৰ বিষয়ে গুৰুত্বসহকাৰে বিচাৰ কৰে। কাৰণ কিতাপখন লক্ষ্য পাঠকৰ ৰুচি আৰু জ্ঞানৰ অনুকূলে নিলিখিলে কিতাপখনৰ ৰচনা সাৰ্থক নহ'ব। এই দিশটো শিশু সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে প্ৰযোজ্য। ইয়াৰ পূৰ্বৰ প্ৰৱন্ধত শিশুৰ মনোজগতৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে বিস্তৃত ভাৱে আলোকপাত কৰা হৈছে। শিশু সাহিত্য ৰচনাৰ সময়ত শিশুৰ মনোজগতখনৰ কথা ভালদৰে বিচাৰ কৰাৰ লগতে ভাষিক দিশত শিশুৰ দখলৰ দিশটো বিশেষভাৱে ফাঁহিয়াই

চাব লাগে। এই কথা সাঁচা যে শিশুমনত সুপ্ত হৈ থকা ভাষা, তেওঁলোকৰ ভাষা বা শব্দ আয়ত্ব কৰাৰ ক্ষমতা, ভাষিক আদান-প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ দক্ষতা বয়োজ্যেষ্ঠসকলৰ সমান নহয়। সেয়েহে শিশু সাহিত্যিকসকলেও সাহিত্য ৰচনাৰ পূৰ্বে শিশুৰ ভাষিক দিশটোক আওকাণ কৰিব নালাগে। কালীনাথ শৰ্মাই 'কেঁকোৰা কাইৰ বিয়া' শীৰ্ষক উপন্যাসখন ৰচনা কৰাৰ সময়ত এই দিশটো গুৰুত্বসহকাৰে বিচাৰ কৰিছিল। সেয়েহে উপন্যাসখনত ঔপন্যাসিকে সহজ-সৰল গাঁৱলীয়া ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিছে। লগতে কাহিনীক অধিক ৰসাল কৰিবলৈ তেখেতে ঠায়ে ঠায়ে ধেমেলীয়া বাক্য, থলুৱা শব্দ প্ৰয়োগ কৰি উপন্যাসখনৰ আবেদন বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে শিশু সাহিত্য হিচাপে ইয়াৰ সাৰ্থকতাও বৃদ্ধি কৰিছে।

পদ্য বা গানৰ প্ৰতি শিশু সহজে আকৰ্ষিত হোৱা দেখা যায়। আনকি শিশুৰ টোপনি নাহিলে, কান্দি থাকিলে মাকে বা বয়োজ্যেষ্ঠজনে নিচুকনি গীত বা অন্য পদ্য সূৰ লগাই পৰিৱেশন কৰি শিশুক প্ৰমোদ দিয়ে আৰু তেনেকে শিশু টোপনিও যায়। শিশুৰ কোমল মনক আৰু মনোজগতক চুই যাব পৰাকৈ কাহিনী উপস্থাপন কৰিলেহে সেই কাহিনীয়ে শিশু মনক স্পৰ্শ কৰি তাত সাৰ্থকতা আনে। আলোচ্য উপন্যাসখনতো এই কথা অনুধাৱন কৰি ঔপন্যাসিকে বিভিন্ন স্থানত পদ্য সংযোজন কৰিছে —

১/ আঠঠেঙীয়া কেঁকোৰা

মুখখন বেকোৰা

ঠেংবোৰ পেংহেন

খোজকায়ে যেনতেন।

(অসম শিশু সাহিত্য কোষ, দ্বিতীয় খণ্ড : উপন্যাস (১), পৃষ্ঠা- ২৬)

ঔপন্যাসিকে অতি সুচতুৰভাৱে ইয়াত কেঁকোৰা এটা আকৃতি আৰু অবয়ব বৰ্ণনা কৰিছে। সৰু ল'ৰা-ছোৱালীয়ে চেহেৰা বা আকৃতিক আশ্ৰয় কৰি বিভিন্ন ছদ্মনাম (বা জোকোৰা নাম) প্ৰদানৰ জৰিয়তে ইজনে-আনজনক জোকাই খং তুলি ৰং চায়। ইয়াতো ঔপন্যাসিকে কেঁকোৰাই 'আঠখন ঠেঙেৰে খোজ কাড়ি

বেগাই অহা-যোৱা কৰাত তাৰ বৰ অসুবিধাৰ বাবে এচাম দুষ্ট প্ৰকৃতিৰ প্ৰাণীয়ে জোকাবৰ চেষ্টা কৰে। এনেদৰে জোকোৱাৰ প্ৰসংগত ওপৰৰ পদ্যটো সংযোজন কৰি ঔন্যাসিকে অতি দক্ষতাৰে কেঁকোৱাৰ অবয়বৰ জ্ঞান শিশুক প্ৰদান কৰিছে।

এখন সমাজৰ ৰীতি-নীতিক কোনো সৃষ্টিশীল সাহিত্যকৰ্মৰ মাজেৰে প্ৰকাশ কৰাটো এটি গতানুগতিক দিশ। কিন্তু সেই ৰীতি-নীতিক Anthropomorphism ৰ তাত্ত্বিক আধাৰত উপস্থাপন কৰাটো এটি পৰিচিত উপস্থাপন শৈলী নহয়। কালীনাথ শৰ্মাই এখন শিশু সাহিত্যৰ প্লট হিচাপে সমাজখনৰ এটি ব্যৱস্থাক গ্ৰহণ কৰা আৰু তাৰ চৰিত্ৰ হিচাপে জলচৰ প্ৰাণীক নিৰ্বাচন কৰা কাৰ্যই এখন সাৰ্থক anthropomorphismৰ লক্ষণ সন্নিৱিষ্ট গ্ৰন্থৰ ইংগিত বহন কৰিছে।

১.৪ সামৰণি

পৰিৱেশ বৰ্ণনা এই উপন্যাসখনৰ এটা অন্যতম গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ। পৰিৱেশ বৰ্ণনাৰ বাবেই এই উপন্যাসখন সাৰ্থক হৈছে বুলি ক'লে বঢ়াই কোৱা নহ'ব। উপন্যাসখনত এখন অসমীয়া বিবাহৰ চিত্ৰ অতি সুন্দৰ ৰূপত বৰ্ণনা কৰা হৈছে। এই কথা আৰম্ভণিতে কোৱা হৈছে যে বিয়াখনত জড়িত লোৱা প্ৰতিগৰাগী অংশ গ্ৰহণকাৰী তথা দৰা-কইনা সকলো হৈছে জলচৰ প্ৰাণী। কিন্তু অসমীয়া বিবাহৰ সমষ্ট ৰীতি — নীতি আৰু পৰম্পৰাক পটভূমি হিচাপে ৰাখি জলচৰ প্ৰাণীকে অংশগ্ৰহণকাৰীৰ মৰ্যাদা দি লিখা পদ্ধতিয়ে উপন্যাসখনক যথেষ্ট আবেদনময় কৰি তুলিছে। এই কথা সাঁচা যে তাহানিৰ অসমীয়া বিয়া এখনৰ লগত আজিৰ যুগত সম্পন্ন হোৱা অসমীয়া বিয়া এখনৰ ৰীতি-নীতি তুলনা কৰিলে ব্যাপক পৰিৱৰ্তনৰ দিশটো চকুত পৰে। সেয়েহে আলোচ্য

উপন্যাসখনত জলচৰ প্ৰাণীৰ মাজেৰে প্ৰদৰ্শিত হোৱা নিয়ম-নীতিৰ অৰ্থাংশই আজিৰ অসমীয়া সমাজত পৰিলক্ষিত নহয়। তৎসত্ত্বেও অসমীয়া বিয়া এখনক আদৰ্শ হিচাপে লৈ এখন অগতানুগতিক ৰূপত এখন শিশু উপযোগী উপন্যাস ৰচনা কৰাৰ লগতে তাৰ মাজেৰে anthropomorphism ৰ তত্ত্ব সাৰ্থক ৰূপত ফুটাই তোলাৰ বাবে কালীনাথ শৰ্মা শলাগৰ পাত্ৰ।

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী

অসমীয়া

১/ ডেকা, হিতেশ (সম্পা.) : অসম শিশু সাহিত্য কোষ (দ্বিতীয় খণ্ড, উপন্যাস — ১), কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০২০ চন

২/ ডেকা, হিতেশ (সম্পা.) : অসম শিশু সাহিত্য কোষ (প্ৰস্তাৱনা খণ্ড), কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০২০ চন

৩/ নেওগ, ডিম্বেশ্বৰ : নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী, গুৱাহাটী প্ৰকাশ, নৱম সংস্কৰণ, ২০০৮

৪/ নেওগ, মহেশ্বৰ : অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা, চন্দ্ৰ প্ৰকাশ, পাণবজাৰ, দ্বাদশ সংস্কৰণ, ২০১২

৫/ শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ : অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত, সৌমাৰ প্ৰকাশ, ৰিহাবাৰী, দশম সংস্কৰণ, ২০২০

ইংৰাজী

Grandby, M.O. : Children's Literature; Edinburgh University Press, 2008

Obsertein, Karrin Lesnik : Issues in Children's Literature Criticism, July, 1993

Salvacion, Predrick (e-book version) : Introduction to the World of Children's Literature

ভাষা-মিশ্ৰণৰ তাত্ত্বিক প্ৰসংগ আৰু অসমীয়া ভাষাত ভাষা-মিশ্ৰণ

ড° পুষ্পাঞ্জলি হাজৰিকা
সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ
জগন্নাথ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়

সংক্ষিপ্তসাৰ

সময়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে ভাষাৰ পৰিৱৰ্তন হয় আৰু বিভিন্ন সময়ত হোৱা ভাষাৰ পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণসমূহ বেলেগ বেলেগ হোৱা দেখা যায়। ভিন্ন সময়ত বেলেগ বেলেগ সামাজিক-সাংস্কৃতিক-অৰ্থনৈতিক আদি কাৰণত এটা ভাষাৰ লগত অন্য ভাষাৰ সংযোগ হয়। সাম্প্ৰতিক প্ৰযুক্তি-নিৰ্ভৰ বিশ্বায়নৰ পটভূমিত যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ সুচল অৱস্থাৰ সৃষ্টিৰ ফলত ভাষিক সংযোগ এক স্বাভাৱিক পৰিঘটনা হৈ পৰিছে। ভাষিক সংযোগৰ ফলস্বৰূপে হোৱা ভাষা-পৰিৱৰ্তনৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ হ'ল ভাষা-মিশ্ৰণ। দুটা ভাষাগোষ্ঠীৰ মাজত হোৱা সংযোগৰ ফলত ভাষিক উপাদানৰ আদান-প্ৰদানৰ জৰিয়তে ভাষা-মিশ্ৰণ হয়। দ্বিভাষিক অথবা বহুভাষিক বক্তাই কথোপকথনৰ সময়ত বিভিন্ন কাৰণত ভাষা-মিশ্ৰণ কৰে। ভাষা-মিশ্ৰণ প্ৰক্ৰিয়াত পৰিৱেশ-পৰিস্থিতি আৰু অংশগ্ৰহণকাৰীয়ে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। বহুভাষিক আৰু দ্বিভাষিক পৰিৱেশত এজন ব্যক্তিয়ে কেনে ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিব সেয়া পৰিৱেশ, ব্যক্তিজনৰ ভাষিক মনোভংগী, সামাজিক স্থিতি এই দিশসমূহৰ ওপৰত বহু পৰিমাণে নিৰ্ভৰ কৰে। অসমৰ পটভূমিত অসমীয়া ভাষাত হোৱা ভাষা-মিশ্ৰণৰ ক্ষেত্ৰতো এই দিশসমূহ অধ্যয়ন কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ পৰিছে। 'ভাষা-মিশ্ৰণৰ তাত্ত্বিক প্ৰসংগ আৰু অসমীয়া ভাষাত ভাষা-মিশ্ৰণ' শীৰ্ষক আলোচনাত ভাষা-মিশ্ৰণৰ এই দিশসমূহৰ বিষয়ে বৰ্ণনাত্মক আৰু বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিৰে আলোচনা কৰা হ'ব।

সূচক শব্দ : ভাষা, মিশ্ৰণ, ভাষা-পৰিৱৰ্তন, সমাজ, অসমীয়া।

১.১ বিষয়ৰ পৰিচয়

দ্বিভাষী বা বহুভাষী ব্যক্তি বা সমাজত হোৱা এক ভাষিক প্ৰক্ৰিয়া হৈছে ভাষা-মিশ্ৰণ। বহুভাষিক সমাজত ব্যক্তিয়ে দৈনন্দিন জীৱনৰ বিভিন্ন কাম-কাজ চলাবলৈ বিভিন্ন ভাষা-ভাষী লোকৰ লগত যোগাযোগ কৰাৰ সময়ত এটা ভাষাত অন্য ভাষাৰ শব্দৰ মিশ্ৰণ কৰা দেখা

যায়। বিভিন্ন সামাজিক-সাংস্কৃতিক, অৰ্থনৈতিক, শৈক্ষিক আদি কাৰণত এটা ভাষাৰ পৰা বিভিন্ন শব্দ অন্য ভাষাত প্ৰৱেশ কৰে। অন্য সমাজ-জীৱনৰ পৰা বিভিন্ন সা-সামগ্ৰীৰ আমদানিৰ ফলতো সেই সামগ্ৰী বিধৰ লগত জড়িত শব্দসমূহ এটা ভাষাত সোমাই পৰে। কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত এটা ভাষাৰ উপযুক্ত অৰ্থপ্ৰকাশক শব্দৰ অভাৱ

হোৱাৰ বাবেও অন্য ভাষাৰ পাৰিভাষিক শব্দৰ মিশ্ৰণ হয়। এনেদৰে বিজ্ঞান তথ্য-প্ৰযুক্তি আদি বিষয়ৰ বহু ইংৰাজী ভাষাৰ পাৰিভাষিক শব্দ অসমীয়া ভাষাত প্ৰায়ে মিশ্ৰণ হোৱা দেখা যায়। বহুভাষিক সমাজৰ ব্যক্তিৰ বিভিন্ন ভাষাৰ প্ৰতি পোষণ কৰা মনোভাৱে ভাষা-মিশ্ৰণত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। অন্য ভাষাৰ প্ৰতি পোষণ কৰা উচ্চাত্মিকা ভাবৰ বাবে আৰু নিজৰ ভাষাৰ প্ৰতি হীনমন্যতা ভাবৰ বাবে বহু সময়ত ভাষা-মিশ্ৰণ হয়। অসমীয়াভাষীসকলৰ মাজতো দেখা যায় যে, ইংৰাজী ভাষাৰ মিশ্ৰণৰ দ্বাৰা সমাজত নিজকে আনতকৈ মৰ্যাদাশালী ৰূপত প্ৰকাশ কৰিব খোজে। এনেধৰণৰ বিভিন্ন কাৰণত বৰ্তমান সময়ৰ সমাজ জীৱনত ভাষা-মিশ্ৰণ এক স্বাভাৱিক প্ৰক্ৰিয়া হৈ পৰিছে।

১.২ অধ্যয়নৰ পদ্ধতি

‘ভাষা-মিশ্ৰণৰ তাত্ত্বিক প্ৰসংগ আৰু অসমীয়া ভাষাত ভাষা-মিশ্ৰণ’ শীৰ্ষক বিষয় অধ্যয়নৰ বাবে বৰ্ণনাত্মক আৰু বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

১.৩ মূল আলোচনা

ভাষা-মিশ্ৰণৰ সংজ্ঞা : ভাষা-মিশ্ৰণ সম্পৰ্কে বিভিন্নজন ভাষাবিজ্ঞানীয়ে বেলেগ বেলেগ সংজ্ঞা আগবঢ়াইছে। হাড্‌চন (Hudson)-এ ভাষা-মিশ্ৰণ সম্পৰ্কে মতামত আগবঢ়াইছে যে এজন দ্বিভাষী লোকে অন্য এজন দ্বিভাষী ব্যক্তিৰ লগত কথোপকথন কৰোঁতে পৰিৱেশৰ পৰিৱৰ্তন নহ’লেও তেওঁলোকৰ ভাষাৰ পৰিৱৰ্তন হয়। ভাষাৰ এনে ব্যৱহাৰক ভাষা-মিশ্ৰণ বোলে। বক্তব্যক প্ৰভাৱশালীকৈ প্ৰকাশ কৰিবলৈ বক্তাই সন্তুলিতভাৱে দুটা ভাষাৰ মিশ্ৰিত ৰূপৰ ব্যৱহাৰ কৰে আৰু এনে ক্ষেত্ৰত এটা ভাষাৰ কিছু শব্দ আৰু অন্য এটা ভাষাৰ কিছু শব্দ ব্যৱহাৰ কৰে আৰু পুনৰ প্ৰথম ভাষাটোলৈ ঘূৰি আহে আৰু এনেদৰে এই প্ৰক্ৰিয়া চলি থাকে।^১

ডেভিদ ক্ৰিষ্টল (David Crystal) -এ ভাষা-মিশ্ৰণ সম্পৰ্কে কৈছে যে ভাষা-মিশ্ৰণ হৈছে এনে এক ভাষিক

ব্যৱহাৰ য’ত এটা ভাষাত অন্য এটা ভাষাৰ পৰা ভাষিক উপাদান অন্তৰ্ভুক্ত হয়।^২ কাচৰু (kachru)-এ ভাষা-মিশ্ৰণ সম্পৰ্কে উল্লেখ কৰিছে যে ভাষা-মিশ্ৰণ হৈছে এটা ভাষাৰ পৰা অন্য এটা ভাষালৈ ভাষিক উপাদানৰ আদান-প্ৰদান প্ৰক্ৰিয়া। এই মিশ্ৰণৰ ফলত নতুন সংযুক্ত ৰূপৰ সৃষ্টি হ’ব পাৰে।^৩ *Encyclopaedia of Language and Linguistics* গ্ৰন্থত ভাষা-মিশ্ৰণ সম্পৰ্কে উল্লেখ কৰিছে যে দুজন দ্বিভাষী ব্যক্তিয়ে যেতিয়া কথা পাতে তেতিয়া একেটা পৰিৱেশতে তেওঁলোকৰ ভাষাত পৰিৱৰ্তন আহে। ভাষাৰ এনে পৰিৱৰ্তনকে ভাষা-মিশ্ৰণ বোলে।^৪ সুনিতা এইচ. নিৰ্মালীয়ে তেওঁৰ গৱেষণা গ্ৰন্থত উল্লেখ কৰিছে যে দুটা বা অধিক ভাষাৰ ব্যৱহাৰৰ সময়ত সৰ্গ, শব্দ, শব্দাংশ, জতুৱা ঠাঁচ আদি একেটা বাক্যৰ ভিতৰতে ব্যৱহাৰ হোৱা প্ৰক্ৰিয়াই ভাষা-মিশ্ৰণ।^৫ ষ্টিফেন গ্ৰেমলি (Stephen Gramly)-এ ভাষা-মিশ্ৰণ সম্পৰ্কে কৈছে যে যেতিয়া এজন বক্তাই এটা ভাষাৰ বাক্যত স্বাভাৱিকভাৱে অন্য ভাষাৰ শব্দ প্ৰয়োগ কৰে তেতিয়া তাক ভাষা-মিশ্ৰণ বোলে।^৬

গতিকে ভাষা-মিশ্ৰণ সম্পৰ্কে বিভিন্ন ভাষাবিজ্ঞানীয়ে আগবঢ়োৱা সংজ্ঞাৰ পৰা আমি এনেদৰে ক’ব পাৰোঁ যে ভাষা-মিশ্ৰণ হৈছে দ্বিভাষিক বা বহুভাষিক পৰিৱেশত দুটা ভাষাৰ ভাষিক উপাদান যেনে- পৰসৰ্গ, শব্দাংশ, শব্দ আদি উপাদানসমূহৰ সহায়স্থান।

ভাষা-মিশ্ৰণৰ প্ৰকাৰ আৰু অসমীয়া ভাষাত ভাষা-মিশ্ৰণ

পৰিৱৰ্তনশীল সামাজিক প্ৰেক্ষাপটত ভাষাই গতি কৰোঁতে বিভিন্ন পৰিৱৰ্তন লাভ কৰে। অসমীয়া ভাষাৰ ক্ষেত্ৰতো মন কৰিলে দেখা যায় যে প্ৰাচীন অসমীয়া ভাষাৰ স্তৰৰ পৰা পৰিৱৰ্তনৰ মাজেৰে নতুন নতুন ভাষিক উপাদান গ্ৰহণ কৰি বৰ্তমানৰ অৱস্থাত উপনীত হৈছে। এইদৰে বিৱৰ্তনৰ মাজেৰে আগবাঢ়োঁতে অসমীয়া ভাষাৰ লগত বিভিন্ন সময়ত বেলেগ বেলেগ ভাষাৰ ভাষিক সংযোগ হৈছে আৰু ইয়াৰ ফলত ভিন্ন ভাষাৰ মিশ্ৰণ হৈ আহিছে। বিংশ শতিকাৰ শেষৰ দুটা দশকৰ পৰা তথ্য-প্ৰযুক্তিৰ দ্ৰুত বিকাশ আৰু বিশ্বায়নৰ ফলত অসমীয়া

ভাষাত ইংৰাজী আৰু হিন্দী ভাষাৰ মিশ্ৰণ বেছিকৈ হ'বলৈ ধৰিছে। বিশ্বায়নে সমগ্ৰ পৃথিৱীৰ লগতে অসমৰ অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক, সামাজিক, ভাষিক আদি ক্ষেত্ৰলৈয়ো পৰিৱৰ্তন আনিছে। বিভিন্ন দেশৰ লগত অৰ্থনৈতিক লেন-দেন, বিভিন্ন সা-সামগ্ৰীৰ আদান-প্ৰদান আদিয়ে মানুহৰ জীৱন-জীৱিকা, আচৰণ আৰু চিন্তালৈ পৰিৱৰ্তন আনিছে। তথ্য-প্ৰযুক্তিৰ বিকাশে সাম্প্ৰতিক সময়ত যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ সুচল অৱস্থাৰ সৃষ্টি কৰাৰ বাবে বিশ্বৰ ভিন্ন প্ৰান্তৰ এখন ঠাইৰ লগত অন্য এখন ঠাইৰ যোগাযোগ সম্ভৱ হৈ উঠিল। এই ক্ষেত্ৰত আন্তৰাষ্ট্ৰীয় যোগাযোগৰ বাবে ইংৰাজী ভাষাই গুৰুত্ব লাভ কৰাৰ ফলত অন্যান্য ভাষাৰ লগতে অসমীয়া ভাষাতো ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰভাৱ পৰে। উচ্চ শিক্ষাৰ মাধ্যমৰূপেও ইংৰাজী ভাষা ব্যৱহাৰ কৰা হয়। গতিকে সাম্প্ৰতিক সময়ত সকলোৰে বাবে ইংৰাজী ভাষা এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ ভাষা হৈ পৰিছে। ইংৰাজী ভাষাৰ এনে প্ৰয়োজনীয়তাৰ লগতে পাশ্চাত্য সংস্কৃতিৰ প্ৰতি অসমীয়া মানুহৰ ক্ৰমান্বয়ে বাঢ়ি যোৱা আকৰ্ষণ আৰু পাশ্চাত্যৰ নিত্য-নতুন সামগ্ৰী আৰু ধ্যান-ধাৰণাৰ আগমনৰ ফলস্বৰূপে অসমীয়া মানুহ ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰতি বেছি আগ্ৰহী হোৱা দেখিবলৈ পোৱা যায়। গতিকে এনে ধৰণৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক পৰিৱেশৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে অসমীয়াভাষীসকলে ঘৰুৱা আৰু সামাজিক জীৱনৰ ভিন্ন ক্ষেত্ৰত বহুলভাৱে ইংৰাজী ভাষাৰ সংক্ৰমণ আৰু মিশ্ৰণ কৰা দেখা যায়। যাৰ বাবে ই অসমীয়া ভাষাৰ পৰিৱৰ্তনৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰেক্ষাপটত হিন্দী ভাষাৰ ব্যৱহাৰৰ গুৰুত্বৰ বাবেও অসমীয়াভাষীসকল হিন্দী ভাষাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী হোৱা দেখা যায়। এনে কাৰণত অসমীয়া ভাষাত হিন্দী ভাষাৰ প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হয়। ইয়াৰ উপৰিও ব্যৱসায়ৰ উদ্দেশ্যে অসমলৈ বিভিন্ন সময়ত আগমন হোৱা হিন্দীভাষী লোকসকলৰ লগত হোৱা অসমীয়াভাষীসকলৰ যোগাযোগৰ বাবেও হিন্দী ভাষাৰ কিছুমান শব্দ অসমীয়া ভাষাত সোমাই পৰে। তথ্য-প্ৰযুক্তিৰ দ্ৰুত বিকাশৰ ফলত বিভিন্ন গণমাধ্যম যেনে- দূৰদৰ্শনৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠান, এফ.

এম. ৰেডিঅ', চলচ্চিত্ৰ, ইউটিউব, ফেচবুক, হোৱাটচএপ, টুইটাৰ আদিৰ প্ৰচলনৰ ফলত ইংৰাজী ভাষাৰ লগতে হিন্দী ভাষা অসমৰ জনসমাজত জনপ্ৰিয় হৈ পৰে। দূৰদৰ্শনৰ হিন্দী ধাৰাবাহিক, ৰিয়েলিটি শ্ব', হিন্দী চলচ্চিত্ৰ, ব্যক্তিগত দূৰদৰ্শন চেনেলসমূহৰ বাতৰি অনুষ্ঠান অসমৰ প্ৰায় ঘৰে ঘৰে মানুহে উপভোগ কৰে। গতিকে গণমাধ্যমৰ জনপ্ৰিয়তাৰ বাবে হিন্দী ভাষাৰ মিশ্ৰণ এই সময়ছোৱাত বেছিকৈ হোৱা দেখিবলৈ পোৱা যায়। যাৰ বাবে একবিংশ শতিকাৰ অসমীয়া ভাষাত হিন্দী আৰু ইংৰাজী ভাষাৰ সংক্ৰমণ আৰু মিশ্ৰণ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ হিচাপে চিহ্নিত হৈছে। ইংৰাজী, হিন্দী ভাষাৰ লগতে অসমীয়া ভাষাত বড়ো, মিছিং, দেউৰী, ৰাভা আদি ভাষাৰ সংক্ৰমণ আৰু মিশ্ৰণ হোৱা দেখা যায়। অসমত বাস কৰা এই জনগোষ্ঠীসমূহৰ লগত বিভিন্ন সামাজিক কাৰণত অসমীয়াভাষীসকলৰ যোগাযোগ হয়। বিভিন্ন উৎসৱ-অনুষ্ঠানৰ সময়ত, ব্যৱসায় আদি কাৰণত এই জনগোষ্ঠী লোকসকল আৰু অসমীয়াভাষীসকলৰ মাজত প্ৰায়ে যোগাযোগ হয় আৰু এনে যোগাযোগৰ বাবে জনগোষ্ঠী ভাষাৰ বিভিন্ন শব্দ অসমীয়া ভাষাত মিশ্ৰণ হোৱা দেখা যায়।

অসমীয়া ভাষাত হোৱা ভাষা-মিশ্ৰণৰ বিষয়ে দুটা দিশৰ পৰা আলোচনা কৰিব পাৰি। সেই দুটা হৈছে- (ক) পৰিস্থিতিগত আৰু বিষয়ক্ষেত্ৰৰ দিশৰ পৰা আৰু (খ) গঠনৰ দিশৰ পৰা।

(ক) পৰিস্থিতিগত আৰু বিষয়ক্ষেত্ৰৰ দিশৰ পৰা

ভিন্ন পৰিৱেশ-পৰিস্থিতি অনুসৰি হোৱা ভাষা-মিশ্ৰণেই পৰিস্থিতিগত ভাষা-মিশ্ৰণ। বহুভাষিক পৰিৱেশত বিভিন্ন পৰিৱেশ অনুসৰি ভাষা মিশ্ৰণ হোৱা দেখা যায়। বহুভাষিক সমাজ এখনত ঘৰুৱা পৰিৱেশ আৰু বিভিন্ন সামাজিক পৰিৱেশত ভাষা-মিশ্ৰণ প্ৰায়ে হোৱা দেখা যায়। ঘৰুৱা পৰিৱেশত পৰিয়ালৰ ব্যক্তিৰ মাজত কথোপকথনত আৰু সামাজিক ক্ষেত্ৰতো বিভিন্ন ব্যক্তিৰ কথোপকথনত ভাষা-মিশ্ৰণ হয়। এই ক্ষেত্ৰত পৰিৱেশ-পৰিস্থিতি, অংশগ্ৰহণকাৰীৰ সম্পৰ্ক আৰু বয়স, তেওঁলোকৰ আৰ্থিক পৰিস্থিতি এই দিশসমূহে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। ভাষা-মিশ্ৰণৰ কেইটামান উদাহৰণ

এনেধৰণৰ- “ছোফাৰ কাষৰ ৰকিং চেয়াৰখনতে মোবাইলটো থৈ দিয়া আছে”, ‘বুকশ্বেলফৰ সিপাৰে থকা টেবুল লাইটৰ পৰা হালধীয়া পোহৰ আহি ঘৰটো সুন্দৰ কৰি তুলিছে’, ‘ব্ৰেকফাষ্টত চিকেন খাব নে?’, ‘সময়বোৰ যেন সি মজাক বনাই পেলাইছে, আগৰ দিনবোৰত যে কি জানদাৰ আছিল’ ইত্যাদি। এই উদাহৰণসমূহৰ পৰা দেখা যায় যে ৰকিং চেয়াৰখন, বুকশ্বেলফ, ব্ৰেকফাষ্ট আদি শব্দবোৰ অসমীয়া কথোপকথনত সহজভাৱেই মিশ্ৰণ হৈছে। ইয়াৰ লগতে বৰ্তমান সময়ত শিশুৰ ভাষাতো বিভিন্ন ইংৰাজী শব্দৰ মিশ্ৰণ হোৱা দেখা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে-‘স্কুলত মই পইমটো জনাৰ বাবে মিছে গুড বুলি ক’লে’, ‘আঙিমে মোক চকলেট দিছে’, ইত্যাদি। এনেদৰে বৰ্তমান সময়ত ইংৰাজী ভাষাৰ কিছুমান শব্দ শিশুৰ ভাষাটো ব্যৱহাৰ হোৱা দেখা যায়। ইংৰাজী মাধ্যমৰ বিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰা শিশুৰ ক্ষেত্ৰত পইম, মিছ আদি ইংৰাজী শব্দৰ ব্যৱহাৰ প্ৰায়ে লক্ষ্য কৰা যায়। লগতে ঘৰুৱা আৰু সামাজিক পৰিৱেশৰ পৰাও বহু ইংৰাজী শব্দ সহজেই আয়ত্ত কৰি শিশুৱে বৰ্তমান ব্যৱহাৰ কৰে। লগতে বৰ্তমান সময়ত বিভিন্ন নব্যমাধ্যমৰ পৰাও ইংৰাজী শব্দ শিশুৱে শিকি সেইবোৰ ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

পৰিৱেশ পৰিস্থিতিৰ লগতে বিষয়ক্ষেত্ৰৰ দিশৰ পৰাও ভাষা-মিশ্ৰণৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰি। এনে ভাষা-মিশ্ৰণক ৰূপকাৱ্যক ভাষা-মিশ্ৰণ বুলিব পাৰি। ৰূপকাৱ্যক ভাষা-মিশ্ৰণ বিষয়ৰ স্পষ্টতা আৰু পৰিভাষাৰ অভাৱৰ বাবে হোৱা দেখা যায়। বিজ্ঞান, চলচ্চিত্ৰ, অৰ্থনীতি, ক্ৰীড়া আদি বিষয়ৰ লগত জড়িত বিভিন্ন শব্দৰ অসমীয়া পৰিভাষাৰ অভাৱ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ। উপযুক্ত অৰ্থপ্ৰকাশক অসমীয়া পৰিভাষাৰ অভাৱৰ বাবে ইংৰাজী ভাষাৰ বহুতো শব্দৰ প্ৰয়োগ হয়। কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত পৰিভাষা সৃষ্টি কৰিলেও মূল ৰূপটো সহজ বোধগম্য হোৱা বাবে মূল ৰূপটোকে ব্যৱহাৰ কৰে। এনেদৰে বিভিন্ন বিষয়ক্ষেত্ৰৰ লগত জড়িত ইংৰাজী ভাষাৰ বহু শব্দ অসমীয়া ভাষাত সোমাই পৰিছে।

(খ) গঠনৰ দিশৰ পৰা

গঠনৰ দিশৰ পৰা ভাষা-মিশ্ৰণৰ বিষয়ে দুই ধৰণে আলোচনা কৰিব পাৰি। সেয়া হৈছে আন্তঃশাব্দিক আৰু আন্তঃবাক্যিক। যেতিয়া কোনো এটা ভাষাৰ শব্দৰ লগত অন্য ভাষাৰ শব্দ, পৰসৰ্গ সংযোগ হৈ বাক্যত প্ৰয়োগ হয় তেতিয়া তাক আন্তঃশাব্দিক ভাষা-মিশ্ৰণ বোলে। অসমীয়া ভাষাত হোৱা ভাষা-মিশ্ৰণলৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে ইংৰাজী, হিন্দী আদি ভাষাৰ শব্দৰ লগত অসমীয়া নিৰ্দিষ্টতাৰাচক প্ৰত্যয়, বহুবচনাত্মক প্ৰত্যয়, অনিৰ্দিষ্টতাৰাচক প্ৰত্যয় সংযোগ হৈ ব্যৱহাৰ হয়। কেতিয়াবা ইংৰাজী ভাষাৰ শব্দৰ লগত অসমীয়া ভাষাৰ শব্দ সংযোগ হৈ প্ৰয়োগ হয়। সেই অনুসৰি আন্তঃশাব্দিক ভাষা-মিশ্ৰণক তলত দিয়া ধৰণে ভাগ কৰিব পৰা যায় —

(ক) ইংৰাজী ভাষাৰ শব্দৰ লগত অসমীয়া নিৰ্দিষ্টতাৰাচক প্ৰত্যয়ৰ সংযোগ : উদাহৰণস্বৰূপে- ‘ম’বাইলটো বাজি উঠাৰ লগে লগে চালোঁ। মেচেজ আহিছে। মেচেজটো চাই ফোনটো অফ কৰি থ’লোঁ’, ‘ডিপাৰ্টমেণ্টৰ ভিতৰত অনুষ্ঠিত ছেমিনাৰখনত সিহঁত দুয়োটা একেটা ৰুমতে পৰিল’, ‘ক্লিনিকখনৰ ওপৰ মহলাত থকা ফাৰ্মাচিষ্টজন লুণ্ঠী আৰু বনিয়ন পিন্ধি তললৈ নামি আহিল’, ‘কাৰণ আংকলজনৰ তোমাৰ প্ৰতি weakness আছে’ ইত্যাদি।

(খ) ইংৰাজী শব্দৰ লগত অসমীয়া বহুবচনাত্মক প্ৰত্যয়ৰ সংযোগ : উদাহৰণস্বৰূপে- ‘সিহঁতৰ আলোচনাত কিমান নতুন নতুন টপিকছবোৰ যে ওলাই’, ‘ঘৰ-দুৱাৰ চালে, মাটি সম্পত্তি, উপাৰ্জনৰ ছৰ্চবোৰ জানি ল’লে’ ইত্যাদি।

(গ) অসমীয়া শব্দৰ লগত ইংৰাজী ভাষাৰ শব্দৰ সংযোগ : উদাহৰণস্বৰূপে- ‘চহৰখনৰ বেছিভাগ মুকলি ঠাইতে এতিয়া বিল্ডিংছ হৈ উঠিছে’, ‘তেওঁলোকৰ ডাঙৰ হলঘৰটোৰ কোণত পুৰণি বহু বস্তু পৰি আছে’ ইত্যাদি।

ভাষা-মিশ্ৰণৰ সময়ত যেতিয়া এটা ভাষাৰ শব্দসমূহ অন্য ভাষাৰ পৰসৰ্গৰ লগত বা আন ভাষাৰ শব্দৰ লগত সংযোগ নোহোৱাকৈ পোনপটীয়াকৈ প্ৰয়োগ হয় তেতিয়া

তেনে মিশ্ৰণক আন্তঃবাক্যিক ভাষা-মিশ্ৰণ বোলে। অসমীয়া ভাষাত হোৱা ভাষা-মিশ্ৰণলৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে আন্তঃবাক্যিক ভাষা-মিশ্ৰণেই বেছি পৰিমাণে হয়। আন্তঃবাক্যিক ভাষা-মিশ্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত অন্য ভাষাৰ সাধাৰণ সংজ্ঞাবাচক বিশেষ্য, বিশেষ সংজ্ঞাবাচক বিশেষ্য, সম্বন্ধবাচক বিশেষ্য, সংখ্যাবাচক শব্দ, বিশেষণ, সংযুক্ত ক্ৰিয়া আদিৰ মিশ্ৰণ হোৱা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

বৰ্তমান অসমৰ সমাজ জীৱনত ইংৰাজী ভাষাৰ ব্যৱহাৰ প্ৰায়ে দেখা যায়। বিশ্বায়নৰ সময়ত বিশ্বৰ বিভিন্ন ঠাইৰ মাজত সামাজিক-সাংস্কৃতিক-অৰ্থনৈতিক যোগাযোগ সম্ভৱ হৈ উঠিছে আৰু এই ক্ষেত্ৰত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় যোগাযোগৰ বাবে ইংৰাজী ভাষা ব্যৱহাৰ কৰা হয়। উচ্চ শিক্ষাৰ মাধ্যম ৰূপেও ইংৰাজী ভাষা ব্যৱহাৰ কৰা হয়। কাৰিকৰী বিষয়ৰ পাঠ্যপুথি, প্ৰাসংগিক পুথিসমূহ ইংৰাজী ভাষাতহে সুলভ। বিভিন্ন কাৰিকৰী বিষয়ৰ আলোচনাসত্ৰ, কৰ্মশালা আদি ইংৰাজী মাধ্যমতে সম্পন্ন হোৱা দেখা যায়। এনে কাৰণত অসমীয়া মানুহৰ বাবে ইংৰাজী ভাষাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ হোৱাৰ লগতে ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰতি উচ্চাত্মিকা ভাৱ গঢ় লৈ উঠা দেখা যায়। পাশ্চাত্য সংস্কৃতিৰ প্ৰতি ক্ৰমান্বয়ে বাঢ়ি যোৱা আগ্ৰহৰ লগতে ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰতিও অসমীয়া মানুহৰ আগ্ৰহ বাঢ়ি যোৱা দেখা যায়। ইংৰাজী ভাষা ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে নিজকে অধিক মৰ্য্যাদাশালী কৰি তুলিব খোজা মানসিকতা অসমৰ মানুহৰ মাজত বহু সময়ত দেখা যায়। বিশেষকৈ শিক্ষিত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ মাজত এনে মানসিকতা অধিক। সেয়েহে অভিজাত শ্ৰেণীয়ে সমাজৰ ভিন্ন ক্ষেত্ৰত ইংৰাজী ভাষা ব্যৱহাৰ কৰে। সামাজিক উৎসৱ, ক্লাৱ, হোটেল আদিত সাধাৰণ কথা-বাৰ্তা কৰোঁতেও তেওঁলোকে ইংৰাজী ভাষা ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। এওঁলোকে অসমীয়াতে বুজাব পৰা বিষয় এটা ইংৰাজীত ক'বলৈ বেছি ভালপায়। অতিথি বা বন্ধু-বৰ্গৰ লগত কৰা কথোপকথনত ইংৰাজী ভাষাৰ সংক্ৰমণ আৰু মিশ্ৰণ কৰি নিজকে আনতকৈ বিশেষ বুজাবলৈ চেষ্টা কৰা দেখা যায়। সম্বন্ধবাচক শব্দৰ ক্ষেত্ৰতো ইংৰাজী সম্বন্ধবাচক শব্দসমূহৰ ব্যৱহাৰ হৈছে। অসমীয়া পৰম্পৰাগত সুমধুৰ সম্বন্ধবাচক শব্দবোৰৰ

ঠাইত ইংৰাজী ভাষাৰ শব্দৰ ব্যৱহাৰ বৰ্তমান সময়ত প্ৰায়ে দেখা যায়। সাম্প্ৰতিক সময়ত বিশেষভাৱে নৱ-প্ৰজন্মৰ মাজত ইংৰাজী সম্বন্ধবাচক শব্দবোৰৰ প্ৰতি বেছি আগ্ৰহ দেখা যায়। এইবোৰৰ ব্যৱহাৰৰ দ্বাৰা নিজকে অধিক মৰ্য্যাদাশালী বুজাবলৈ চেষ্টা কৰা দেখা যায়। সেয়েহে অসমীয়া মা, দেউতা, খুৰা, খুৰী, বন্ধু ইত্যাদি শব্দৰ পৰিৱৰ্তে ইংৰাজী পাপা, ডেড, আংকল, আণ্টী, ফ্ৰেণ্ড, মাডাৰ-ইন-ল ইত্যাদি শব্দবোৰ তেওঁলোকৰ মাজত বেছি জনপ্ৰিয় হোৱা দেখা গৈছে। ফলত অসমীয়া এই শব্দসমূহ লাহে লাহে ব্যৱহাৰ নোহোৱা হৈ আহিছে আৰু এই শব্দসমূহৰ ব্যৱহাৰ নোহোৱা হৈ যোৱাটো অসমীয়া ভাষাটোৰ বাবে ক্ষতিকাৰক। ইয়াৰ উপৰিও নৱপ্ৰজন্মৰ বাহিৰেও উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ কিছুমান বয়োজ্যেষ্ঠ লোকৰ মাজতো সম্বন্ধবাচক ইংৰাজী শব্দসমূহৰ ব্যৱহাৰ যথেষ্ট পৰিমাণে দেখা যায়। পত্নীৰ ঠাইত ৱাইফ, পতিৰ ঠাইত হাজবেণ্ড, ভাগিন-ভতিজাৰ ঠাইত কাজিন, বন্ধুৰ ঠাইত ফ্ৰেণ্ড ইত্যাদি শব্দসমূহ বেছিকৈ প্ৰয়োগ হয়। ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰতি পোষণ কৰা উচ্চাত্মিকা ভাৱৰ বাবে অভিভাৱকসকলেও শিশুক ইংৰাজী মাধ্যমৰ শিক্ষানুষ্ঠানত নামভৰ্তি কৰাই দিয়ে। ইয়াৰ লগতে ইংৰাজী মাধ্যমত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিলে ভৱিষ্যতে কৰ্মসংস্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত সুবিধা হ'ব বুলিও তেওঁলোকে অনুভৱ কৰে। কাৰণ চৰকাৰী-বেচৰকাৰী বহু প্ৰতিষ্ঠানতে ইংৰাজী ভাষাৰ দক্ষতাক গুৰুত্ব দিয়া হয়। এনে কাৰণত শিশুসকলক ইংৰাজী মাধ্যমত নামভৰ্তি কৰোৱা হয়। ফলত ইংৰাজী মাধ্যমৰ শিক্ষানুষ্ঠানৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ ভাষাত ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰভাৱ বেছিকৈ দেখা যায়। ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰতি পোষণ কৰা উচ্চাত্মিকা ভাৱৰ বাবে অন্যান্য বয়সৰ ব্যক্তিৰ তুলনাত যুৱপ্ৰজন্মৰ মাজত বহুলভাৱে ইংৰাজী ভাষাৰ মিশ্ৰণ হোৱা দেখা যায়। যুৱপ্ৰজন্মই ঘৰুৱা অথবা সামাজিক দুইধৰণৰ পৰিৱেশতে ইংৰাজী ভাষা মিশ্ৰণ কৰা প্ৰায়ে লক্ষ্য কৰা যায়। কেতিয়াবা যুৱপ্ৰজন্মৰ মাজত এনেধৰণৰ বক্তব্যও লক্ষ্য কৰা হয় যে য'ত অসমীয়া শব্দতকৈ ইংৰাজী ভাষাৰ শব্দৰ পৰিমাণেই বেছি। ইয়াৰ লগতে যুৱপ্ৰজন্মৰ মাজত হিন্দী ভাষাৰ

মিশ্ৰণো প্ৰয়ে দেখা যায়। বন্ধুবৰ্গৰ মাজত হোৱা কথোপকথন, বজাৰ-সমাৰৰ পৰিৱেশত হিন্দী ভাষাৰ ব্যৱহাৰ লক্ষ্য কৰা যায়। এনেদৰে বিভিন্ন স্তৰৰ লোকৰ মাজত ইংৰাজী, হিন্দী ভাষাৰ মিশ্ৰণ হোৱা দেখা যায়। কেৱল কথিত ৰূপতেই যে এনে মিশ্ৰণ হয় তেনে নহয়। লিখিত ৰূপতো বিভিন্ন গল্প, উপন্যাস আদিতো বিভিন্ন ভাষাৰ মিশ্ৰণ বৰ্তমান সময়ত দেখা যায়।

১.৩ সামৰণি

আলোচনাৰ পৰা দেখা যায় যে অসমীয়া ভাষাত বৰ্তমান সময়ত বহু পৰিমাণে ভাষা-মিশ্ৰণ হয়। বিশেষকৈ ইংৰাজী ভাষাৰ মিশ্ৰণ বৰ্তমান সময়ত বেছিকৈ হোৱা দেখা যায়। অসমীয়া ভাষাৰ শব্দৰ লগত ইংৰাজী ভাষাৰ শব্দৰ সংযোগ হৈ বা ইংৰাজী ভাষাৰ শব্দৰ লগত অসমীয়া প্ৰত্যয় সংযোগ হৈ প্ৰায়ে ভাষা-মিশ্ৰণ হয়। লগতে বিভিন্ন বিষয় যেনে বিজ্ঞান, চলচ্চিত্ৰ, তথ্য-প্ৰযুক্তি আদি বিষয়ৰ ইংৰাজী পৰিভাষাৰ অভাৱৰ বাবে অসমীয়া ভাষাত তেনে ইংৰাজী শব্দৰ মিশ্ৰণ হয়। ইয়াৰ লগতে ঘৰুৱা আৰু সামাজিক পৰিৱেশত বিভিন্ন পৰিস্থিতি, অংশগ্ৰহণকাৰীৰ সম্পৰ্ক আৰু সামাজিক স্থিতি অনুসৰি ইংৰাজী আৰু হিন্দী ভাষাৰ মিশ্ৰণ হয়। সেয়েহে সাম্প্ৰতিক সময়ত অসমীয়া ভাষাত ভাষা-মিশ্ৰণৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰাটো এটা অতি গৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় হিচাপে চিহ্নিত হৈছে।

অন্তঃটীকা

^১"where a fluent bilingual talking to another fluent bilingual changes language without any change at all in the situation, this kind of alternation is called code-mixing. The purpose of code-mixing seems to be to symbolise a some what ambiguous situation for which neither language on its own would be quite right. To get the right effect the speakers balance the two languages against each other as a kind of

linguistic cocktail-a few words of one language, then a few words of the other, then back to the first for a few more words and so on.", R.A. Hudson, *Sociolinguistics*, 1980, p.51

^২"David Crystal defines code-mixing as a linguistic behaviour that involves the transfer of linguistic elements from one language into another.", Mr. Sneha B. Walwadkar, *Code-mixing and Code-Switching in Indian English Speech: Ice (International Corpus of English)*, 2011, p.45

^৩"kachru-refers code mixing as the transfer of linguistic units from one language to another language. from this mixture, a new integrated code may develop.", Mrs. Suneeta H. Nirmale, *A Study of Code-Switching and Code-Mixing in the Selected Fictional Works by Indian Writers in English*, 2009, p.111

^৪Brian T. Rily, *Encyclopaedia of Language and Linguistics*, 1999, p.85

^৫"when you insert a piece of word other than of one's own language, and one has no specific purpose or intention when doing that, code-mixing occurs. Code-mixing as the alternation use of two or more language at the level of affixation, words, phrases, idioms, subordinate clauses, etc. within the same sentence and code-switching as the alternate use of two or more languages at or above the level of sentence.", Suneeta H. Nirmale, *A study of Code - Switching and Code-Mixing in the Selected Fictional Works by Indian Writers in English*, 2009, p.128

^৬Suneeta H. Nirmale, *A study of Code - Switching and Code-Mixing in the Selected Fictional Works by Indian Writers in English*, 2009, p.129

গ্ৰন্থপঞ্জী

দাস, বিশ্বজিৎ. *সমাজ-ভাষাবিজ্ঞান* নগাঁও : অজন্তা প্ৰেছ, ২০১৫

শৰ্মা, অনুৰাধা. *সংহতি আৰু অসমীয়া ভাষা*. গুৱাহাটী : ভৱানী প্ৰিণ্টাৰ্চ এণ্ড পাব্লিকেশ্যন্স, ২০১২

Hudson, R.A. *Sociolinguistics*. UK: Oxford University Press, 1980

Malik, Lalita. *A socio linguistic study of Hindi English code switching in Indian English*. Retrieved form: 12-05-2018 <<http://hdl.handle.net/10603/90500>>

Nirmale, Suneeta, H. *A study of code-switching and code-mixing in the selected Fictional Works by Indian writers in English*. University of Pune: Pune, 2009.

Riley, Brian T. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Edinburg: Edinburg University Press Ltd. 1999

Trudgil, Peter. *A Glossary of Sociolinguistics*. Edinburg: Edinburg University Press Ltd., 2003

Walwadkar, Sneha. Code-mixing and code-switching in Indian English Speech : An ICE (International corpus of English) Study Retrieved from 02-07-2016 <: <http://hdl.handle.net/10603/10027>>

বিশ্বায়নৰ প্ৰেক্ষাপটত অসমীয়া শিশু-সাহিত্য : এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন

ড° নয়নমণি বৰুৱা

সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ
পূব কামৰূপ মহাবিদ্যালয়, কামৰূপ

সংক্ষিপ্তসাৰ

বৰ্তমান সময়ত বিশ্বায়নে সমগ্ৰ বিশ্বৰ সাহিত্য, সংস্কৃতি, কলা, বিজ্ঞান, অৰ্থনীতি, ৰাজনীতি, সমাজনীতি আদি সকলো ক্ষেত্ৰতে প্ৰত্যক্ষ অথবা পৰোক্ষ ৰূপত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছে। বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিতে সৃষ্টি হোৱা বিশ্বায়নৰ ধাৰণাই শতিকাতোৰ শেষৰ ফালে বিস্তাৰ লাভ কৰে। ধ্যান-ধাৰণা, চিন্তা-চেতনা, তথ্য-পাতিৰ ক্ষেত্ৰত আদান-প্ৰদানৰ জৰিয়তে আজিৰ সময়ত সমগ্ৰ পৃথিৱী এখন সৰু ঠাইত পৰিণত হৈছে।

বিশ্বায়নে সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ অন্যান্য ক্ষেত্ৰৰ লগতে শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনো প্ৰভাৱিত কৰিছে। শিশু-সাহিত্য বুলিলে শিশুসকলক কেন্দ্ৰ কৰি অথবা শিশুৰ উপযোগীকৈ ৰচনা কৰা সাহিত্যক নিৰ্দেশ কৰিব পাৰি। বৰ্তমান সময়ত অসমীয়া শিশু-সাহিত্য যথেষ্ট পৰিমাণে সমৃদ্ধিশালী হৈ উঠিছে। এই আলোচনা-পত্ৰত বিশ্বায়নে অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ জগতখনত কেনেধৰণৰ প্ৰভাৱ পেলাইছে সেই সম্পৰ্কে এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন আগবঢ়োৱাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে। উল্লেখ কৰিব পাৰি যে, বৰ্তমান সময়ত পাৰস্পৰিক যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত নব্য-মাধ্যমে গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছে। নব্য-মাধ্যমৰ বিকাশৰ লগে লগে যিকোনো বিষয়ৰ তথ্য অথবা সমলৰ বিস্তাৰ অতি সহজ হৈ পৰিছে। সেয়ে সাহিত্য-সংস্কৃতি আদি সকলো ক্ষেত্ৰতে পৃথিৱীৰ আন সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱ সহজে অনুভৱ কৰিব পাৰি। বিশ্বায়নৰ যুগত এই সাংস্কৃতিক প্ৰভাৱ শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো সততে দৃষ্টিগোচৰ হয়। এই প্ৰভাৱে অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰক কেনেধৰণৰ গতি প্ৰদান কৰিছে সেই দিশসমূহো এই আলোচনাত সামৰি লোৱা হ'ব।

সূচক শব্দ : বিশ্বায়ন, শিশু-সাহিত্য, বিংশ শতিকা, নব্য-মাধ্যম, অসমীয়া সাহিত্য

১.১ প্ৰস্তাৱনা

বৰ্তমানৰ সময়ছোৱা হৈছে বিশ্বায়নৰ সময়। বিশ্বায়নৰ ধাৰণাই আজিৰ পৃথিৱীক যেন এখন সৰু গাঁৱলৈ পৰিণত কৰিছে। তথ্য-প্ৰযুক্তি, ধ্যান-ধাৰণা, চিন্তা-চেতনা আদি সকলো ক্ষেত্ৰতে বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হয়।

শিশু-সাহিত্য বৰ্তমান সময়ত সাহিত্যৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ধাৰা। আন সাহিত্যৰ লগতে বৰ্তমান শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ পৰিছে।

১.২ অধ্যয়নৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য

এই আলোচনাত অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ সমৃদ্ধি আৰু বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ সম্পৰ্কে অধ্যয়ন কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে। ব্যক্তিৰ মানসিক বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত শিশু-সাহিত্যই গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে। সাহিত্যই বিশ্বমুখী চিন্তা-চেতনা বৃদ্ধি কৰাত কিদৰে সহায় কৰিব পাৰে সেই সম্পৰ্কে আলোচনা এই অধ্যয়নৰ এক উদ্দেশ্য। বিশ্বায়নৰ কালত অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ সমৃদ্ধি আৰু বিকাশ সম্পৰ্কীয় আলোচনা আন এক গুৰুত্বপূৰ্ণ উদ্দেশ্য। শিশু-সাহিত্যৰ পৰিপুষ্টি আৰু বিকাশত সাহিত্যভিন্ন বিষয়ৰ গুৰুত্ব আৰু ভূমিকাৰ অধ্যয়ন আন এক উদ্দেশ্য। বিশ্বায়নৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত শিশু-সাহিত্য চৰ্চাৰ সম্ভাৱ্য ক্ষেত্ৰসমূহৰ বিষয়েও আলোচনা কৰা প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

১.৩ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ আৰু পদ্ধতি

এই আলোচনাত অসমীয়া সাহিত্যৰ অন্তৰ্গত কিছুসংখ্যক শিশু-সাহিত্যে সামৰি লোৱা হ'ব। অধ্যয়নৰ সুবিধাৰ অৰ্থে প্ৰধানকৈ পৰিচয়মূলক আৰু বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন পদ্ধতিৰ সহায় লোৱা হ'ব।

২.০ বিষয়ৰ আলোচনা

২.১ বিশ্বায়ন

আৰম্ভণিৰ সময়ছোৱাত বিশ্বায়ন বুলি কওঁতে এক অৰ্থনৈতিক ধাৰণাক সংজ্ঞায়িত কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছিল। কিন্তু বৰ্তমান ই সমগ্ৰ বিশ্বৰ সাহিত্য, সংস্কৃতি, কলা,

বিজ্ঞান, অৰ্থনীতি, ৰাজনীতি, সমাজনীতি আদি সকলো ক্ষেত্ৰতে প্ৰত্যক্ষ অথবা পৰোক্ষ ৰূপত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছে। সাধাৰণভাৱে ক'বলৈ গ'লে, "Globalization is primarily an economic process of interaction and integration that is associated with social and cultural aspects."^১ অৰ্থনীতিৰ দিশৰপৰা চাবলৈ গ'লে, [Das 2010 : 118] "The term globalisation indicates the opening of an economy for the world market. In other words, it implies interaction of the economy relating to production, trading and financial transactions with other countries of the world."। আভিধানিকভাৱে বিশ্বায়ন হৈছে, "a situation in which available goods and services, or social and cultural influences, gradually become similar in all parts of the world."^২

উনবিংশ শতিকাত যাতায়ত আৰু যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযুক্তিবিদ্যাগত অগ্ৰগতিয়ে সমগ্ৰ পৃথিৱীতে নতুনত্বৰ সূচনা কৰিলে। ফলস্বৰূপে আন্তৰ্জাতিক ক্ষেত্ৰত ব্যৱসায়-বাণিজ্যৰ লগতে চিন্তা-চেতনা, সংস্কৃতি আদি বিবিধ দিশত কম সময়ৰ ভিতৰত পাৰস্পৰিক আদান-প্ৰদান সম্ভৱপৰ হৈ উঠিল। এনে প্ৰেক্ষাপটত বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিতে বিশ্বায়নৰ ধাৰণাই গা কৰি উঠে। শতিকাটোৰ দ্বিতীয়াৰ্ধত এই ধাৰণাই বিকাশ লাভ কৰে আৰু শেষৰ দশকৰপৰা বৰ্তমানৰ অৰ্থত ব্যৱহৃত হ'বলৈ ধৰে। উল্লেখ কৰিব পাৰি যে, Globalization শব্দটো ১৯৩০ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল।^৩

২.২ অসমীয়া শিশু-সাহিত্য

শিশু-সাহিত্য বুলিলে সাধাৰণতে শিশুৰ বাবে ৰচনা কৰা সাহিত্যকে ধৰা হয়। উল্লেখ্য যে শিশুৰে ৰচনা কৰা সাহিত্যকো বহু সময়ত শিশু-সাহিত্য আখ্যা দিয়া হয়। কিন্তু এইধৰণৰ সাহিত্যক শিশুৰে ৰচনা কৰা সাহিত্য বুলিলেহে ধাৰণাটো অধিক স্পষ্ট কৰিব পৰা যায়। আনহাতে শিশু-সাহিত্য

অভিধাৰে শিশুৰ বাবে বয়োজ্যেষ্ঠসকলে নিৰ্বাচন কৰা আৰু শিশুৰে নিজে নিজৰ বাবে নিৰ্বাচন কৰা—এই দুয়োধৰণৰ সাহিত্যকো সামৰি লোৱা হয় [বৰুৱা ২০২১ : ১৪]।

উল্লেখযোগ্য যে, শিশুৰ বাবে এক শ্ৰেণীৰ বিশেষ সাহিত্যৰ বিকাশৰ ইতিহাস বৰ বেছি পুৰণি নহয়। মৌখিক সাহিত্যৰ পৰম্পৰাত কিছুসংখ্যক গীত-পদ, লোককথা আদিয়ে শিশুৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰিছিল। মন কৰিবলগীয়া কথাটো হ'ল, প্ৰাচীন কালত কেৱল নীতিমূলক কথা বা বিষয়সম্বলিত ৰচনাকে শিশু উপযোগী বুলি ভবা হৈছিল। শিশুৰ স্বকীয় অস্তিত্বৰ প্ৰতি বিংশ শতিকাৰ পৰাহে গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হয়। গতিকে বৰ্তমান সময়ত কেৱল নীতিমূলক ৰচনাকে শিশু-সাহিত্য বুলি ভবাৰ সলনি আনন্দদায়ক বিষয়সম্বলিত লিখিত ৰচনা অথবা আন বিবিধ মাধ্যমৰ পাঠো (text) শিশু-সাহিত্যৰ আওতালৈ অনা হৈছে। একবিংশ শতিকাৰ বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ অভূতপূৰ্ব উন্নতিয়ে পৃথিৱীৰ বিভিন্ন দেশৰ মাজত সামাজিক, সাংস্কৃতিক আদান-প্ৰদান দ্ৰুতগতিত সম্পন্ন কৰিছে। ইয়াৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত শিশু-সাহিত্য সম্পৰ্কীয় সামগ্ৰিক ধাৰণালৈ পৰিৱৰ্তন আহিছে [বৰুৱা ২০২১ : ১৭-১৮]।

অসমীয়া সাহিত্য এক প্ৰাচীন ঐতিহ্যৰ অধিকাৰী। খ্ৰীষ্টিয় পঞ্চম শতিকাৰপৰা শিলালেখৰ ৰূপত লিখিত নিদৰ্শন লাভ কৰা অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰাচীনতম সাহিত্যিক নিদৰ্শন হিচাপে চৰ্যাপদ, শ্ৰীকৃষ্ণকীৰ্তন আদিলৈ আঙুলিয়াব পাৰি। মৌখিক আৰু লিখিত সাহিত্য-উভয় দিশতে অসমীয়া সাহিত্য যথেষ্ট চহকী। মৌখিক ৰূপত প্ৰচলিত বিবিধ গীত, কথা, কাহিনী আদিয়ে শিশুসকলক আনন্দ প্ৰদান কৰি আহিছে। আনহাতে যুগৰ প্ৰয়োজনৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি সৃষ্ট লিখিত সাহিত্যই জ্যেষ্ঠসকলৰ লগে লগে শিশুসকলকো প্ৰভাৱিত কৰি আহিছে। বৰ্তমান সময়ত অসমীয়া শিশু-সাহিত্য যথেষ্ট চহকী।

২.৩ বিশ্বায়ন আৰু অসমীয়া শিশু-সাহিত্য

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা হৈছে যে, বৰ্তমান সময়ত সামাজিক-সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰলৈ অহা বিবিধ পৰিৱৰ্তনে সাহিত্যৰ সামগ্ৰিক দৃশ্যপটলৈ পৰিৱৰ্তন কঢ়িয়াই আনিছে। বৰ্তমান সময়ত বিশ্বৰ বিভিন্ন দেশৰ সাহিত্যলৈ মন কৰিলে বিষয়বস্তু, ভাষা, কলা-কৌশল আদি দিশত কিছুমান বিশেষত্ব মন কৰিব পাৰি। বিশ্বায়নৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত সাম্প্ৰতিক কালৰ সাহিত্যই

বহুসাংস্কৃতিক (Multicultural), আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় (Transnational), গোলকীয় (Global), প্ৰব্ৰজন বিষয়ক (Diasporic) ক্ষেত্ৰসমূহত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে। ভাৰতৰ দৰে দেশত ঔপনিবেশিক শক্তিৰ ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰত পতনৰ পিছত উদ্ভৱ-ঔপনিবেশিক চিন্তা-চেতনাই গা কৰি উঠিছে। সেয়ে উন্নত আৰু উন্নয়নশীল ৰাষ্ট্ৰৰ সাহিত্যৰ চেতনাৰ মাজত কিছুমান পাৰ্থক্য স্বাভাৱিক কাৰণতে আহিছে। উন্নয়নশীল দেশৰ সামাজিক, সাংস্কৃতিক দিশত উন্নত দেশৰ প্ৰভাৱ বিভিন্ন দিশৰপৰা অনুভৱ কৰিব পাৰি।

সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰলৈ সামগ্ৰিকভাৱে অহা পৰিৱৰ্তনৰ সমান্তৰালভাৱে শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰলৈও পৰিৱৰ্তন আহিছে। অসমীয়া শিশু-সাহিত্য সম্পৰ্কীয় এই আলোচনাত বিষয়বস্তু, কলা-কৌশল, ভাষা, প্ৰকাশৰ মাধ্যম, সাহিত্যৰ ধাৰা এই আটাইবোৰ দিশ সম্পৰ্কীয় আলচ সামৰি ল'ব পাৰি। মন কৰিবলগীয়া কথাটো হ'ল, আজিৰ তাৰিখত অকল ছপা ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ লাভ কৰা সাহিত্যৰ সলনি দৃশ্য-শ্ৰব্য যিকোনো মাধ্যমৰ জৰিয়তে প্ৰকাশিত সামগ্ৰীসমূহকো অধ্যয়নৰ আওতাত সামৰি লোৱা প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছে। এনে বিবিধ মাধ্যমৰ প্ৰভাৱ পোনপটীয়াকৈ বিশ্বায়নৰে ফল। ছপা মাধ্যমৰ সমান্তৰালভাৱে এই মাধ্যমবোৰেও শিশুক যথেষ্ট পৰিমাণে প্ৰভাৱান্বিত কৰিছে।

বিশ্বায়নৰ প্ৰেক্ষাপটত বিষয়বস্তুৰ ক্ষেত্ৰত অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ অন্তৰ্মুখী আৰু বহিৰ্মুখী-এই দুয়োধৰণৰ যাত্ৰা পৰিলক্ষিত হয়। অন্তৰ্মুখী বিষয়বস্তুৰ শিশু-সাহিত্য বুলি কওঁতে অসমৰ সামাজিক, সাংস্কৃতিক, ভাষিক ক্ষেত্ৰক সামৰি সৃষ্টি হোৱা সাহিত্যক বুজোৱা হৈছে। আনহাতে বহিৰ্মুখী অভিধাই বহুসাংস্কৃতিক চিন্তা-চেতনায়ুক্ত শিশু-সাহিত্যক সামৰি লৈছে। বৰ্তমান সময়ত কৰ্মসূত্ৰে তথা অন্যান্য কাৰণতো মানুহ বহুসাংস্কৃতিক পৰিমণ্ডলৰ অন্তৰ্ভুক্ত হৈ পৰিছে। বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱে বিশ্বৰ বিভিন্ন দেশৰ সমাজ-সংস্কৃতি সম্পৰ্কীয় ধাৰণা সহজে পৃথিৱীৰ চৌদিশে সঞ্চালন কৰি দিছে। সেয়ে নিজৰ সংস্কৃতিৰ লগতে আন সংস্কৃতিৰ চিন্তা-চেতনা সহজে শিশু-সাহিত্যতো প্ৰতিফলিত হৈছে। তদুপৰি সমাজভেদে বিবিধ সামাজিক, অৰ্থনৈতিক বিষয় তথা সমস্যাই শিশু-সাহিত্যতো ভূমুকি মাৰিছে। অনুবাদৰ যোগেদি তেনে বিভিন্ন বিষয় অসমীয়া শিশু-সাহিত্যলৈও আহিছে। বিশ্বৰ বেলেগ বেলেগ ভাষাৰ এনে সাহিত্যৰাজিয়ে অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰ সমৃদ্ধ কৰি তুলিছে।

বিশ্বায়নৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ ক্ষেত্ৰলৈ অহা পৰিৱৰ্তনে নতুন নতুন ভৌতিক সামগ্ৰী, ঘটনা, বিষয়বস্তু আদিৰ সৈতে সমগ্ৰ বিশ্বক চিনাকি কৰি দিছে। ফলত সাহিত্যৰ বিষয়বস্তুলৈও পৰিৱৰ্তন আহিছে। উদাহৰণস্বৰূপে— ৰকেট, ৰবট, মোবাইল আদি সামগ্ৰীৰ লগত জড়িত কাল্পনিক আৰু প্ৰায়োগিক দিশ সম্পৰ্কীয় শিশু উপযোগী পুথি প্ৰকাশিত হৈছে।

সামাজিক, সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰত বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ দুটা স্তৰত পৰিলক্ষিত হয়—আন্তঃদেশীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয়। বিশ্বায়নে একেখন দেশৰে ভিন ভিন প্ৰদেশৰ মানুহক নিজ দেশৰ সীমাৰ ভিতৰতে কৰ্মসূত্ৰে বা আন কাৰণত প্ৰব্ৰজন কৰিবলৈ বাধ্য কৰিছে। আনহাতে একেধৰণৰ কাৰণতে আন্তৰাষ্ট্ৰীয় স্তৰতো এনে প্ৰব্ৰজন সংঘটিত হৈছে। এনে ক্ষেত্ৰত ভিন ভিন স্তৰত সাংস্কৃতিক সমন্বয় সাধন হৈছে। শিশু উপযোগী অসমীয়া সাহিত্যত এনে সাংস্কৃতিক সমন্বয়ৰ অথবা ভিন সংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱৰ প্ৰতিফলন ঘটা দেখা যায়।

বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ ক্ষেত্ৰত ঘটা অগ্ৰগতি বিশ্বায়নৰ এক বিশেষ মন কৰিবলগীয়া দিশ। মোবাইল, ইণ্টাৰনেট সেৱা, সামাজিক মাধ্যম আদি হৈছে ইয়াৰ উপজাত (byproduct) সামগ্ৰী। বিজ্ঞানৰ এই অৱদানসমূহে সামগ্ৰিকভাৱে সমগ্ৰ মানৱ সমাজকে যথেষ্ট পৰিমাণে প্ৰভাৱান্বিত কৰিছে। শিশুৰ ওপৰত এইবোৰৰ প্ৰভাৱ অপৰিসীম। বৰ্তমান সময়ত শিশুসকলৰ মাজত মোবাইলৰ ব্যৱহাৰ বহু পৰিমাণে চিন্তাৰ কাৰণ হৈ পৰিছে। Youtube-ৰ দৰে মাধ্যমৰ জৰিয়তে পৃথিৱীৰ যিকোনো দেশৰ গীত, কাহিনী, ঘটনা আদি শিশুৰ বাবে সহজলভ্য হৈ পৰিছে। এইসমূহত উপস্থাপন হোৱা ভিন দেশীয় সামাজিক-সাংস্কৃতিক বাতাবৰণে শিশুসকলক প্ৰভাৱিত কৰিছে। এইসমূহৰ ব্যৱহাৰৰ আন এক মন কৰিবলগীয়া দিশ হৈছে, এনে মাধ্যমৰ জৰিয়তে শিশুৱে লাভ কৰা অভিজ্ঞতাৰ আধাৰত নিজৰ ভিন ভিন ক্ষেত্ৰত প্ৰতিভা বিকশিত কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰিছে।

অসমীয়া ভাষাত বিবিধ শিশু উপযোগী সমল, কাহিনী-গীত আদি ছপা মাধ্যমৰ লগতে দৃশ্য-শ্ৰব্য মাধ্যমতো উপলব্ধ হৈছে। ইয়াৰে ভালেসংখ্যক অসমীয়া ভাষাতে প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱাৰ বিপৰীতে আন কিছুমান আন ভাষাৰ সমলৰপৰা অসমীয়ালৈ Dubbing কৰা হৈছে। অৱশ্যে এইবোৰৰ গুণগত দিশত উৎকৰ্ষ সাধনৰ প্ৰয়োজন আছে। কিন্তু কাৰিকৰী দিশ, কলা-কৌশল আদি ক্ষেত্ৰত বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ মন কৰিব পাৰি।

উল্লেখ কৰিব পাৰি যে, বৰ্তমান সময়ত বিশ্বৰ ভিন ভিন দেশৰ শিশু-সাহিত্যৰ প্ৰকাশৰ মাধ্যমৰ ক্ষেত্ৰত আমূল পৰিৱৰ্তন সাধিত হৈছে। অকল ছপা পুথি হিচাপেই নহয়, বৰং শ্ৰব্য-পুথি (Audio-book) হিচাপেও পুথি প্ৰকাশিত হৈছে। অৱশ্যে অসমীয়া সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত বৰ্তমানলৈকে এনে প্ৰচেষ্টা পৰিলক্ষিত হোৱা নাই। কিন্তু শিশুৰে সহজে ইংৰাজী, হিন্দী আদি ভাষাৰ এনে পুথিসমূহৰ সোৱাদ ল'ব পাৰে। তদুপৰি বৰ্তমান সময়ত পৃথিৱীৰ বিবিধ ভাষাত শিশুৰ বাবে উপযোগী ই-বুক, ই-আলোচনী আদি উপলব্ধ হৈছে।

অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনতো বৰ্তমান কেৱল ছপা পুথিৰ সলনি অন্যান্য সাহিত্যৰভিন্ন বিষয়সমূহো চিন্তা তথা অধ্যয়নৰ পৰিসৰত সামৰি লোৱাৰ প্ৰয়োজন আছে। শিশুৰ বাবে খেলা-ধূলাৰ সামগ্ৰী, শিকন-শিক্ষণৰ বিবিধ সামগ্ৰী একাধিক ভাষাত উপলব্ধ হৈছে। এনে সামগ্ৰীসমূহে যিকোনো বিষয় অথবা ভাষাৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত শিশুক মনোৰঞ্জনৰ মাজেৰে জ্ঞান প্ৰদান কৰিব পাৰে। কিন্তু অসমীয়া ভাষাত এনেধৰণৰ সামগ্ৰীৰ যথোপযুক্ত উৎপাদন হোৱা নাই। সেয়ে বিশ্বায়নে প্ৰদান কৰা এনে সা-সামগ্ৰীৰপৰা অসমীয়া ভাষীসকলৰ বৰ বেছি লাভ হোৱা নাই। কিন্তু সামগ্ৰিকভাৱে চাবলৈ গ'লে যি দেশে বা ভাষাই এনে সামগ্ৰী উপযুক্ত ধৰণেৰে উৎপাদন কৰিব পাৰিছে, তেওঁলোকে তাৰপৰা ভৌতিক আৰু সাংস্কৃতিক-দুইধৰণৰ লাভ ল'ব পাৰিছে। সেয়ে দৃশ্য-শ্ৰব্য মাধ্যমৰ বিবিধ সমল, ই-বুক, ই-আলোচনী, খেলাৰ সামগ্ৰী, শিক্ষণৰ সামগ্ৰী আদি বিভিন্ন ক্ষেত্ৰসমূহ শিশু-সাহিত্য সম্পৰ্কীয় অধ্যয়নৰ সম্ভাৱ্য ক্ষেত্ৰ হিচাপে পৰিগণিত হ'ব পাৰে।

সাহিত্যই সমকালৰ ভাষা-সংস্কৃতিক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। বৰ্তমান সময়ৰ দৈনন্দিন জীৱনত অসমীয়া ভাষাত জতুৱা প্ৰয়োগ, ফকৰা আদিৰ ব্যৱহাৰ কম হোৱা দেখা যায়। ভূতৰ ওপৰত দানহ পৰাদি মোবাইল, টেলিভিচন আদিৰ প্ৰভাৱত আজিৰ শিশুৱে প্ৰাথমিক অৱস্থাত অৰ্থাৎ ভাষাশিক্ষাৰ স্তৰত আয়ত্ত কৰা ভাষাই মিশ্ৰিত ৰূপ লাভ কৰিছে। কাৰ্টুন, এনিমেছন আদি চাই ভাল পোৱা শিশুৱে যি ভাষাৰ বিবিধ চিত্ৰকৰ্মক এনে দৃশ্যৰূপসমূহ চাইছে, সেই ভাষাৰে শব্দ আয়ত্ত কৰিছে।

বহুসময়ত মৌখিক অথবা ছপাৰূপত এটা ভাষাত আবদ্ধ হৈ থকা শিশু উপযোগী সমলসমূহ বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিৰ আৰ্শ্ববাদপুষ্ট হৈ বিবিধ মাধ্যমত প্ৰকাশিত হৈছে। তাৰ বিপৰীত ঘটনাও ঘটিছে। এইধৰণৰ প্ৰকাশ মাধ্যমসমূহৰ জৰিয়তে একো

একো ভাষাৰ আকৰ্ষণীয় সমলে কম সময়ৰ ভিতৰতে বিশ্বজোৰা খ্যাতি লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ভাষাৰ সীমাবদ্ধতা পাৰ হৈ সহৃদয় দৰ্শক-শ্ৰোতাৰ সমাদৰ লাভ কৰিছে। একো একোটা কাহিনী-ঘটনা আদিক নতুন ধৰণেৰে বিচাৰ-বিশ্লেষণ কৰা হৈছে। এইবোৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্বায়নে পোনপটীয়াকৈ সহায় কৰিছে।

বিশ্বায়নৰ ফলশ্ৰুতিত আজিৰ শিশুৱে ঘৰতে বহি থাকি দেশ-বিদেশৰ ভাষা-সংস্কৃতিৰ জ্ঞান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ইয়াৰ ফলত শিশুৰ মনত বিশ্বমুখী চিন্তা-চেতনা গঢ় লৈ উঠাত সহায়ক হৈছে। কিন্তু একে সময়তে নিজৰ ভাষা-সংস্কৃতিৰ সম্যক জ্ঞান লাভ কৰাটোও যথেষ্ট প্ৰয়োজনীয়। বিশ্বায়নে প্ৰদান কৰা বিবিধ সা-সুবিধাৰ উপযুক্ত ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনো আগুৱাই নিয়াৰ প্ৰয়োজন আৰু উপযোগিতা-দুয়োটাই আছে।

বৰ্তমান সময়ত অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ বেলেগ বেলেগ ধাৰা বিকশিত হৈছে। বিজ্ঞান বিষয়ক, প্ৰকৃতি বিষয়ক, প্ৰায়োগিক জ্ঞান বিষয়ক শিশু উপযোগী পুথি প্ৰকাশ কৰা হৈছে। প্ৰকাশিত শিশু উপযোগী পুথিসমূহ ৰং, ছপা, মুদ্ৰণ আদিৰ দিশত পূৰ্বতকৈ উন্নত হৈছে। এইক্ষেত্ৰত প্ৰযুক্তিৰ অৱদান অনস্বীকাৰ্য।

৩.০ সামৰণি

বিশ্বায়নৰ ধাৰণাই আজিৰ গোটেই পৃথিৱীখন এখন সৰু গাঁৱত পৰিণত কৰিছে। সমগ্ৰ পৃথিৱীৰ অৰ্থনীতিৰ লগতে সামাজিক, সাংস্কৃতিক, ভাষিক-আটাইবোৰ দিশতে বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ মন কৰিব পাৰি। গতিকে বিশ্বায়নে পোনপটীয়া আৰু আওপকীয়া-দুয়োধৰণেৰেই সাহিত্যকো প্ৰভাৱিত কৰিছে। শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো এই প্ৰভাৱ মন কৰিব পাৰি।

বৰ্তমান সময়ত অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ যথেষ্ট বিকাশ হৈছে। অসমীয়া শিশু-সাহিত্যৰ বিষয়বস্তু, কলা-কৌশল, ভাষা, প্ৰকাশৰ মাধ্যম আদি ক্ষেত্ৰত বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ মন কৰিব পাৰি। আমাৰ আলোচনাৰ আধাৰত ক'ব পাৰি যে,

১. বিষয়বস্তুৰ ক্ষেত্ৰত অসমীয়া শিশু-সাহিত্যত পৰিৱৰ্তন আহিছে। বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱত বিজ্ঞান, প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ ক্ষেত্ৰলৈ অহা পৰিৱৰ্তনে অসমীয়া

শিশু-সাহিত্যৰ ওপৰতো প্ৰভাৱ পেলাইছে।

২. বিশ্বায়নে সাংস্কৃতিক সমন্বয়ত নিৰ্ণায়ক ভূমিকা পালন কৰিছে। অন্তৰ্দেশীয় আৰু আন্তৰাষ্ট্ৰীয়-এই দুয়োটা দিশতে এই সমন্বয় সাধন হৈছে। ইয়াৰ প্ৰভাৱ শিশু-সাহিত্যতো পৰিছে। অসমীয়া শিশু-সাহিত্যতো এনে প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হয়।
৩. শিশু উপযোগী বিবিধ সমল ছপা মাধ্যমৰ লগতে দৃশ্য-শ্ৰব্য মাধ্যমতো প্ৰকাশিত হৈছে। এইসমূহতো বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ মন কৰিব পাৰি।
৪. বিশ্বায়নৰ ফলস্বৰূপে লাভ কৰা বিবিধ শিশু উপযোগী সমলে আজিৰ শিশুক বিশ্বমুখী চিন্তা-চেতনাৰ প্ৰতি উদ্বুদ্ধ কৰি তুলিছে।
৫. বিশ্বায়নৰ পোনপটীয়া প্ৰভাৱ ভাষাৰ ওপৰতো পৰিছে। অসমীয়া শিশু-সাহিত্যতো ভাষাগত দিশত দেশী-বিদেশী প্ৰভাৱ অনুভৱ কৰিব পাৰি।
৬. শিশু-সাহিত্যৰ বিষয়বস্তুৰ লগতে ধাৰাৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰতো বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হয়।
৭. বিশ্বায়নে বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিৰ ক্ষেত্ৰলৈ অনা পৰিৱৰ্তনৰ ফলত সাহিত্যভিন্ন বিষয়ৰ লগত সাহিত্যৰ সম্পৰ্কই বিস্তৃতি লাভ কৰিছে। শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো এনে বিষয়ৰ পোনপটীয়া সম্পৰ্ক আছে। এই সম্পৰ্কে অধিক অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজন আছে।
৮. বিশ্বায়নে শিশু উপযোগী সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনলৈ বহুত পৰিৱৰ্তন কঢ়িয়াই আনিছে। এনে বিবিধ সম্ভাৱ্য ক্ষেত্ৰ সম্পৰ্কে বিস্তৃত অধ্যয়ন তথা চিন্তাৰ প্ৰয়োজন আছে।

শেষত ক'ব পাৰি, আজিৰ সময়ত বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ এবাৰ নোৱৰা ধৰণৰ। সেয়ে শিশু-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো এই প্ৰভাৱ পৰা অতি স্বাভাৱিক। বিশ্বৰ উন্নত ভাষা-সাহিত্যৰ সমানে সমানে আগবাঢ়িবৰ বাবে নিজৰ নিজৰ ভাষাৰ শিশু-সাহিত্য চহকী কৰি তোলা অতি প্ৰয়োজনীয় কথা। অসমীয়া শিশু-সাহিত্য বিকাশৰ দিশত বহুখিনি আগবাঢ়ি গৈছে। আন সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ ভাল দিশসমূহ আপোন কৰি নিজস্বতা প্ৰকাশেৰে অসমীয়া শিশু-সাহিত্যই বিকাশ লাভ কৰিব পাৰিব লাগিব।

অন্তঃটীকা

^১ <https://www.en.m.wikipedia.org/dictionary/globalization>. Accessed on 4 March.2023.

^২<https://www.dictionary.cambridge.org/dictionary/globalization>. Accessed on 4 March.2023.

^৩ <https://www.merriam-webster.com/dictionary/globalization>. Accessed on 4 March.2023.

গ্রন্থপঞ্জী

বৰুৱা, নয়নমণি, ২০২১ : অসমীয়া শিশু-সাহিত্য, পূৰ্বায়ণ
প্রকাশন, গুৱাহাটী, প্রথম প্রকাশ

Das, Manjit, 2010 : Glossary of Economics,
EBH Publishers, Guwahati

অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰি : এক ঐতিহাসিক বিশ্লেষণ

ড° বনদীপা শইকীয়া

সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ
ডুমডুমা মহাবিদ্যালয়, তিনিচুকীয়া

সংক্ষিপ্তসাৰ

সৌন্দৰ্য সাধনা মানৱ মনৰ এক উৎকৃষ্ট গুণ। মানুহ মাত্ৰেই সৌন্দৰ্যপ্ৰিয়। এই সৌন্দৰ্যপ্ৰিয়তাৰ বাবেই হওক বা নিজকে ধুনীয়া কৰি তোলাৰ প্ৰৱণতাৰ বাবেই হওক মানুহে প্ৰাচীন কালৰেপৰাই গহনা-গাঁঠৰি পৰিধান কৰি আহিছে। মানৱে অঘৰী জীৱন-যাপন কৰি থকা সময়ত বন্যজন্তু চিকাৰ কৰি খাদ্য হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু তাৰ পৰৱৰ্তী সময়ত সেই জন্তুবোৰৰ নখ, পাখি আদি অলংকাৰ হিচাপে পৰিধান কৰিছিল। ভাৰতবৰ্ষত বৈদিক যুগৰেপৰা বিভিন্ন ধৰণৰ অলংকাৰৰ প্ৰচলন আছিল। কৌটিল্যৰ অৰ্থশাস্ত্ৰ, পাণিনিৰ অষ্টাধ্যায়ী ব্যাকৰণ, বাৎসায়নৰ কামসূত্ৰ আদি গ্ৰন্থত অলংকাৰৰ উল্লেখ আছে। অসমতো ত্ৰয়োদশ-চতুৰ্দশ শতিকাৰপৰা বিভিন্ন গহনা-গাঁঠৰিৰ প্ৰচলন থকাৰ লিখিত নিদৰ্শন পোৱা যায়। গৱেষণা-পত্ৰখনত অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ প্ৰচলনৰ ইতিহাস নিৰ্ণয় কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হৈছে। লগতে অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ সাম্প্ৰতিক প্ৰেক্ষাপটৰ বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা হৈছে।

সূচক শব্দ : অসম, অসমীয়া, গহনা-গাঁঠৰি, সাম্প্ৰতিক, ইতিহাস।

০.০ অৱতৰণিকা

০.১ বিষয়ৰ পৰিচয়

মানৱ মন সৃষ্টিশীল আৰু সৌন্দৰ্যপ্ৰিয়। মানুহে সদায় নিজকে সুন্দৰকৈ সজাই-পৰাই ৰাখিবলৈ প্ৰয়াস কৰে। প্ৰকৃতাৰ্থত ইও এক কলা। গতিকে প্ৰাচীন কালৰেপৰা মানুহে সৌন্দৰ্যবৰ্দ্ধনৰ বাবেই হওক, পৰম্পৰাৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাশীল মনোবৃত্তি গ্ৰহণ কৰিয়েই হওক আ-অলংকাৰ বা গহনা-গাঁঠৰি পৰিধান কৰাৰ

এক প্ৰৱণতা গঢ় লৈ উঠিল। গতিকে মানৱ সমাজৰ স্ত্ৰী-পুৰুষ উভয়ে এটা সময়ত গহনা-গাঁঠৰি পিন্ধিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। অসমত বা অসমীয়া সমাজ ব্যৱস্থাতো প্ৰাচীন কালৰেপৰা বিভিন্ন ধৰণৰ গহনা-গাঁঠৰি পৰিধান কৰাৰ নিয়ম আছিল বা পৰিধান কৰিছিল। অৱশ্যে কোনোধৰণৰ বাধ্য-বাধকতা নাছিল। অসমত যে প্ৰাচীন কালৰেপৰা বিভিন্ন ধৰণৰ গহনা-গাঁঠৰিৰ প্ৰচলন আছিল সেই কথা প্ৰাচীন ধৰ্মগ্ৰন্থ, ঐতিহাসিক সমল,

বিভিন্ন সাহিত্য অধ্যয়ন কৰিলেই অনুমান কৰিব পাৰি। আলোচনাটিত সকলো দিশৰ বিশ্লেষণ কৰাৰ লগতে অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰ সাম্প্ৰতিক প্ৰেক্ষাপট সম্পৰ্কে বিশ্লেষণ কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

০.২ অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য

‘অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিঃ এক ঐতিহাসিক বিশ্লেষণ’ শীৰ্ষক বিষয়টি অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্যসমূহ এনেধৰণৰ –

১. অসমৰ গহনা-গাঁঠৰিৰ পৰম্পৰা কিমান প্ৰাচীন, সেই বিষয়ে অনুসন্ধান কৰা।
২. প্ৰাচীন কালত প্ৰচলিত গহনা-গাঁঠৰিসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
৩. অসমৰ গহনা-গাঁঠৰিৰ সাম্প্ৰতিক প্ৰেক্ষাপট বিচাৰ কৰা।

০.৩ অধ্যয়নৰ পদ্ধতি

বিষয়টি অধ্যয়নৰ বাবে মূলত বিশ্লেষণাত্মক (analytical) পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা হৈছে। অৰ্থাৎ অসমৰ গহনা-গাঁঠৰিৰ ইতিহাস কিমান প্ৰাচীন সেইয়া নিৰ্ণয় কৰিবৰ বাবে গৌণ উৎস (বিভিন্ন গ্ৰন্থ, আলোচনা)ৰ সহায়ত বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা হৈছে। অন্যহাতে বিষয়ৰ বৰ্ণনাৰ প্ৰসংগত বৰ্ণনাত্মক (descriptive) পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা হৈছে। তদুপৰি অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ বৰ্তমানৰ প্ৰেক্ষাপট নিৰ্ণয় কৰিবৰ বাবেও বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিৰ সহায় লোৱা হৈছে।

০.৪ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ

‘অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিঃ এক ঐতিহাসিক বিশ্লেষণ’ শীৰ্ষক বিষয়টি অধ্যয়ন কৰোঁতে গৱেষণা পত্ৰৰ পৰিসৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি কেৱল অসমৰ প্ৰেক্ষাপটত অধ্যয়ন কৰা হৈছে। মৌখিক সাহিত্যৰপৰা আৰম্ভ কৰি পৰৱৰ্তী সময়ত অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ বিকাশ-বিবৰ্তন আৰু অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ সাম্প্ৰতিক প্ৰেক্ষাপটক অধ্যয়নৰ আওতালৈ অনা হৈছে।

১.০ অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিঃ এক ঐতিহাসিক বিশ্লেষণ

অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ ঐতিহাসিক পৰিক্ৰমা বিচাৰ কৰিলে বিভিন্ন ক্ষেত্ৰৰপৰা বিভিন্ন সমল পোৱা যায়। সেই সমলসমূহৰ ভিত্তিতেই অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ ইতিহাস সম্পৰ্কে বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা হৈছে।

১.১ অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ ইতিহাস

সুন্দৰ গহনা বা অলংকাৰ পৰিধান মানুহৰ সু-ৰুচিৰ পৰিচয় প্ৰদান কৰে। আদিম মানৱে বন্য জীৱন যাপন কৰাৰ সময়ত প্ৰকৃতিৰপৰা আহৰণ কৰা ফল-মূলকে খাদ্যৰূপে গ্ৰহণ কৰিছিল। ইয়াৰ সমান্তৰালভাৱে বিভিন্ন সামগ্ৰী যেনে প্ৰাকৃতিক উপাদানেৰে নিৰ্মিত বিভিন্ন অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ তৈয়াৰ কৰিবলৈ শিকিলে আৰু বিভিন্ন জীৱ-জন্তু বধ কৰি সেইবোৰৰ নখ, দাঁত, ছাল আদি গুচাই তাৰে জৰিয়তে বীৰত্ব প্ৰদৰ্শন কৰাৰ দৰে প্ৰৱণতা এটা গঢ় লৈ উঠিল। ‘আদিম লোকে হয়তো ধাৰণা কৰিছিল যে বধ কৰা জন্তু বা পক্ষীৰ পৰা প্ৰাপ্ত শৌণিতধাৰা তাৰ পাখি, নখ, দাঁত, ছালৰ জৰিয়তে পৰিধান কৰা চিকাৰীৰ দেহলৈ প্ৰৱাহিত হৈ মানুহক শক্তিমন্ত কৰি তোলে। প্ৰচলিত প্ৰথা অনুসৰিয়েই আজিও অনেক মানুহে বাঘ-নখৰ মাদলি কৰি পিন্ধা দেখা যায় (দাস ৩)।’ ইয়াৰ পৰৱৰ্তী সময়ত ধাতুৰ আৱিষ্কাৰ হোৱাৰ লগে লগে এইবোৰৰ সলনি ধাতুৰে নিৰ্মিত বেৰি পিন্ধা আৰম্ভ কৰিলে।

বৈদিক যুগত মানুহে বিভিন্ন ধৰণৰ গহনা-গাঁঠৰি পৰিধান কৰিছিল। বৈদিক যুগৰ অলংকাৰবোৰ বহুলভাৱে চাৰিটা ভাগত ভাগ কৰা হৈছিল – ১. অভেদ্য, ২. বন্ধনীয়, ৩. প্ৰক্ষেপ্য, ৪. আৰোপ্য। (দাস ১৬)। শৰীৰৰ বিভিন্ন অংগত ফুটা কৰি পিন্ধা অলংকাৰসমূহ হ’ল অভেদ্য অলংকাৰ, বান্ধ দি পৰিধান কৰা অলংকাৰসমূহ হ’ল বন্ধনীয় অলংকাৰ, অংগত সুমুৱাই পিন্ধিবপৰা অলংকাৰসমূহ হ’ল প্ৰক্ষেপ্য অলংকাৰ আৰু প্ৰক্ষেপ্য অলংকাৰতকৈ ডাঙৰ, বান্ধিব নলগীয়া অলংকাৰসমূহ হ’ল আৰোপ্য

অলংকাৰ। বৈদিক যুগৰ অলংকাৰৰ উপৰোক্ত শ্ৰেণীবিভাজনৰ পৰা এটা কথা স্পষ্ট হয় যে, বৈদিক যুগত যথেষ্ট সংখ্যক গহনাৰ প্ৰচলন আছিল, যাৰ পৰিণতিত গহনাসমূহক বিভিন্ন ধৰণেৰে শ্ৰেণীবিভাজন কৰা সম্ভৱ হৈছিল।

বাণভট্টই বচনা কৰা হৰ্ষচৰিতসপ্তম শতিকাৰ এখন উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখনত সপ্তম শতিকাৰ ভাৰতীয় সমাজ-সংস্কৃতি, ৰাজনীতি, ধৰ্ম, বিভিন্ন কলা আদিৰ বৰ্ণনা পোৱা যায়। গ্ৰন্থখনৰ সপ্তম উচ্ছাসত বৰ্ণিত কামৰূপৰ ৰজা হৰ্ষবৰ্ধনে লাভ কৰা বিভিন্ন উপহাৰৰ টোপোলাত কিছুমান অলংকাৰৰ উল্লেখ পোৱা যায়। “ৰজা হৰ্ষবৰ্ধনে প্ৰথমে ছত্ৰটি চোৱাৰ পিছত দূতৰ কৰ্মচাৰীসকলে অৱশিষ্ট উপহাৰসমূহো ক্ৰমে ক্ৰমে উলিয়াই দেখুৱালে। তাৰ ভিতৰত অলংকাৰসমূহ, জড়ীকৃত বহুমূলীয়া ৰত্নসমূহ, যাৰ কিৰণৰাশিত চৌদিশ ৰক্তবৰ্ণৰ হৈ পৰিল। এইবোৰ অলংকাৰ ভগদত্ত আদি প্ৰসিদ্ধ ৰজাসকলৰ সময়ৰে পৰা কুল পৰম্পৰা ক্ৰমে চলি আহিছে। গুণতো এইবোৰ অলংকাৰ সুপ্ৰসিদ্ধ। উৎকৃষ্ট মানৰ চূড়ামণি, যিবিলাকৰ প্ৰভাই আন সকলোবোৰ দীপ্তিমণ্ডিত কৰি তুলিছে। বক্ষহাৰ, যি হাৰ ক্ষীৰসমুদ্ৰৰ শুভ্ৰতাৰ যেন প্ৰধান কাৰণ আছিল। (গোস্বামী ১৯৪)।”

পুৰাণসমূহৰ ভিতৰত অন্যতম কালিকা পুৰাণৰ হৰ-গৌৰী বিবাহৰ বিভিন্ন প্ৰসংগত ভালেখিনি গহনা-গাঁঠৰিৰ উল্লেখ পোৱা যায়। শিৱ তথা তেওঁৰ সপত্নী পৰিধান কৰা অলংকাৰৰ বৰ্ণনা দিয়া হৈছে এনেদৰে—

“সুৱৰ্ণৰ কতো বৰণ ধৰয়
কতো মাণিকৰ বৰ্ণ।।
পোৱাল বাখৰ মুকুতাৰ হাৰ
কতো বৰ্ণ ফটিকৰ।
হেন সৰ্পগণ অলংকাৰ কৰি
পিঙ্কাইলন্ত দুই কৰ।। ২১১
শিৱত কিৰীটি কৰ্ণত কুণ্ডল
গলপতা দিলা গলে।
কেয়ুৰ কঙ্কণ কৰে সুশোভন
হৃদয়ত হাৰ জ্বলে।। ২১২

দশো আঙ্গুলিত আঙ্গঠি পিন্ধিলাঃ
নূপুৰ পিন্ধিলা টাঙ্কি।
পিন্ধিলন্ত ঢাকি নাথাকিল বাকী
দেখি আতি চিকিমিকি।।”

(শৰ্মা ১৯৯৭ঃ ৩১)।

অন্যহাতে বিবাহৰ বাবে পাৰ্বতীক সাজু কৰাৰ প্ৰসংগত ভালেখিনি আ-অলংকাৰৰ বৰ্ণনা দিয়া হৈছে।
উদাহৰণস্বৰূপে—

“ৰত্ন চাকিশলা জ্বলে ওপৰ কৰ্ণত।
ৰত্নময় গলপতা জ্বলয় গলত।। ২৫১
হৃদয়ত জ্বলে জিলিমিলি পেচন্দাৰ।
বাহুত সুৱৰ্ণ বাজু ককালত হাৰ।।
কপালে মাণিক জ্বলে আতিশয় জ্যোতি।
দশো আঙ্গুলিত জ্বলে ৰত্নৰ আঙুঠি।। ২৫২
ৰত্নৰ নূপুৰ পাৰে ৰূণ-বুন বাজে।
প্ৰয়াণক লাগি যেন কামদেৱে সাজে।।

(শৰ্মা ১৯৯৭ঃ ৩৭)।।

অসমীয়া সমাজ জীৱনতো এগৰাকী কইনাক বিবাহৰ সময়ত নানা ধৰণৰ আ-অলংকাৰ তথা নতুন কাপোৰ পৰিধান কৰাই সুন্দৰ কৰি তোলা হয়। ঠিক সেইদৰে উল্লিখিত পদফাঁকিত পাৰ্বতীক তেওঁৰ সখীসকলে শিৱৰূপী দৰা অহাৰ আগতে কাণত, ডিঙিত, বাহুত (বাজু), হাতৰ আঙুলিত আঙুঠি, ৰত্নৰ নূপুৰ আদি পিন্ধাই ৰূপৱতী কৰি তুলিছে।

দ্বাদশ শতিকাত ৰচিত বৃহদৰ্ম পুৰাণত উত্তৰ-পূৱত বাস কৰা ভালেসংখ্যক বৃত্তিয়াল সম্প্ৰদায়ৰ উল্লেখ পোৱা যায়। এই বৃত্তিয়াল সম্প্ৰদায়সমূহৰ ভিতৰত স্বৰ্ণকাৰ বা সোণাৰি নামৰ বৃত্তিয়াল সম্প্ৰদায়ৰো উল্লেখ পোৱা গৈছে। গ্ৰন্থখনত সোণাৰি নামৰ বৃত্তিয়াল সম্প্ৰদায়ৰ উল্লেখ থকালৈ চাই এটা কথা স্পষ্টকৈ ক’ব পাৰি যে, অসমত সেই সময়ত সোণ-ৰূপৰ গহনাৰ যথেষ্ট চাহিদা আছিল। সোণাৰিসকলে আ-অলংকাৰ নিৰ্মাণৰ জৰিয়তে এই চাহিদা পূৰণ কৰিছিল। (Barpujari 175)।

চতুৰ্দশ শতিকাত ৰচিত অপ্ৰমাদী কবি মাধৱ কন্দলিৰ ৰামায়ণত সেই সময়ৰ বৃত্তিয়াল

সম্প্রদায়সমূহৰ নাম উল্লেখ আছে। সোণ-ৰূপৰ
অলংকাৰ নিৰ্মাণৰ লগত জড়িত সোণাৰি (বগিয়া)
জাতিৰ প্ৰসংগ তাত উল্লেখ আছে এনেদৰে -

“ঠাঠাৰি সোণাৰি কঁসাৰ শঙ্খাৰি
ভৰতৰ লগে যান্তি।।৩
বগিয়া চমাৰ কমাৰ সুতাৰ
ধোবা আৰু কুম্ভকাৰ।
ইসব প্ৰমুখ্যে চলিল যতেক
আদি অন্ত নাহি তাৰ।।৪”।

(কন্দলি, শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱ ১৪৪-১৪৫)

এই উদ্ধৃতিৰপৰা এটা কথা নিশ্চিত হ’ব পাৰি
যে অন্যান্য বৃত্তিয়াল সম্প্ৰদায়সমূহৰ দৰে সেই সময়ৰ
সোণাৰি সকলেও নিজৰ বৃত্তিক উজ্জ্বলাই তুলিবলৈ
সক্ষম হৈছিল।

তদুপৰি মাধৱ কন্দলি অনুদিত ৰামায়ণত বিভিন্ন
অলংকাৰৰ নামো উল্লেখ আছে এনেদৰে -

“শাশু পাঞ্চশতে পিন্ধাইলন্ত অলংকাৰ।
মুকুট কুণ্ডল গ্ৰীৱে সাতেসৰী হাৰ।।২৩
নেপুৰ পগৰি আনো অলংকাৰ যত।
থানে থানে প্ৰতি প্ৰতি পিন্ধাইলা সমস্ত।।২৪
কঙ্কণ কুণ্ডল ৰত্নাঙ্গুলী আবো কাঞ্চী।
সমস্ত শৰীৰ অলংকাৰে নিলা খাঞ্চি।।২৫”।

(কন্দলি, শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱ ১১৮)

ইয়াত উল্লিখিত মুকুট, কুণ্ডল, সাতেসৰী, নুপুৰ
আদি অলংকাৰসমূহৰ পৰা এটা কথা স্পষ্ট হয় যে,
সেই সময়ত সোণাৰি সকলে বিভিন্ন অলংকাৰ নিৰ্মাণ
কৰিছিল।

শংকৰদেৱে অসমীয়া সমাজ, সাহিত্য,
সংস্কৃতিক এক নতুন ৰূপেৰে গঢ়ি তুলি বিশ্বৰ দৰবাৰত
প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। সামগ্ৰিকভাৱে অসম তথা অসমীয়া
জনজীৱনলৈ আমূল পৰিৱৰ্তন কঢ়িয়াই অনা
শংকৰদেৱৰ মহান সাহিত্যৰাজি অসমীয়া সাহিত্যৰ
মাইলৰ খুঁটি। শংকৰদেৱৰ দ্বাৰা ৰচিত সাহিত্যসমূহতো
বিভিন্ন গহনা-গাঁঠৰিৰ বৰ্ণনা পোৱা যায়। বিশেষকৈ
ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ ৰূপৰ বৰ্ণনা, ৰুক্মিণীৰ ৰূপৰ বৰ্ণনাত

বিভিন্ন অলংকাৰৰ উল্লেখ পোৱা যায়। শংকৰদেৱৰ
ৰুক্মিণী হৰণ কাব্যত ৰুক্মিণীৰ বিবাহ উপলক্ষে
সখীসকলে ৰুক্মিণীক স্নান কৰাই সজাই-পৰাই
তুলিছিল। সেই প্ৰসংগতে ৰুক্মিণীক পৰিধান কৰোৱা
বিভিন্ন অলংকাৰৰ বৰ্ণনা দিয়া হৈছে এনেদৰে -

“শিখত সিন্ধুৰ আগৰৰ দিলাফোট।
কৰ্ণে খঞ্জখিলি শিৰে পিন্ধিল মুকুট।।
চাৰু চাকিশলাই জ্বলে উপৰ কৰ্ণত।
ৰত্নময় গলপতা গুলিয়া গলত।।২৫৬
সুৰণে খচিত গলে সাতেসৰি হাৰ।
হৃদয়ত জ্বলে জিলিমলি পেচন্দাৰ।।
বাহত সুৰণ টাৰ কৰত কঙ্কন।
দুয়ো হাতে দেখি শাঙ্খ দেৱাঙ্গ ভূষণ।।২৫৭
কপালত জ্বলে আতি সুৰণৰ জেঠি।
দশো আঙ্গুলিত জাপ সোণৰ আঙ্গুঠি।।
ৰত্নৰ নুপুৰ পাৰে ৰণজুন বাজে।
পয়ানক লাগি যেন কামদেৱ সাজে।।২৫৮”।

(চুতীয়া ৮৬৪)

ইয়াত খঞ্জখিলি (ফুলি), মুকুট, চাকি শলাই
(কাণফুলি), গলপতা, সাতেসৰি, পেচন্দাৰ (ডুগাডুগি),
সুৰণৰ টাৰ (সোণৰ বাজু), কঙ্কন (খাৰু), শাঙ্খ (শংখ,
শামুকৰ খাৰু), সুৰণৰ জেঠি (চিতিপতি), আঙ্গুঠি
(আঙুঠি), ৰত্নৰ নুপুৰ আদি বিভিন্ন ধৰণৰ অলংকাৰৰ
উল্লেখ কৰা হৈছে।

অন্যহাতে, শঙ্কৰদেৱৰ দ্বাৰা ৰচিত
বৰগীততো বিভিন্ন ধৰণৰ আ-অলংকাৰ বা গহনা-গাঁঠৰিৰ
উল্লেখ পোৱা যায়। ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ মহিমা বৰ্ণনা কৰি
ৰচনা কৰা আধ্যাত্মিক ভাৱসম্পন্ন এই গীতসমূহত
বিশেষকৈ ভগৱানৰ ৰূপ-গুণৰ বৰ্ণনা প্ৰসংগত আ-
অলংকাৰৰ উল্লেখ পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে—

“গোপ-শিশু সঙ্গ চলে শিৰে শিখণ্ডক ডোলে
কৰ্ণে কুণ্ডল গণ্ড লোলে।
কেয়ুৰ কঙ্কণ কৰে উৰে বনমালা লুলে
মুণ্ড মধুৰ মধু ভোলে।।

কটি কাঞ্চী কিঞ্চী বাজত ৰিণি ৰিণি
 শ্যাম তনু শোহে পীতকসে।
 বাম কাষে শিঙ্গাবেত অৰুণ পক্ষজ নেত্ৰ
 কণ্ঠে কৌস্তভ পৰকাশে।।” (চুতীয়া ৩১)
 বৰগীতটিত উল্লিখিত কুণ্ডল, কেয়ুৰ, বনমালা, কিঞ্চী, কৌস্তভ আদি শব্দৰ প্ৰয়োগ কৰি শ্ৰীকৃষ্ণই পৰিধান কৰা অলংকাৰৰ বৰ্ণনা দিয়া হৈছে।

শঙ্কৰদেৱ-মাধৱদেৱৰ সমসাময়িক পাঁচালী কবিসকলৰ এজন উল্লেখযোগ্য কবি হ’ল সুকবি নাৰায়ণদেৱ। ‘সুকবি নাৰায়ণদেৱ ৰচিত বেউলা-লক্ষীন্দাৰ কাব্যত কেইপদমান অলংকাৰৰ বৰ্ণনা এইদৰে পোৱা যায়-

“শিৰত সেন্দূৰ পিন্ধে অগণিত আতি।
 গলত তুলিয়া পিন্ধে হাৰ গজমতী।।
 অৰ্দ্ধচন্দ্ৰ শিৰোমণি আতি সুশোভন।
 দুই বাহুত পিন্ধে বেউলা সোণাৰ কঙ্কণ।।
 আঙ্গুলি সবাত পিন্ধে ৰত্নৰ আঙ্গটি।
 হাতত বলয় পিন্ধে আতি মন তুষ্টি।।
 দুই কৰ্ণে সুৰণৰ কুণ্ডল প্ৰকাশে।
 চকৰি উৰিছে মন মলয় বতাহে।।”

(দাস ৩২-৩৩)

ইয়াত উল্লিখিত অলংকাৰসমূহ ক্ৰমে এনেধৰণৰ—
 হাৰ গজমতী, শিৰোমণি, কঙ্কণ, আঙুঠি, বলয় (খাৰু) আৰু কুণ্ডল।

অনন্ত কন্দলী বিৰচিত কুমাৰ হৰণ কাব্যত চিত্ৰলেখাই ‘কুমাৰ হৰণ’ কৰিবলৈ প্ৰস্তুতি চলোৱাৰ সময়ত, চিত্ৰলেখাই পিন্ধা বিভিন্ন আ-অলংকাৰৰ বৰ্ণনা সন্নিবিষ্ট হৈছে এনেদৰে—

“উপৰক তুলি তাণ্ডি বান্ধিলেক খোপা।
 পিঠিত হালয় মাণিকৰ এক খোপা।। ১১৯
 কপালত আতি ভাল তিলক পিন্ধিল।
 গন্ধৰ নিকৰ পিসি আগৰত দিল।।
 গ্ৰীৱে লৈলা গজমতি শিৰে দুলে জেঠী।
 দশো আঙ্গুলিত ৰাম্পি সোণাৰ আঙ্গুঠি।। ১২০
 নখৰ মূলত তাণ্ডি লগাইলেক হীৰ।
 কৰ্ণত জ্বলয় ৰত্ন কুণ্ডল ৰুচিৰ। ১২১”

(শৰ্মা ১৯৮৬ঃ ১৭-১৮)

ইয়াত উল্লিখিত গজমতি, আঙুঠি আদি অলংকাৰসমূহৰ পৰা নাৰীৰ অলংকাৰৰ আভাস পাব পাৰি। উল্লেখযোগ্য যে, বৈষ্ণৱ যুগৰ বিভিন্ন সাহিত্যৰাজিত ভালেখিনি গহনা-গাঁঠৰিৰ উল্লেখ পোৱা যায় যদিও এই অলংকাৰসমূহে অসমীয়া আঞ্চলিক গঢ় বা চিনাকি লাভ কৰিছিল বুলি ন দি ক’ব পৰা নাযায়।

আহোম যুগত অসম সকলো দিশৰ পৰাই সম্পদশালী হৈ উঠিছিল। “আহোম ৰাজত্বকালত ৰাজসাহাৰ্য অন্তৰ্গত সোণাৰিকাৰ্য্যবুদ্ধি পাইছিল যদিও এই গহনা-গাঁঠৰিসমূহ ৰাজকীয় পৰিয়ালৰ ভিতৰতে আছিল। সেই সময়ৰ নিয়মানুসৰি সাধাৰণ মানুহে সোণৰ অলংকাৰ পৰিধান কৰাটো নিষিদ্ধ কৰা হৈছিল। সোতৰ শতিকাত স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহই অসমৰ সোণাৰিসকলৰ কলা-কৌশলসমূহ উন্নত কৰিবৰ কাৰণে বেনাৰসৰ পৰা সোণাৰিসকলক আমন্ত্ৰণ কৰি আনিছিল।” (বণিয়া ২৬)।— ইয়াৰ পৰা এটা কথা স্পষ্ট হয় যে, আহোম ৰাজত্বকালত ৰাজপৃষ্ঠপোষকতাত অসমীয়া আ-অলংকাৰে প্ৰাধান্য বিস্তাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। অন্যহাতে, “১৯ শতিকাৰ (১৮০২-১৮৩২) প্ৰখ্যাত বুৰঞ্জীবিদ হলিৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অসমীয়া মানুহে ব্যৱহাৰ কৰা গহনা-গাঁঠৰিৰ সম্পূৰ্ণ তালিকাৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল। তেওঁ যিখন তালিকা দিছিল, তেওঁৰ মতেও সেইখন সম্পূৰ্ণ তালিকা নাছিল।” (বণিয়া ২৬)। তাৰ ভিতৰত আঙুঠি, খাৰু, মণি, বিৰি, থুৰীয়া, লোকাপাৰ, গামখাৰু, বাজু আদি উল্লেখযোগ্য।

আহোম যুগত বিভিন্ন ধাতু শিল্পৰ লগতে সোণৰো যথেষ্ট প্ৰচলন আছিল। ‘অসমত সোণ, ৰূপ, লো, তীখা, তাম আদি ধাতুৰ আকৰ আছিল আৰু ইয়াৰ থলুৱা ৰীতি অনুযায়ী এই ধাতু পগাই উলিয়াইছিল। এসময়ত অসম সোণেৰে চহকী আছিল। ব্ৰহ্মপুত্ৰ, দিহিং, সোৱণশিৰি, জাজী, দিব্ৰুং আদি নৈৰ বালি পগাবলৈ সোণোৱাল, গাৰো পৰ্বত, খাচিয়া পৰ্বত আদিৰপৰা ৰূপ-মাটি আনি ৰূপ পগাবলৈ ‘ৰূপোৱাল’ আৰু বিৰু পথাৰৰ আকৰৰপৰা লো-মাটি উলিয়াই লো পগাবলৈ ‘তিৰুৱাল’ কছাৰীৰ বিভিন্ন দলক নিয়োগ কৰিছিল। (গগৈ ৫৪)।

আহোম যুগত স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহৰ পৃষ্ঠপোষকতাত অসমীয়া বিহুৰে এক উচ্চ আসন লাভ কৰিছিল। সেই সময়ত অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিয়েও বিশেষ সমাদৰ লাভ কৰিছিল। বিহুনাৰ সময়ত স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহৰ গহনা-গাঁঠৰিৰ উল্লেখ আছে এনেদৰে –

“স্বৰ্গদেউ ওলালে বাটচ’ৰাৰ মুখলৈ
দুলীয়াই পাতিলে দোলা,
কাণত জিলিকিলে নৰা জাংফাই
গাতে গোমচেঙৰ চোলা।”

গতিকে আহোম ৰাজত্বৰ সময়তো অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিয়ে এক আঞ্চলিক বা পৰিশিলিত ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। অৰ্থাৎ গহনাসমূহ পৰিধান কৰা অংগ অনুসৰি নিৰ্দিষ্ট কিছুমান নাম নিৰ্ধাৰণ কৰি লোৱা হৈছিল। ইয়াৰ পৰৱৰ্তী সময়ত অৰ্থাৎ ১৮-২৬ চনৰ ইয়াণ্ডাবু সন্ধিৰ পিছৰ পৰা অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিয়ে বহুসময়ত স্বকীয়তা হেৰুৱাব উপক্ৰম হ’ল।

১.২ অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰি : সাম্প্ৰতিক প্ৰেক্ষাপট

প্ৰাচীন কালত অসমত পুৰুষ-মহিলা উভয়ে বিভিন্ন ধৰণৰ আ-অলংকাৰ পিন্ধিছিল। বিশেষকৈ অসমত বসবাস কৰা বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ অলংকাৰসমূহেও অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ ইতিহাসক সমৃদ্ধ কৰি তুলিছিল। প্ৰাচীন অসমত পুৰুষ-মহিলা উভয়ে মূৰৰ পৰা ভৰিলৈকে পৰিধান কৰা কেইবিধমান অলংকাৰ হ’ল— চুড়ামণি, মুকুট, কুণ্ডল, কৰ্ণ বলয়, মুক্তাৱলী, হস্তবী, বলয়, কংকণ, কেয়ুৰ, আঙুঠি, কাঞ্চী, নূপুৰ, কিঙ্কিণী আদি।

সাম্প্ৰতিক সময়ত জনগোষ্ঠীয় সমাজৰ বাহিৰে বাকী পুৰুষসকলে আ-অলংকাৰ পৰিধান কৰা দেখা নাযায়। বহুসময়ত পুৰুষৰ বিভিন্ন অলংকাৰ যেনে- গামখাৰু, কেৰু, লোকাপাৰ আদি নাৰীয়েও পৰিধান কৰা হ’ল। অন্যহাতে প্ৰাচীন অসমত প্ৰচলিত ভালেমান অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰি বৰ্তমান প্ৰায় লুপ্তপায় অৱস্থা পোৱা দেখা গৈছে। তথাপি সাম্প্ৰতিক সময়ত সঞ্চালনি ৰূপত প্ৰচলিত কেইবিধমান উল্লেখযোগ্য গহনা-গাঁঠৰি হ’ল— লোকাপাৰ, জোনবিৰি, ডুগডুগী, জেঠীপতা, ঢোলবিৰি

(ডিঙিত পিন্ধা), গামখাৰু, মুঠিখাৰু, বালা (হাতত পিন্ধা), বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আঙুঠি (জেঠিনেজীয়া, শেনপতা, জাপি আঙুঠি), কাণত পিন্ধা বিভিন্ন গঢ়ী অলংকাৰ (লোকাপাৰ, কাণফুল) আদি উল্লেখযোগ্য। বৰ্তমান সময়ত অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ যথেষ্ট জনপ্ৰিয়তা বৃদ্ধি পাইছে। বিবাহ অনুষ্ঠানত জোৰোণ দিয়া পৰ্বত বিভিন্ন গঢ়ৰ অসমীয়া গহনা কইনাক উপহাৰ দিয়াটো এটা নিয়মত পৰিণত হোৱা দেখা গৈছে। ই অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ বাবে নিশ্চিতভাৱে এটি ইতিবাচক দিশ। অৱশ্যে প্ৰাচীন কালত অসমত প্ৰচলিত ভালেখিনি গহনা বৰ্তমান লুপ্ত হৈ পৰাৰ ফলত নৱ প্ৰজন্মই সেই গহনাবোৰৰ পৰিচয় অৰ্থাৎ গঢ়-গতি, আকাৰ-আকৃতি আদিৰ বিষয়ে জনাৰ পৰা বঞ্চিত হৈ পৰিছে। সাম্প্ৰতিক সময়ত অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ বাণিজ্যিকীকৰণ হোৱা দেখা গৈছে। অসমৰ চুকে-কোণে বহুতো অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ বিপণী গঢ় লৈ উঠা দেখা গৈছে। বিপণনৰ ক্ষেত্ৰতো অসমীয়া গহনাই এখন ভাল বজাৰ অধিগ্ৰহণ কৰিছে। ঘৰতে বহি থাকিয়েই মানুহে অসমীয়া গহনা ক্ৰয় কৰিব পৰা (home delivery) হৈছে। অৰ্থাৎ সামগ্ৰিকভাৱে ই এটা উদ্যোগলৈ পৰিণত হৈছে। যাৰ ফলত নিবনুৱাসকলেও অৰ্থ উপাৰ্জনৰ সুবিধা পাইছে। সচেতন মহল, চৰকাৰ তথা উন্নত উদ্যোগীকৰণৰ জৰিয়তে অসমীয়া গহনাক এখন উৎকৃষ্ট মানৰ বজাৰ দিয়াৰ লগতে সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটোৰ আধুনিকীকৰণৰ জৰিয়তে অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ বিশ্বৰ দৰবাৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পৰাৰ অৱকাশ আছে।

২.০ উপসংহাৰ

ইতিমধ্যে কৰা আলোচনাৰপৰা কেইটামান সিদ্ধান্তত উপনীত হ’ব পাৰি—

⇒ সৌন্দৰ্য সচেতন মানুহৰ সৌন্দৰ্যপ্ৰিয়তাৰ বাবেই শৰীৰৰ বিভিন্ন অংগত গহনা-গাঁঠৰি পিন্ধাৰ প্ৰৱণতা গঢ় লৈ উঠিছিল। অঘৰী জীৱন যাপন কৰা সময়ৰেপৰা মানুহে জীৱ-জন্তুৰ অংগ-পতংগ অলংকাৰ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। পৰৱৰ্তী সময়ত এই পৰম্পৰাৰ বিকাশ আৰু বিৱৰ্তন ঘটিছিল।

⇒ সপ্তম শতিকাত বাণভট্ট বিৰচিত *হৰ্ষচৰিত*, দ্বাদশ শতিকাত ৰচিত *বৃহদৰ্মপুৰাণ*, দশম শতিকাত ৰচিত *কালিকা-পুৰাণ*, শংকৰীযুগৰ কবি অনন্ত কন্দলি ৰচিত *কুমৰ হৰণ কাব্য*ত অসমীয়া বিভিন্ন গহনা-গাঁঠৰিৰ উল্লেখ পোৱা যায়। যিয়ে সেই সেই সময়ত প্ৰচলন থকা অলংকাৰৰ তথ্য দাঙি ধৰে।

⇒ প্ৰাক্-শংকৰী যুগৰ অপ্ৰমাদী কবি মাধৱ কন্দলিৰ *ৰামায়ণ*, শংকৰদেৱৰ *ৰুক্মিণী হৰণ কাব্য* আৰু *বৰগীত*তো বিভিন্ন আ-অলংকাৰৰ উল্লেখ আছে। তদুপৰি পাঁচালী কবি সুকবি নাৰায়ণদেৱৰ সাহিত্যতো বিভিন্ন গহনা-গাঁঠৰিৰ উল্লেখ আছে। ইয়াৰ পৰৱৰ্তী সময়ত অৰ্থাৎ আহোম যুগতো স্বৰ্গদেউসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিয়ে এক সুকীয়া মাত্ৰা লাভ কৰে।

⇒ প্ৰাচীন কালৰেপৰা প্ৰচলিত অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ ভালেখিনি বৰ্তমান লুপ্তপায়। অৱশ্যে সাম্প্ৰতিক সময়ত অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰিৰ চাহিদা যথেষ্ট বৃদ্ধি পাইছে। তদুপৰি গহনা-গাঁঠৰিসমূহে এখন উন্নত বজাৰ লাভ কৰিবলৈও সক্ষম হৈছে। এক উদ্যোগৰূপে গঢ়িব পাৰিলে আৰু সামগ্ৰিকভাৱে আধুনিকীকৰণ কৰিব পাৰিলে অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰি বিশ্বৰ দৰবাৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পৰা যাব।

গ্ৰন্থপঞ্জী

কন্দলি, মাধৱ, শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱ, *সপ্তকাণ্ড ৰামায়ণ*, পুনৰ মুদ্ৰণ, গুৱাহাটী : বনলতা, ২০০৯ চন।

গগৈ, লীলা. *অসমৰ সংস্কৃতি*, ৭ম সংশোধিত সংস্কৰণ, ডিব্ৰুগড় : বনলতা, ২০০৯-১০

গোস্বামী, মালিনী. সম্পা. *বাণভট্ট-বিৰচিত হৰ্ষচৰিত*, গুৱাহাটী : অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, ২০০৫ চন।

চুতীয়া, ধৰ্মেশ্বৰ. সম্পা. *মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বাক্যমৃত*; যোৰহাট : শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ সংঘ, ১৯৯৮ চন।

দাস, যুগল, *অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰি*, দ্বিতীয় প্ৰকাশ, গুৱাহাটী : অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, ১৯৯১ চন।

বগিয়া, উৎপল, *অসমীয়া গহনা-গাঁঠৰি বুৰঞ্জী*, দ্বিতীয় প্ৰকাশ, নগাঁও : ২০২৩ চন।

শৰ্মা, নবীনচন্দ্ৰ. সম্পা. *কালিকা-পুৰাণ*, গুৱাহাটী : চন্দ্ৰ প্ৰকাশ, ১৯৯৭ চন।

— সম্পা. *অনন্ত কন্দলী বিৰচিত কুমৰ হৰণ*, পাঠশালা : বাণী প্ৰকাশ, ১৯৮৬ চন।

Barpujari, H.K. ed. *The Comprehensive History of Assam* (vol-III). Third Edition. Guwahati: Publication Board Assam, 2007.

অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগৰ নতুন সংযোজন : চাহ পৰ্যটন

পাঞ্চালী বৈশ্য

সহকাৰী অধ্যাপিকা, অর্থনীতি বিভাগ
নৱজ্যোতি মহাবিদ্যালয়, কলগাছিয়া, বৰপেটা

ড° কাকলী হাজৰিকা

সহকাৰী অধ্যাপিকা, অর্থনীতি বিভাগ
নৱজ্যোতি মহাবিদ্যালয়, কলগাছিয়া, বৰপেটা

সংক্ষিপ্তসাৰ :

পৰ্যটন উদ্যোগ সমগ্ৰ বিশ্বৰ ভিতৰতে অতি ক্ষিপ্ৰগতিত বিকশিত হোৱা এক উদ্যোগ। এই উদ্যোগে প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ দুই ধৰণেৰে কৰ্মসংস্থাপনৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে। বিশেষকৈ মহিলা আৰু যুৱ প্ৰজন্ম পৰ্যটন উদ্যোগৰ দ্বাৰা যথেষ্ট স্বাৱলম্বী হোৱাৰ তথ্য পোৱা গৈছে। অতীজৰে পৰা অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ সেউজীয়া প্ৰকৃতিয়ে প্ৰতি বছৰে লাখ লাখ পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰি আহিছে। অসমৰ চাহ উদ্যোগ এই আকৰ্ষণৰ অন্যতম কাৰণ। পৃথিৱীত প্ৰথম চাহৰ উদ্ভাৱনৰ পৰাই অসমৰ নাম সমগ্ৰ বিশ্বতে পৰিচিত। বৰ্তমান চাহ উৎপাদনৰ ক্ষেত্ৰত অসমৰ স্থান সমগ্ৰ ভাৰতৰ ভিতৰতে প্ৰথম। নিজৰ প্ৰিয় চাহ কাপৰ বিষয়ে জানিবলৈয়ো দেশী বিদেশী বহুত পৰ্যটক অসমলৈ আহে। ইংৰাজৰ দিনৰে ধুনীয়া ধুনীয়া চাংগুলা তথা শাৰী শাৰী চাহ গছৰ সৌন্দৰ্যই চাহ পৰ্যটনৰ ধাৰণাটোক দিনে দিনে অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰি গৈ আছে। যদিহে এই ক্ষেত্ৰত অধিক প্ৰণালীবদ্ধভাৱে আগবঢ়া যায়, নিশ্চিতভাৱে চাহ পৰ্যটনৰ পৰা চৰকাৰে এক বৃহৎ পুঁজি লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব।

অৱতৰণিকা

বিশ্ব পৰ্যটন ক্ষেত্ৰখনত চাহ পৰ্যটন এক নতুন সংযোজন। একবিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণি ভাগতহে এই ধাৰণাটোৱে গা কৰি উঠিছিল। চাহৰ বুৰঞ্জী, উপভোগ আৰু এই উদ্যোগৰ লগত জড়িত কলা-সংস্কৃতি তথা ঐতিহ্যই চাহ পৰ্যটনক আগুৱাই লৈ গৈছে। এজন পৰ্যটকে

চাহৰ লগত জড়িত প্ৰতিটো বিষয় বুজাৰ বাবে এই ক্ষেত্ৰখনত সোমাই পৰে। এই পৰ্যটনত এজন পৰ্যটকে প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্যক ওচৰৰ পৰা হৃদয়ংগম কৰিব পাৰে। ব্যস্ত চহৰৰ কোলাহলৰ পৰা বহুত দূত শাৰী শাৰী চাহৰ বাগান আৰু তাৰ মাজে মাজে থকা ওখ ওখ শৃংখলাবদ্ধ গছবোৰে পৰ্যটকসকলৰ মানসিক অৱসাদ দূৰ কৰাৰ

লগতে লেখক, চিত্ৰকৰ বা গীতিকাৰক নতুন সৃষ্টিৰ সমল দিব পাৰে। চাহৰ প্ৰস্তুত প্ৰণালী, চাহ খেতিৰ লগত জড়িত আদিবাসী লোকসকলৰ কলা কৃষ্টি আৰু চাহ বাগানৰ বিলাসী বঙলাত থকাৰ অভিজ্ঞতাই এই পৰ্যটনলৈ সদায় নতুন নতুন মানুহক আকৰ্ষিত কৰিছে। চীন, শ্ৰীলংকা, কেনিয়া আদি দেশত চাহ পৰ্যটন অতি জনপ্ৰিয়। ভাৰতবৰ্ষও এই ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট আগবাঢ়িছে। প্ৰথম ১৯৯০ চনত ভাৰতবৰ্ষৰ কিছুসংখ্যক চাহ বাগানে নিজৰ বঙলাত অতিথিক থকাৰ সুবিধা দিছিল। সেয়াই চাহ পৰ্যটনৰ আৰম্ভণি বুলি ক’ব পাৰি। যিহেতু অসম ভাৰতৰ ভিতৰতে সৰ্বাধিক চাহ উৎপাদন কৰা ৰাজ্য আৰু পৃথিৱীৰ একমাত্ৰ অঞ্চল য’ত সমতল ভূমিত চাহ উৎপন্ন হয়, চাহ পৰ্যটনত অসমৰ যথেষ্ট সম্ভাৱনীয়তা আছে। কেৱল চাহৰ বাবেই অসম সমগ্ৰ বিশ্বৰে এক পৰিচিত নাম। উচিত পৰিকল্পনাৰে আগবাঢ়িলে নিশ্চিতভাৱে চাহ পৰ্যটনত অসম বিশ্বৰ দৰবাৰত সফল হ’ব পাৰিব আৰু ই অসমৰ অৰ্থনীতিৰ ভেটি টনকীয়াল কৰাত সহায়ক হ’ব।

উদ্দেশ্য

আলোচনা পত্ৰৰ উদ্দেশ্য হ’ল পৰ্যটন উদ্যোগত নতুনকৈ গাঁ কৰি উঠা চাহ পৰ্যটনৰ ক্ষেত্ৰখনৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। লগতে অসমৰ চাহ উদ্যোগৰ সম্ভাৱনীয়তাসমূহ আৰু অসুবিধাসমূহ বিতংভাৱে আলোচনা কৰাও এই পত্ৰৰ উদ্দেশ্য।

পদ্ধতি

আলোচনা পত্ৰ প্ৰস্তুত কৰোঁতে বৰ্ণনাত্মক আৰু প্ৰয়োজনসাপেক্ষে বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিৰে তথ্য যুগুত কৰা হৈছে।

মূলতঃ গৌণ উৎসৰ সহায়ত আলোচনাৰ সমলসমূহ দাঙি ধৰা হৈছে।

মূল বিষয়ৰ আলোচনা :

অসমৰ অৰ্থনীতিত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লোৱা কৃষিজাত উদ্যোগসমূহৰ ভিতৰত চাহ উদ্যোগৰ স্থান

শীৰ্ষত বুলি ক’ব পৰা যায়। অসমৰ মুঠ শ্ৰমিকৰ প্ৰায় ১৭ চাহ উদ্যোগৰ লগত জড়িত। এই উদ্যোগেই একমাত্ৰ উদ্যোগ, য’ত মহিলা শ্ৰমিকৰ চাহিদা অতি বেছি। ১৮২৩ চনত ছাৰ ৰবাৰ্ট ব্ৰছে প্ৰথম চাহৰ সন্ধান পাইছিল। সেই সময়ত ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ হাবিত বনৰীয়া গছৰ লগত চাহৰ গছবোৰ বিয়পি আছিল। স্থানীয় চিংফৌ লোকসকলে এই চাহ গছৰ পাতবোৰ পানীত উতলাই খাইছিল যদিও তাৰ খেতিৰ বিষয়ে চিন্তা কৰা নাছিল। চাহ উদ্যোগৰ উন্নয়ন আৰু চাহৰ বৃহৎ বজাৰখন গঢ়ি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত ইংৰাজ আৰু ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ অৱদান কেতিয়াও নুই কৰিব নোৱাৰি। চাহ খেতিৰ লগত জড়িত প্ৰথমজন অসমীয়া ব্যক্তি আছিল। মণিৰাম দেৱান। তেওঁক অনুসৰণ কৰিয়েই বহুকেইজন অসমীয়া যুৱক আগবাঢ়ি আহিছিল। বৰ্তমান ক্ষুদ্ৰ চাহ খেতি অসমৰ এক জনপ্ৰিয় সংস্থাপন। শিক্ষিত নিবনুৱা যুৱক যুৱতীসকলৰ বহুতেই চাকৰিৰ আশাত বহি নাথাকি নিজৰ সীমিত ভূমিত চাহ খেতি কৰি স্বাৱলম্বী হ’ব পাৰিছে। অসমত বৰ্তমান ১.২২ লাখ পঞ্জীয়নভুক্ত ক্ষুদ্ৰ চাহ কৃষক আছে (The Hindu, 24 আগষ্ট, 2022) আৰু প্ৰায় ৪ লাখ মানুহক তেওঁলোকে সংস্থাপন আগবঢ়াইছে। অসমত প্ৰায় ৮৩০ খন ডাঙৰ চাহ বাগিচা আছে (Tea Board of Indian তথ্য মতে) অৱশ্যে ইয়াৰে প্ৰায় ১৫ খন মৃতপ্ৰায় অৱস্থাত আছে। বাকী আটাইবোৰে অতি সক্ৰিয়ভাৱে চাহ উদ্যোগৰ জৰিয়তে অসমৰ অনীতিলৈ নিজৰ অৱদান আগবঢ়াই আছে।

অসমত চাহ পৰ্যটনৰ ধাৰণাটোক আগবঢ়াই নিয়াৰ ক্ষেত্ৰত এইচ পি বৰুৱা, প্ৰাক্তন সভাপতি, অসম চাহ এছচিয়েচনৰ অৱদান অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। তেখেতেই পোনপ্ৰথমে যোৰহাটৰ গটংগা আৰু শেনচোৱা চাহ বাগিচাৰ বাংলোবোৰত দেশী-বিদেশী পৰ্যটকৰ থকাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিছিল। তেখেতৰ দ্বাৰা গঠিত হেৰিটেজ নৰ্থ ইষ্টৰ মূল উদ্দেশ্য আছিল সেইসকল ইউৰোপীয়ানক আকৰ্ষণ কৰা, যাৰ পূৰ্বপুৰুষ ১৯০০ শতিকাত অসমৰ কোনোবা চাহ বাগিচাত কৰ্মৰত আছিল। বিদেশী পৰ্যটকেৰে আৰম্ভ হোৱা এই চাহ পৰ্যটনত লাহে লাহে

দেশীয় মানুহে ভিৰ কৰিব ধৰিলে। আনকি অসমৰো চহৰ অঞ্চলৰ মানুহে বিৰতিৰ সময়ত চাহ বাগানৰ মাজত থাকি প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য উপভোগ কৰিবলৈ বিচৰা হ'ল।

চাহ পৰ্যটনে কেৱল বিদেশী মুদ্ৰা আহৰণ কৰে বুলি ভাবিলে ভুল হ'ব। পৰিৱেশৰ বহনক্ষম উন্নয়ন আৰু নিৰুন্নতা সমস্যা। সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত এই চাহ উদ্যোগৰ ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। অসমীয়া সংস্কৃতিৰ কথা আলোচনা কৰিলেও চাহ জনজাতিৰ গীত, নৃত্য, পূজা-পৰবৰ কথা উল্লেখ কৰিবই লাগিব। চাহ পৰ্যটনৰ উন্নয়নৰ লগে লগে চাহ বাগান থকা অঞ্চলবোৰৰ আন্তঃগাঁথনিৰ উন্নয়ন, শিক্ষা তথা অন্যান্য সকলো সা-সুবিধাৰ উন্নয়ন হৈছে। বৰ্তমান যিমানৈই চহৰৰ সম্প্ৰসাৰণ হৈছে আৰু মানুহ আৰ্থিকভাৱে স্বাৱলম্বী হৈছে, মানুহৰ মানসিক চাপ, কামৰ হেঁচা বৃদ্ধি হ'ব ধৰিছে। এনে মানসিক অৱসাদ দূৰ কৰাৰ বাবে সবহসংখ্যক মানুহে প্ৰকৃতিৰ মাজত সময় অতিবাহিত কৰিব বিচাৰে। অসমত চাহ পৰ্যটনক পৰিকল্পিতভাৱে আগবঢ়াই নিব পাৰিলে ই মানুহৰ অৱসৰ বিনোদনৰ উপায় হোৱাৰ লগতে ভিতৰুৱা অঞ্চলবোৰৰ উন্নয়নৰ বাটকটীয়া হ'ব। পৰ্যটকক অসমৰ কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ সোৱাদ দি আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত অসমক উজলাই তুলিব পৰা যাব।

অসমত চাহ পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনা

বাংলো : অসমৰ চাহ বাগিচাৰ বাংলাসমূহে ব্ৰিটিছ ঔপনিবেশকতাবাদ ধ্বংসৰ এক চহকী ঐতিহ্য কঢ়িয়াই লৈ ফুৰে। ১৯০০ শতিকাত চাহ খেতিয়কসকলে সৃষ্টি কৰা বাংলা সংস্কৃতিৰ এক অনন্য পৰিচয় আছে। বাংলাবোৰৰ কাঠৰ উচ্চমঞ্চ, চাৰিওফালৰ বিশাল বাৰাণ্ডা, এটা বা দুটা মহলীয়া নিম্ন ঘৰ, দৃশ্যমান চিমনি থকা জুইশাল, প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্যৰ মাজত অৱস্থিত ফুলৰ বাগিচা, গছ-গছনি আৰু গছৰ শৃংখল থকা বিশাল চোতাল। চাহ খেতিয়কসকলৰ অধিকাংশই ইংৰাজ, স্কটিছ আৰু আইছি আছিল, যিয়ে স্থানীয় স্থাপত্য আৰু সামগ্ৰীৰ ব্যৱহাৰ কৰি নিজৰ সপোনৰ এখন সৰু পৃথিৱী সৃষ্টি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। ইতিমধ্যে ডিব্ৰুগড় জিলাৰ

মানকোটা হেৰিটেজ চাং বাংলো, ডিব্ৰুগড়ৰ চৌকিদিঙিঙী হেৰিটেজ চাং বাংলো, তিনিচুকীয়াৰ বাথাই হেৰিটেজ বাংলো আদি পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰিবলৈ চাহ বাগিচাৰ বিক্ৰ ট হিচাপে গঢ় লৈ উঠিছে। অসমৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ বিভিন্ন চাহ বাগিচাৰ বহুতো পুৰণি বাংলো আছে, যিবোৰ এতিয়াও পৰ্যটকৰ বাবে বিকশিত হোৱা নাই। যদি এই বাংলোবোৰ বিকশিত কৰা হয় তেন্তেই বৃহৎসংখ্যক পৰ্যটকক আকৰ্ষিত কৰিব পাৰিব।

টোকলাই চাহ গবেষণা কেন্দ্ৰ : শতিকা পুৰণি চাহ গবেষণা প্ৰতিষ্ঠান হোৱাৰ বাবে যোৰহাট জিলাৰ টোকলাইত থকা চাহ গবেষণা কেন্দ্ৰত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনা আছে। যদি উক্ত কেন্দ্ৰটো পৰ্যটনৰ উদ্দেশ্যে ভালদৰে বিকশিত হয় তেন্তে ই যিকোনো ঠাইৰ পৰা অহা ছাত্ৰ আৰু গৱেষকৰ বাবে আগ্ৰহৰ কেন্দ্ৰ হ'ব পাৰে।

চাহ নিলাম কেন্দ্ৰ : গুৱাহাটী চাহ নিলাম কেন্দ্ৰ বিশ্বৰ অন্যতম বাস্তু চাহ ব্যৱসায়ৰ স্থান। এই চাহ নিলাম কেন্দ্ৰ স্থাপন হৈছিল ১৯৭০ চনত।

গল্ফ খেলপথাৰ : অসমৰ অধিকাংশ বাগিচাতে গল্ফ কোৰ্ডৰ লগতে হেলিপেড সংলগ্ন হৈ থাকে। অসমৰ দৰে ২৪টা লেখত লক্ষবলগীয়া পৰামৰ্শগত গল্ফ খেলপথাৰ দেশৰ আন কোনো ৰাজ্যত নাই। কিছু উন্নতিকৰণৰদ্বাৰা, অত্যাধুনিক সুবিধা থকা এই গল্ফ কোৰ্টসমূহে জাপানী, আমেৰিকান আৰু ইউৰোপীয় গল্ফ প্ৰেমী পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰিব পাৰিব।

জৈৱিক চাহ বাগিচা : শেহতীয়াকৈ জৈৱিক চাহ বিশ্বৰ স্বাস্থ্য সচেতন ব্যক্তিসকলৰ বাবে চৰ্চাৰ বিষয় হৈ পৰিছে। যোৱা কেইবছৰমানৰ পৰা অসমৰ চাহ খেতিয়কসকলৰ মাজত জৈৱিক পদ্ধতিৰে উৎপাদন কৰি উলিওৱা চাহে প্ৰাধান্য লাভ কৰিব আৰম্ভ কৰিছে। স্বাস্থ্য সচেতন পৰ্যটকসকলে, দেশৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ পৰা এই

বাগিচা স্থানসমূহ ভ্রমণ কৰি ব্যক্তিগতভাৱে উৎপাদন পদ্ধতি চাবলৈ আৰু ৰোপণকাৰীসকলৰ সৈতে মত বিনিময় কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে, যিয়ে অঞ্চলটোৰ পৰ্যটনত এক নতুন অধ্যায় যোগ কৰিছে।

চাহ উৎসৱ আৰু চাহ জনজাতিৰ সংস্কৃতি :
অসমৰ কেইবাটাও স্থানত প্ৰতি বছৰে নৱেম্বৰ মাহত অসম চাহ মহোৎসৱ অনুষ্ঠিত হয়। অসম পৰ্যটন বিভাগৰ উদ্যোগত এই মহোৎসৱ আয়োজিত কৰা হয়। এই উৎসৱটো আনন্দ আৰু কামৰ এক সুন্দৰ মিশ্ৰণ হিচাপে দেখা যায়। আনহাতে এই অনুষ্ঠানত চাহ উদ্যোগৰ সাম্প্ৰতিক সমস্যাক লৈ সন্মিলন অনুষ্ঠিত কৰা হয় আৰু তাত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ বিশ্বৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ পৰা প্ৰতিনিধি আছে। নদীৰ ঠাণ্ডা পানীত ত্ৰুজিং কৰাটোও এই উৎসৱৰ এক প্ৰচলিত নীতি। অসমৰ চাহ উৎসৱত গুৱাহাটী চাহ নিলাম কেন্দ্ৰ ভ্ৰমণৰ বাবেও উৎসাহিত কৰা হয়। অসম চাহ মহোৎসবে অংশগ্ৰহণকাৰী পৰ্যটকসকলক যোৰহাট জিমখানাত কিছু গল্ফ খেলিবলৈয়ো সময় উলিয়াবলৈ অনুৰোধ কৰে। এই গল্ফ ক্লাবটো বিশ্বৰ তৃতীয় পুৰণি এতিয় ও ব্যবহৃত গল্ফ ক্লাব। এই মহোৎসৱৰ লগত সংগতি ৰাখি জনগোষ্ঠীয় মেলা আৰু খাদ্য উৎসৱো অনুষ্ঠিত কৰা হয়। বিভিন্ন চাহ ঐতিহ্য ক্ষেত্ৰলৈ ভ্ৰমণ কৰাও এই মহোৎসৱৰ অন্তৰ্ভুক্ত।

বিহাৰ, পশ্চিমবংগ, ওড়িশা, অন্ধ্ৰপ্ৰদেশ, মধ্যপ্ৰদেশ, তামিলনাডু আৰু ঝাৰখণ্ডৰ ছোটো নাগপুৰ অঞ্চলৰ বিভিন্ন স্থানৰ পৰা পৰিবহণ কৰা জনগোষ্ঠী আৰু তেওঁলোকৰ জনজাতীয় সংস্কৃতিৰ মিশ্ৰণে অসমৰ চাহ জনজাতিটোক গৱেষণামূলক বিষয় হিচাপে গঢ়ি তোলাত আগ্ৰহ জনাব পাৰে।

অসমত চাহ পৰ্যটনৰ সমস্যা

অসমৰ পৰ্যটনৰ সমস্যাসমূহৰ ভিতৰত এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যা হ'ল আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ। পথৰ দুৰ্বল অবস্থা বা কেতিয়াও পথৰ দুৰ্গমতা বা দুৰ্বল পথৰ

ব্যৱস্থাপনাই পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে। আনহাতে উন্নতমানৰ পৰ্যটকক সেৱা প্ৰদান কৰিবলৈ মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ বাবে পৰ্যাপ্ত পেছাদাৰী প্ৰশিক্ষণৰ সুবিধাৰ প্ৰয়োজন। কিন্তু অসমত এই সুবিধা অতি নগণ্য। পৰ্যটকৰ আকৰ্ষণৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থানসমূহত কাৰ্যতঃ কোনো প্ৰশিক্ষিত কোনো গাইড নাই। অসমত হোটেল উদ্যোগ, ভ্ৰমণ আৰু পৰ্যটন সংস্থা আৰু চৰকাৰৰ অন্যান্য সংগঠনৰ প্ৰশাসক মালিকসকলৰ মাজত সমন্বয়ৰ কিছু অভাৱ দৃষ্টিগোচৰ হয়।

আনহাতে চাহ বাগিচাৰ এলেকাত থকা নিৰাপত্তাৰক্ষীৰ কভাৰ পৰ্যাপ্ত নহয়। কেতিয়াবা সেই চাহ বাগিচাত কিবা এটা অপ্ৰত্যাশিত ঘটনা ঘটিলে, সেই চাহ বাগিচালৈ যাবলৈ ৰাইজৰ মনত এক ভয়ৰ সৃষ্টি কৰে। আন এক সমস্যাৰ ভিতৰত হৈছে যে চাহ পৰ্যটনৰ অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক লাভৰ সন্দৰ্ভত স্থানীয় বাসিন্দাসকলৰ মাজত পৰ্যাপ্ত সজাগতা, শিক্ষা আৰু প্ৰচাৰৰ অভাৱ পৰিলক্ষিত হয়। চাহ উদ্যোগৰ দীৰ্ঘম্যাদী উন্নয়নৰ বহু সম্ভাৱনা থকাৰ পাছতো ৰাজ্য চৰকাৰৰ ব্যাপক নীতিৰ অভাৱ দেখা যায়। আনহাতে অসমৰ উগ্ৰপন্থী সমস্যা, ধৰ্মঘট, বিদ্ৰোহ আদিয়ে অসমৰ পৰ্যটন খণ্ডত বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলোৱা দেখা যায়।

পৰামৰ্শ

পৰ্যটনৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু পৰিবহণকে ধৰি আন সুবিধাসমূহৰ উন্নয়নৰ প্ৰয়োজন আছে। অসমৰ চাহ পৰ্যটনৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজ্য চৰকাৰৰ অন্যান্য সংশ্লিষ্ট বিভাগসমূহৰ সৈতে সহযোগিতামূলক আন্তঃসংযোজন অতি প্ৰয়োজন। অৱৈষিক সম্ভাৱা সুযোগসমূহ আহৰণ কৰিবলৈ ৰাজহুৱা আৰু ব্যক্তিগত অংশীদাৰিত্বৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব দিয়াৰ প্ৰয়োজন আছে। লগতে ব্যক্তিগত সংস্থা আৰু স্থানীয় জনগোষ্ঠীক অসমৰ চাহ পৰ্যটনৰ উন্নয়নত জড়িত হ'বলৈ উৎসাহিত কৰাৰ দৰকাৰ আছে। চাহ পৰ্যটনস্থলী সম্পৰ্কীয় তথ্য উপলব্ধ হ'ব লাগে। সংবাদ মাধ্যমে ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত অসমৰ বিভিন্ন চাহ পৰ্যটনস্থলীৰ বিভিন্ন প্ৰবন্ধ, ফটো প্ৰকাশ কৰিব

লাগে। ব্র ছাৰ, পোষ্টাৰ, মেপ, পোষ্টকাৰ্ড আৰু ট্ৰেভেল এজেন্‌টৰ হাতপুথিৰ দৰে ছপা সামগ্ৰী প্ৰস্তুত কৰি ট্ৰেভেল এজেন্‌ট, ট্যুৰ অপাৰ্টেৰ আৰু পৰ্যটক গ্ৰাহকক বিতৰণ কৰা। প্ৰাসংগিক তথ্য সৃষ্টি আৰু প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত ইণ্টাৰনেট আৰু গণমাধ্যমৰ দৰে শেহতীয়া তথ্য-প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। বিদ্রোহ আৰু উত্তপস্থী সমস্যা, ধৰ্মঘটৰ দৰে সামাজিক ব্যাধিসমূহ ৰোধ কৰি পৰ্যটকৰ বাবে সম্পূৰ্ণ নিৰাপত্তা আৱৰণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

সামৰণি

চাহ উদ্যোগ অসমৰ অন্যতম বৃহৎ উদ্যোগ। চাহৰ পৰ্যটন যদি বিকশিত হয়, তেন্তে ই ক্ষুদ্ৰ গাঁৱৰ উদ্যোগসমূহক প্ৰসাৰিত কৰাৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনা থাকিব। লগতে সম্পদৰ পুনৰ বিতৰণত অৰিহণা যোগাব, কৰ্মসংস্থাপন বৃদ্ধি কৰিব যিয়ে পাছলৈ প্ৰামা অঞ্চলৰ প্ৰশমনত সহায় কৰিব আৰু দৰিদ্ৰতা দূৰীকৰণত সহায় কৰিব। চাহ পৰ্যটনৰ বিকাশ এতিয়াও প্ৰাথমিক অৱস্থাতে আছে আৰু ইয়াৰ সম্ভাৱনা অৱেষণ নোহোৱাকৈ ৰৈ যোৱা বোধ হৈছে। অসমত চাহ পৰ্যটনৰ প্ৰসাৰৰ বাবে প্ৰয়োজনভিত্তিক চাহ পৰ্যটন নীতি জৰুৰী প্ৰয়োজন। যদিহে চাহ পৰ্যটনক সঠিক পৰিকল্পনা আৰু সঠিক সম্ভাৱনাৰে উজ্জ্বল কৰি তোলা হয় তেন্তে ই চৰকাৰক বহু ৰাজহ আহৰণ কৰাত সহায় কৰিব পাৰে লগতে বিশ্ব পৰ্যটন খণ্ডৰ মানচিত্ৰত অসমক এক গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান প্ৰদান কৰিব পাৰিব।

গ্ৰন্থপঞ্জী

1. Awasthi R. C. Economics of Tea Industry in India, United Publisher, Guahati, 1974, First Edition
2. Boruah P. The tea industry of Assam Origin and development, EBH Publisher, Guwahati, 2008, Forst Edition.
3. Bhatia A. K. Tourism Development, Principle and Practices, Sterling Publisher Pvt. Ltd. New Delhi (2006). First Edition.
4. Bhattacharya P. Tourism in Assam Trend and Potentialities, Bani Mandir, Guwahati (2004)
5. Jollifer Lee, Tea and Tourism. Tourists, Traditions and Transformation, Channel view publication (2007)
6. Sen B. B. Origin and development of Tea, EBH Publisher, Guahati (2008)
7. Tea Board Tea Statistics, Kolkata.
8. The Hindu. 24th August, 2022

হোমেন বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসত ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনাৰ প্ৰতিফলন : এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন (নিৰ্বাচিত উপন্যাসৰ আধাৰত)

ড° হিৰুমানি কলিতা

সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ
বঙাইগাওঁ মহাবিদ্যালয়

সংক্ষিপ্তসাৰঃ

অসমীয়া কথাশিল্পক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰা সাহিত্যিক সকলৰ ভিতৰত হোমেন বৰগোহাঞি স্মৰণীয়। সাহিত্যৰ প্ৰতিটো অংগৰ লগতে উপন্যাস ক্ষেত্ৰলৈও তেখেতৰ অৱদান লক্ষণীয়। বিষয়বস্তুৰ অভিনৱত্ব, বৈচিত্ৰ্যতা আৰু নতুন কথনশৈলী ন চিন্তাৰ দিশ নিৰ্ণয় ক্ষমতা সম্বলিত হেতু বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসে পাঠকক এক অনন্য মাত্ৰা প্ৰদান কৰি আহিছে। সামাজিক, ৰাজনৈতিক আদি দিশৰ লগতে মানুহৰ জটিল মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ তেওঁৰ উপন্যাসৰ এক বৈশিষ্ট্য। বৰগোহাঞি এজন অধ্যয়নশীল তথা চিন্তাশীল লেখক হিচাপে তেওঁৰ উপন্যাসত প্ৰাচ্য আৰু পাশ্চাত্য উভয় দৰ্শনৰে তাত্ত্বিক দিশৰ প্ৰভাৱ স্পষ্ট। কিন্তু শৈশৱৰপৰা ভাৰতীয় পৰম্পৰাত সমগ্ৰ জীৱন অতিবাহিত কৰা লেখকগৰাকীৰ উপন্যাসত ভাৰতীয় দৰ্শনৰ ভিন্ন চিন্তা-চেতনাৰ অৱলোকন পৰিলক্ষিত হয়। এই অধ্যয়নত তাত্ত্বিক, পিতাপুত্ৰ, অন্তৰাগ আৰু সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায় - এই চাৰিখন উপন্যাসৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনাৰ দিশসমূহক বিশ্লেষণ কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

সূচক শব্দ : বৰগোহাঞি, তাত্ত্বিক, পিতাপুত্ৰ, অন্তৰাগ, সাউদৰ পুতেকে নাও
মেলি যায়, ভাৰতীয় চিন্তা আদি।

০.০০ অৱতৰণিকা

অসমীয়া সৃষ্টিশীল সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনত হোমেন বৰগোহাঞিৰ স্থান একক আৰু অনন্য। অধ্যয়নপুষ্ট চিন্তাশীল এই কথাশিল্পীগৰাকীয়ে সাহিত্যৰ অন্য অংগৰদৰে উপন্যাস ক্ষেত্ৰলৈও অৱদান আগবঢ়াইছে। বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ বিষয়ৰ আধাৰত ভিন্নৰঙী চৰিত্ৰৰ সমাবেশেৰে

ৰচা বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসৰাজিয়ে পাঠকক সাহিত্য পঠনৰ আনন্দ প্ৰদানৰ লগতে তথা চিন্তাৰ নতুন দিশ নিৰ্ণয় কৰি আহিছে। সুবালা (১৯৬৩), তাত্ত্বিক (১৯৬৭), কুশীলৰ (১৯৭০), পুৱাৰ পূৰৱী সন্ধ্যাৰ বিভাস (১৯৭০, নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ সৈতে যুটীয়াভাৱে), হালধীয়া চৰায়ে বাওধান খায় (১৯৭৩), পিতাপুত্ৰ (১৯৭৫),

তিমিৰতীৰ্থ (১৯৭৫), অস্তৰাগ (১৯৮৬), সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায় (১৯৮৭), মৎস্যগন্ধা (১৯৮৭), নিঃসঙ্গতা (২০০০) আৰু বিষন্নতা (২০০২)— এই বাৰখন বৰগোহাঞিৰ ৰচিত অসমীয়া উপন্যাস। সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ মানুহৰ শ্ৰেণীসংগ্ৰাম, ৰাজনৈতিক বিষয়বস্তু, বৰ্ণবৈষম্য, স্বাধীনোত্তৰ ভাৰতীয় সমাজলৈ অহা পৰিৱৰ্তন, মনস্তাত্ত্বিক দিশৰ ভিন্ন বিশ্লেষণ- প্ৰভৃতি বিষয়বস্তুৰ আধাৰত বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসসমূহ সৃষ্টি হৈছে।

এগৰাকী অধ্যয়নশীল ব্যক্তিকৈপে প্ৰাচ্য-পাশ্চাত্য উভয় সাহিত্যৰ চিন্তাৰে বৰগোহাঞি পুষ্ট। কিন্তু ভাৰতীয় মানুহকৈপে ভাৰতীয় পৰিবেশত সমগ্ৰ জীৱন অতিবাহিত কৰা হেতুকে তেওঁৰ লিখনিত ভাৰতীয় দৰ্শনৰ প্ৰভাৱ সততে প্ৰত্যক্ষ কৰা যায়। শৈশৱৰপৰা ভাৰতীয় আধ্যাত্মিক পৰিবেশৰ মাজত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা বৰগোহাঞিৰ চেতনাত ভাৰতীয় দৰ্শনৰ প্ৰভাৱ তেওঁৰ উপন্যাসৰ মাজেৰে প্ৰতিভাত হৈছে।

১.০০ অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব আৰু উদ্দেশ্য

বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসৰ বিভিন্ন দিশ সন্দৰ্ভত ইতিপূৰ্বে বিভিন্ন আলোচনা হৈছে যদিও তেওঁৰ উপন্যাসৰ মাজত প্ৰতিফলিত ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনাৰ বিশ্লেষণ সীমিত যেন অনুভৱ হৈছে। এই অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য হৈছে-

- ১। হোমেন বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত ভাৰতীয় আধ্যাত্মিক সমাজৰ উপস্থাপন কৰা।
- ২। ইয়াৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত দৰ্শনক দাঙি ধৰা।
- ৩। উপন্যাসিগৰাকীৰ চেতনাত ইয়াৰ প্ৰভাৱ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

১.০১ অধ্যয়নৰ পদ্ধতি আৰু পৰিসৰ

ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনাৰ প্ৰতিফলন পৰিলক্ষিত হোৱা তাত্ত্বিক, অস্তৰাগ, পিতাপুত্ৰ আৰু সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়- উপন্যাসকেইখনক এই অধ্যয়নৰ পৰিসৰলৈ অনা হৈছে।

এই অধ্যয়ন মূলতঃ বিশ্লেষণাত্মক যদিও বৰ্ণনাত্মক পদ্ধতিৰ প্ৰয়োগো কৰা হৈছে।

২.০০ ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনাৰ প্ৰভাৱ

ভাৰতবৰ্ষত আত্মক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই দাৰ্শনিক চিন্তাৰ সূচনা হয়। আত্মজ্ঞানৰ ভিত্তিত ভাৰতীয় দাৰ্শনিক সকলে বাহ্যিক জগতৰ তাৎপৰ্য বা বহস্যৰ সন্ধান কৰে। ‘আত্মানং বুদ্ধি’- অৰ্থাৎ আত্মক জানি লোৱাটোৱেই ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনাৰ মূলবস্তু। একেদৰে, ঈশ্বৰৰ ধাৰণা মানুহৰ এক মনস্তাত্ত্বিক অনিবাৰ্য প্ৰৱণতা। বহস্যবাদ ভাৰতীয় দৰ্শনৰ অন্তৰ্গত এটি ধাৰণা। বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসৰ মাজত ভাৰতীয় দৰ্শনৰ এনে চিন্তাৰ প্ৰতিফলন দেখা গৈছে।

২.০১ বহস্যবাদৰ প্ৰতিফলন

হোমেন বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসত ভাৰতীয় দৰ্শনৰ বিভিন্ন ভাৱধাৰাৰ প্ৰকাশ পৰিলক্ষিত হয়। ‘তাত্ত্বিক’ উপন্যাসখনৰ মুখ্য চৰিত্ৰ অমল চৌধুৰীয়ে নাৰীদেহৰ সৌন্দৰ্যৰ মাজেৰে অতিন্দ্রীয় ভাবনা প্ৰকাশ কৰিছে। “এইখনি উপন্যাসত প্ৰকৃতিবাদৰ লগতে অতিন্দ্রীয়বাদ বা বহস্যবাদ (Mysticism) আৰু তাৰ অন্য এটি ৰূপ দৈহিক অতিন্দ্রীয়বাদ (Fleshy mysticism) বা তাত্ত্বিক ভাৱধাৰা ফুটাই তোলা হৈছে।”^১ নাৰীদেহৰ বিভিন্ন অংগৰ সৌন্দৰ্যই অসীমৰ প্ৰতি ব্যাকুলতাৰ সৃষ্টি কৰে :

কিন্তু অমলে নিজৰ অভিজ্ঞতাৰে জানে
যে উপলব্ধিৰ বিশেষ এটা স্তৰত নাৰীৰ
দেহ- সৌন্দৰ্যই মানুহৰ মনত কোনো
কামভাবতো জগাই নোতোলেই, বৰং সি
পুৰুষৰ সকলো ইন্দ্ৰিয়ানুভূতি খৰ্ব কৰি
তাৰ মনত অসীমৰ প্ৰতি, অনিৰ্বচনীয়ৰ
প্ৰতি, অপ্ৰাপণীয়ৰ প্ৰতি এটা অন্তহীন
ব্যাকুলতাৰহে সৃষ্টি কৰে।^২

সুন্দৰী যুৱতী লিলিৰ সৌন্দৰ্যৰ মাজত অমলে যৌন আকৰ্ষণ অনুভৱ নকৰি এক দৈহিক বহস্যময়তাৰ সন্ধান পাইছে :

প্ৰথম দেখা হ'বৰ মুহূৰ্তৰ পৰাই লিলিয়ে
মোক প্ৰবলভাৱে আকৰ্ষণ কৰিছে। কিন্তু
ওহোঁ, সিপ্ৰেম নহয়, যৌন আকৰ্ষণো
নহয়, এই সকলো পৰিচিত অভিজ্ঞতাৰ
পৰা সি এটা সম্পূৰ্ণ বেলেগ বস্তু। খুব
সম্ভৱ সি হ'ল দৈহিক সৌন্দৰ্যৰ অন্তহীন
বহস্যময়তা, অনিৰ্বচনীয়তা, প্ৰতীকতা।^১

বহস্যবাদীসকলে পাৰ্থিৱ জগতৰ পৰা আঁতৰি
এখন অপাৰ্থিৱ কল্পলোকৰ সন্ধান কৰে। জগতৰ নান
সৌন্দৰ্যৰ মাজেদি কবিসকলে ভগৱানৰ সৌন্দৰ্যৰ
প্ৰতিচ্ছবিকেই অকল দেখিবলৈ নাপায়, গোটেই বিশ্বজুৰি
থকা এটি সুৰো শুনিবলৈ পায়।^২ কেতিয়াবা তেওঁলোকে
বৈষয়িক বস্তু সম্ভাৰৰ মাজতো পৰম পুৰুষ জনাৰ সন্ধান
পায়। অমলৰ দৃষ্টিত লিলিৰ সৌন্দৰ্যই তেওঁলৈ এখন
অপৰিচিত জগতৰ বাৰ্তা কঢ়িয়াই আনিছে :

অমলৰ কাৰণে লিলিৰ সৌন্দৰ্যৰ সংকেত
নিৰ্ভুল, সি তেওঁলৈ বহন কৰি আনে বহুত
দূৰৰ আহ্বান, অন্য এখন জগতত অন্য
এটা জীৱন-যাপনৰ কামনা, এক
অপৰিচিত বিষাদৰ শিহৰণ।^৩

উপন্যাসৰ এটি গুৰুত্বপূৰ্ণ চৰিত্ৰ অৰুণ
চক্ৰৱৰ্তীয়ে নাৰীদেহৰ নগ্নতাৰ মাজেৰে অতিশ্ৰদ্ধীয়া বাসনাৰ
সন্ধান পাইছে :

বিভিন্ন তিৰোতাৰ দেহক নগ্ন ৰূপত
চাবলৈ মই যি প্ৰবল আকাংক্ষা অনুভৱ
কৰো তাৰ মূল প্ৰেৰণা খুব সম্ভৱ দৈহিক
নহয়, আচলতে সি এটা অতিশ্ৰদ্ধীয়া
প্ৰয়োজন, প্ৰায় আধ্যাত্মিক।^৪

২.০২ ভাৰতীয় সভ্যতা-সংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱ

ভাৰতবৰ্ষ স্বাধীন হোৱাৰ পিছত সমাজ জীৱনলৈ
অহা আমূল পৰিৱৰ্তনে প্ৰতিজন মানুহক কেনেদৰে
প্ৰভাৱিত কৰিছিল, সেয়া 'পিতাপুত্ৰ' উপন্যাসখনৰ
জৰিয়তে দাঙি ধৰা হৈছে। উপন্যাসখনৰ মুখ্য চৰিত্ৰ
শিৱনাথ ভাৰতীয় সভ্যতা-সংস্কৃতি আৰু দৰ্শনৰ দ্বাৰা
প্ৰভাৱিত এজন ব্যক্তি। বৰগোহাঞিয়ে লিখিছে :

উপন্যাসখন বহুলাংশে আত্মজীৱনীমূলক। উপন্যাসখনৰ
এটা প্ৰধান চৰিত্ৰ শিৱনাথৰ ৭৫ শতাংশ মোৰ দেউতা,
বাকী ২৫ শতাংশ মই নিজে।^৫

স্বাভাৱিকভাৱে শিৱনাথ আছিল এজন
অধ্যয়নশীল ব্যক্তি। অসমীয়া সমাজ জীৱনক গভীৰভাৱে
প্ৰভাৱিত কৰা 'কীৰ্ত্তনঘোষা'ৰ পদ তেওঁৰ ধৰ্মনীতি যে
প্ৰবাহিত আছিল, তাৰ উমান পাব পাৰি এনে বৰ্ণনাতঃ
“শিৱনাথে কীৰ্ত্তনৰ ঘোষা এফাকি গুণগুণকৈ গাই গাই
পঘা বটি আছিল।”^৬

শিৱনাথৰ বয়স সাতচল্লিছ। যৌৱনকালৰ
উচ্ছ্বাস-উদ্দীপনা এতিয়া স্তিমিত। কোনো যুৱতী বা
পৰনাৰীৰ চিন্তা এই বয়সত মনলৈ অনাটো পাপ। কেশোৰ
কালত বিহুতলীত দেখা সুন্দৰী যুৱতীৰ দৈহিক সৌন্দৰ্যৰ
আকৰ্ষণে মন বিটোত কৰা কথাৰ স্মৃতিয়ে যেতিয়া বয়সস্থ
শিৱনাথক আমনি কৰিছিল, তেতিয়া তেওঁৰ মনলৈ
আহিছিলঃ “এই বয়সত মোৰ দৰে মানুহ এজনে যোড়শী
গাভৰুৰ দেহ কল্পনা কৰাটো শোভা নাপায়।” বহুত পৰৰ
নীৰৱতা ভংগ কৰি শিৱনাথে আকৌ গুণগুণকৈ নাম
গাবলৈ ধৰিলে :

হে প্ৰভু জগবন্ধু   নতৰিলো ভৱ-সিঞ্চু
কিনো গতি হৈৱেক আমাৰ।
বুজিও নুবুজা হ'লো   কি মায়াত পৰি বৈলো
কৰা প্ৰভু কৰুণা ইবাৰ।।^৭

যৈণীয়েকৰ আকস্মিক বিয়োগত শিৱনাথ
শোকত স্ৰিয়মান হ'ল। যৈণীয়েকৰ অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়া সমাপ্ত
হ'ল। শ্মশানত উপস্থিত গাঁওৰ মানুহ ঘৰলৈ যাবলৈ
ওলাল। কিন্তু দুখত কাতৰ শিৱনাথ নিথৰ হৈ বহি থাকিল।
দেবেৰা বুঢ়াই শিৱনাথক বুজনি দিবলৈ চেষ্টা কৰি শাস্ত্ৰৰ
বচন মাতিছে :

“ভাৰ্য্য পুত্ৰধন   সৰ অকাৰণ
হৰিত নামে কৰা সাৰ।
মহা সংকটত   অভয় সাগৰে
হৰিৰ নামে হ'ব পাৰ।।”^৮

২.০৩ ভগবদগীতাৰ প্ৰভাব

ভাৰতীয় দৰ্শনত বহস্যবাদীসকলে এই কথা মানি লয় যে মানুহৰ দেহৰ বিনাশ হ'লেও আত্মা অবিনাশী। শ্ৰীমদ্ভগবদগীতাৰ দ্বিতীয় অধ্যায় (সাংখ্য যোগ)ত পৰম পুৰুষ শ্ৰীকৃষ্ণই অৰ্জুনক কৈছে :

অবিনাশী তু তদ্ বিদ্ধি যেন সৰ্বমিদং ততম্।

বিনাশমব্যয়স্যাস্য ন কশ্চিৎ কৰ্তুমৰ্হতি।।

(যিটোৱে এই সমগ্ৰ দেহাটো বিয়পি আছে, তাৰ কোনো বিনাশ নাই বুলি জানিবা। এই বিনাশ নোহোৱা আত্মাটোক ধ্বংস কৰিবৰ বাবে কাৰো সাধ্য নাই।)^{১১}

জীৱৰ মৃত্যুৰ পিছত আত্মাই পুনৰ নতুন ৰূপত পৃথিৱীলৈ আহে আৰু ই এক স্বাভাৱিক শাস্তৰ প্ৰবাহ বুলি ভাৰতীয় পৰম্পৰাত বিশ্বাস আছে। শৈশৱ কালতে শিৱনাথৰ মনটো মৃত্যুৰ চিন্তাই গভীৰ বিষাদেৰে আচ্ছন্ন কৰি ৰাখিছিল। পিছত তেওঁৰ উপলব্ধি হ'ল যে মৃত্যুৰ পিছতো মানুহে পুনৰ জন্ম লাভ কৰে :

লাহে লাহে তেওঁ হিন্দু জীৱনৰ এই পৰম্পৰাগত বিশ্বাস আয়ত্ত কৰিলে যে মৃত্যুতেই মানুহৰ জীৱনৰ অন্ত নপৰে, মানুহৰ পুনৰ্জন্ম হয় আৰু জন্ম-জন্মান্তৰ ধৰি জীৱনৰ প্ৰবাহ চলি থাকে।^{১২}

২.০৪ ঈশ্বৰচেতনাৰ উল্লেখ

=অন্তৰ্ভাগ' উপন্যাসখনত দিলীপৰ দেউতাকে গাঁৱৰ টু নিৰামৰ জীৱনৰ যন্ত্ৰণাকাতৰ পৰিণতিৰ অভিজ্ঞতাৰ আধাৰত ঈশ্বৰ বিশ্বাসৰ ধাৰণাক প্ৰকাশ কৰিছে এনেদৰে : “তুমি বোধহয় ভাবিছা যে শেষ বয়সত মই নাস্তিক হৈ পৰিছোঁ। নহয়, মই নাস্তিক হোৱা নাই। যিয়ে যি নামেৰেই নামাতক কয় এই বিশ্ব ভুৱন যে এক পৰম শক্তিৰ বহিঃ প্ৰকাশ মাত্ৰ, সেই বিষয়ে মোৰ মনত কোনো সন্দেহ নাই। কিন্তু জীৱনৰ অভিজ্ঞতাই মোক শিকালে যে সেই শক্তিক পিতা বুলি বা ভাতা বুলি স্মৰণ কৰা বা প্ৰাৰ্থনা কৰা বা নকৰা, সেই শক্তিয়ে আপোন ইচ্ছামতে কাম কৰি যাব।”^{১৩} “সাঁউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়” উপন্যাসত দুলালৰ দেউতাকৰ মুখত দিয়া সংলাপৰ

মাজেৰে ভাৰতীয় সমাজৰ ঈশ্বৰ চেতনাৰ প্ৰতিফলন অতি স্পষ্ট ৰূপত দেখা গৈছে :

কোনো কোনো ধৰ্মই মানুহক এই শিক্ষা দিয়ে যে এই জগতখন বোলে মায়া মাত্ৰ; মানুহৰ কৰ্তব্য হ'ল এই জগতখনৰ ফালে সম্পূৰ্ণ পিঠি দি কেৱল এখন কাল্পনিক পৰকালৰ চিন্তা কৰা। মই ক'ব খোজো যে ইয়াতকৈ ডাঙৰ পাপ আন একোৱেই নাই। ঈশ্বৰৰ পৰম সুন্দৰ সৃষ্টি এই জগতখনক অস্বীকাৰ কৰা মানে ঈশ্বৰৰ মহত্বকেই অস্বীকাৰ কৰা।^{১৪}

৩.০০ সামৰণি

হোমেন বৰগোহাঞিৰ উপন্যাসৰ বিষয়বস্তু বিচিত্ৰ তথা বৰ্ণাঢ্য। আলোচ্য উপন্যাসকেইখনৰ মাজেৰে ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনাৰ প্ৰতিফলনৰ লগতে মনস্তাত্ত্বিক দিশৰো বিশ্লেষণ প্ৰত্যক্ষ হয়। মানুহৰ শৈশৱ, কৈশোৰ, যৌৱন আৰু বাদ্ৰ্ধক্য- এই চাৰিওটা স্তৰৰে মানসিক বিশ্লেষণ উপন্যাস কেইখনত স্পষ্ট। ভাৰতীয় সভ্যতা, সংস্কৃতি, বহস্যবাদ, অতীন্দ্ৰিয়বাদ, গীতাৰ উদ্ধৃতি, কীৰ্তন-নামঘোষাৰ পদৰ প্ৰয়োগ, ঈশ্বৰচেতনা, গভীৰ জীৱনৰোধ আদিৰ মাজেৰে উপন্যাসসমূহত ভাৰতীয় চিন্তা-চেতনা তথা দৰ্শনৰ প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হৈছে। আটাইকেইখন উপন্যাসেই সুখপাঠ্য তথা লেখকৰ স্বকীয় চিন্তাৰ সুন্দৰ বাহকৰূপে পাঠকে বিচাৰ কৰি আহিছে।

অন্তঃটীকা

- ১। গোবিন্দ প্ৰসাদ শৰ্মা, উপন্যাস আৰু অসমীয়া উপন্যাস, পৃ.১৬৭
- ২। হোমেন বৰগোহাঞি, তাত্ত্বিক, পৃ.২৫
- ৩। উল্লিখিত, পৃ.৫০
- ৪। উপেন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী, ভাষা আৰু সাহিত্য, পৃ.১৫৫
- ৫। হোমেন বৰগোহাঞি, পূৰ্বোল্লিখিত, পৃ.৫৩
- ৬। উল্লিখিত, পৃ.৭২
- ৭। হোমেন বৰগোহাঞি, ‘মোৰ উপন্যাসৰ পটভূমি’, হোমেন বৰগোহাঞি এক অবিৰত যাত্ৰা, সম্পা. হীৰেণ শইকীয়া। ৰাজীৱ মহন্ত, পৃ.১২৪

- ৮। হোমেন বৰগোহাঞিঃ, পিতাপুত্ৰ, পৃ.৬৯
 ৯। উল্লিখিত, পৃ.৭৪
 ১০। উল্লিখিত, পৃ.২৮৮
 ১১। মুকুন্দ মাধৱ শৰ্মা (অনু.), শ্ৰীমদ্ভগৱদ্গীতা যথাযথ, পৃ.১১১
 ১২। হোমেন বৰগোহাঞিঃ, পিতাপুত্ৰ, পৃ.২৯১
 ১৩। হোমেন বৰগোহাঞিঃ, সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়, পৃ.১০৫

গ্ৰন্থপঞ্জী

মুখ্য উৎস

- বৰগোহাঞিঃ, হোমেন। তাত্ত্বিক গুৱাহাটীঃ বনলতা, ২০০৬।
 ———। পিতাপুত্ৰ। গুৱাহাটীঃ ষ্টুডেন্টচ্ ষ্ট'ৰচ, ২০০৯।
 ———। অন্তৰাঙ্গ। গুৱাহাটীঃ ষ্টুডেন্টচ্ ষ্ট'ৰচ, ২০১১।

—————। সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়। গুৱাহাটীঃ ষ্টুডেন্টচ্ ষ্ট'ৰচ, ১৯৯৮।

গৌণ উৎস

- কটকী, প্ৰফুল্ল। স্বৰাজোত্তৰ অসমীয়া উপন্যাস সমীক্ষা।
 গুৱাহাটীঃ বীণা লাইব্ৰেৰী, ২০১১।
 ঠাকুৰ, নগেন (সম্পা.)। এশ বছৰ অসমীয়া উপন্যাস।
 গুৱাহাটীঃ জ্যোতি প্ৰকাশন, ২০০০।
 ডেকা, নমিতা (সম্পা.)। হোমেন বৰগোহাঞিৰ সন্ধানত।
 গুৱাহাটীঃ ষ্টুডেন্টচ্ ষ্ট'ৰচ, ১৯৯৮।
 বৰগোহাঞিঃ, হোমেন। আত্মানুসন্ধান।
 গুৱাহাটীঃ ষ্টুডেন্টচ্ ষ্ট'ৰচ, ১৯৯০।
 ———। ধুমুহা আৰু বামধেনু (প্ৰথম খণ্ড)।
 গুৱাহাটীঃ ষ্টুডেন্টচ্ ষ্ট'ৰচ, ১৯৯৭।

Womens' Representation in Assembly Elections: An Analysis of the Assembly Elections in Assam, 2016-2021

Mukut Ch. Baruah

Assistant Professor

Department of Political Science
Lokanayak Omeo Kumar Das College
Dhekiajuli, Sonitpur, Assam

Abstract

Women are playing a very marginal role in the decision-making process in the National Parliament, on the international platform, and in the state legislatures. Women are still far from the level of representation of their male counterparts in the context of political decision-making. In the context of Assam, the scenario of women's representation is the same as from an international perspective. For the low level of women's representation, the everlasting institution called patriarchy is very much responsible. The huge gender gap in offering candidature in elections has revealed a negative picture of women's political representation in the state. To ensure a good number of representatives in the state assembly elections, there is a strong need to eradicate patriarchy from our society as well as our minds. The improvement of gender-sensitive quality education and reservation (quota) for women, and more especially the willingness of women, are very essential. Through this paper, an attempt has been made to analyse the level of representation of women in the 2016 and 2021 assembly elections in Assam. By applying the descriptive method, both primary and secondary sources of data have been used for this study.

Key words: *Women, representation, patriarchy, Reservation, political party.*

Introduction

Women's representation in the decision-making process is very important for strengthening democracy. Women's representation in politics is, without doubt, an important step towards social equality, sustainable growth, and national and international peace.

In common parlance, political representation is assumed to refer only to the political activities undertaken, in representative democracies, by citizens elected to political office on behalf of their fellow citizens who do not hold political office. The notion of representation may be regarded as an effort by elected or other public officials "to build more inclusive, deliberative, and engaged relations.

Hanna Pitkin (The Concept of Representation, 1967) provides one of the most straightforward definitions of political representation. She defined political representation as "a way to make the present 'present' again." By this definition, political representation is the activity of making citizens' voices, opinions, and perspectives "present" in the policy-making processes.

In the context of Assam, the data on women's representation in the state assembly elections reveals a very marginal position. For example, in the first assembly election, only 1.85 percent of women represented the assembly. Thus, after 75 years of independence, the scenario of women's representation in electoral politics has remained the same. In the last two assembly elections, which

were held in 2016 and 2021 in Assam, it has repeatedly shown the marginal role of women in state electoral politics. In 2016, 7.14 percent of women represented the assembly, compared to only 4.76 percent in the 2021 election in Assam. Though there has been a gradual increase in the number of women contestants, the existing gap between men and women candidates is huge.

Area of research

To find out the level of representation of women in assembly elections in Assam, the researcher attempts to study the last two assembly elections in Assam, i.e., 2016 and 2021 in the state.

Objectives

The main objectives of the paper are:

1. To analyse the level of representation of women in the 2016 and 2021 assembly elections in Assam
2. To find out the major hindrances to women's representation in electoral politics in the state.

Methodology

The study is basically focused on women's representation in the assembly election. Hence, the descriptive method is used for this study. Both primary and secondary data have been used. The assembly election reports, books, and journal have been followed for this study. Result /discussion:

Assam Assembly Election 2016

It has been observed that during the 1980s, governance has become a primordial issue of state policy across the nation. There has been a shift from a multi-dimensional understanding of democracy to a one-directional understanding of good governance. It was one of the major focuses of the BJP before the 2014 Lok Sabha election. The party tried to consolidate the votes on the issue of development and good governance in the 2016 assembly election in Assam against the misgovernance of the Congress-led government for three consecutive terms. Furthermore, the

internal conflict among the Congress MLAs made people dissatisfied with Congress. The BJP could catch hold of the situation and fight the election with a well-thought-out and high-voltage campaign. The formation of a BJP government at the centre under the leadership of Narendra Modi could also influence the perception of the voters to some extent. People looked at the BJP as the only viable alternative to Congress. This assembly election changed the nature of the political dynamics of the state and made political history.

In the 2016 assembly election, the poll percentage in Assam was 84.26

Table 1
Representation of Women in the Assam Assembly Elections, 2016

Constituency	Name	Party	Votes gained	Margin	Runners up	Party
Kokrajhar East	Pramila Rani Brahma	BPF	76496	40091	Pratibha Brahma	IND
Teok	Renupama Rajkhowa	AGP	40928	5049	Pallabi Sarma	INC
Panery	Kamali Basumatary	BPF	38668	15802	Nanda Rava	IND
Batadrawa	Angoorlata Deka	BJP	46343	5885	Gautam Borah	INC
Golaghat	Ajanta Neog	INC	73862	5213	Bitupan Sarma	BJP
Boko (SC)	Nandita Das	INC	69986	17594	Jyotiprasad Das	AGP
Hajo	Suman Haripriya	BJP	55096	8908	Dulu Ahmed	INC
Sarupather	Roselina Turkey	INC	67150	2927	Binod Gogoi	AGP
Sonari	Nabanita* Handique	BJP				

Total Candidates: 1064, Women candidates: 91, No. of seats won by the women: 9

Source: Statistical Report on Assembly Election, 2016, Assam.

percentage points, wherein males were 76.85 percent and females were 74.94 percent, and it made history because the percentage of the poll was higher than in earlier elections. The Bharatiya Janata Party contested in 89 seats, secured 60 with a vote share of 29.5 percentage points, and became the largest party. It was followed by the Congress, which contested in 122 constituencies and won only 26 seats with a vote share of 30.96 percentage points. AGP contested in 30 seats and secured 14 with a vote share of 8.14 percentage points; AIUDF contested in 74 seats and won 13 with a vote share of 13.05 percentage points; and BPF, which contested in 13 constituencies, secured 12 seats with a vote share of 3.94 percentage points.

Table 1 illustrates the women's representation in the 2016 assembly election in the state. A total of 91 (8.86 percent) female candidates contested this election out of 1064 candidates. Significantly, Pramila Rani Brahma offered her candidature from BPF and won the seat with a big margin of 40091 votes. She defeated Pratibha Brahma, who was an independent candidate. Similarly, **Renupama Rajkhowa of Teok** constituency, who contested as a nominee for AGP, gained the seat by defeating Pallabi Sarma of INC by a margin of 5049 votes. **Kamali Basumatari** of Panery constituency won the seat as a nominee for BPF, defeating Nanda Rava of IND by a margin of 15802 votes. Similarly, **Angoorlata Deka** of Batadrawa

constituency contested as a BJP candidate for the first time and won the seat by defeating former MLA Gautam Borah of INC by a margin of 5885 votes. Significantly, **Ajanta Neog** of Golaghat constituency contested this election as a nominee of the Congress and won for the fourth term by defeating Bitupan Sarma of the BJP by a margin of 5213 votes. Again, **Nandita Das** was nominated by Congress and defeated Jyoti Prashad Das of the AGP by a margin of 17594 votes. Likewise, in Hajo constituency, **Suman Haripriya** was nominated by the BJP and defeated Dulu Ahmed of the INC by a margin of 8908 votes. Roselina Tirkey was elected from Sarupathar constituency as a nominee for Congress with 67150 votes. She defeated her rival, Binod Gogoi of the AGP, by a margin of 2927 votes. Significantly, Nabanita Handique of the BJP was elected to the assembly in the by-election held in 2019 from Sonari constituency.

Assam Assembly Election 2021

The fifteenth Assembly Election in Assam was held in 2021 in a three-phased manner on March 27, April 1st, and 2nd. There is a direct contest between the BJP-led alliance and the Congress-led grand alliance. The voting turnout was 82.42 percent. All 946 candidates offered their candidature, wherein male candidates were 872 (92.17 percent) and female candidates were only 74 (7.82 percent). The mandate in 2021 has shown the victory of the BJP alliance, which

obtained 75 seats, the Congress-led Great Alliance, which obtained 50 seats, and Rajior Dal, which could gain only one seat. On the other hand, the 2021 Assembly election has shown a very unsatisfying picture for women's representation. The number of contesting candidates was lower than in the previous elections. Moreover, only a small number of women could win the election. Only six women (4.76 percent) could win the election. Significantly, the transition trend among the parties has impacted the political scenario of the state. BJP formed a friendly alliance, or Mitrajot, with AGP and UPPL. On the other hand, Congress entered into a great alliance with AIUDF, BPF, CPI (M), RJD, Anchalik Gana Morcha, and CPI (ML).

The emergence of UPPL and AGP pulled down the popularity of BPF in BTR. As a result, Pramila Rani Brahma, a former minister of the BJP government, could not sustain her position after con Nandita Garlocha of Haflong constituency, who contested as a nominee of the BJP for the first time, gained her seat by defeating Nirmal Langthasa of the Congress by a margin of 18598 votes. Former minister of the Congress government and MLA of the last BJP government, Ajanta Neog, resigned from the Congress party and offered her candidature from Golaghat constituency as a nominee of the BJP in this election. Significantly, she won the seat for the fifth term by defeating Bitupan Sakia of Congress by a margin of 9213 votes.

Table 2
Representation of Women in the Assam Assembly Elections, 2021

Constituency	Name	Party	Votes Gained	Margin	Runners Up	Party
Boko	Nandita Das	INC	120504	52513	Jyoti Prashad Das	AGP
Haflong	Nandita Garlocha	BJP	67797	18598	Nirmal Langthasa	Congress
Golaghat	Ajanta Neog	BJP	81054	9213	BitupanSaikia	Congress
Batadraba	Sibamoni Bora	INC	83420	32816	Angoorlata Deka	BJP
Hajo	Suman Haripriya	BJP	65923	14213	Dulu Ahmed	AJP
Teok	Renupama Rajkhowa	AGP	47555	1397	Pallabi Gogoi	Congress

Total candidates: 946, Women candidates: 74, No. of seats won by the women: 6

Source: Report on assembly election in Assam, 2021

Similarly, in Hajo constituency, former MLA Suman Haripriya offered her candidature to the BJP and won, defeating Dulu Ahmed of Asom Jatiya Parishad by a big margin of 14213 votes. Likewise, Nandita Das of the Boko constituency was elected for the second term as a nominee of Congress. She defeated Jyotiprashad Das of the AGP by a big margin of 52513 votes. In the Batadroba constituency, Sibamoni Borah offered her candidature as a nominee of the Congress and defeated sitting MLA Angoorlata Deka of the BJP by a margin of 32816 votes. Sibamoni Borah has made history by becoming the first opposition candidate to win the fray in this constituency. In Teok constituency, the former MLA Renupoma Rajkhowa contested as a nominee of the AGP and defeated her rival Pallabi Gogoi of the Congress by a margin of 1397 votes.

The analysis of the Assembly election in Assam has shown a gradually increasing trend in the number of female contestants and winners. The increased rate of female literacy, state-sponsored schemes of women's empowerment, and the role of political parties and pressure groups are instrumental in this regard. Women elected to the Assembly have defeated their rivals by a large margin of votes. Therefore, it can be stated that women in Assam have the big win ability, as a result of which some of them have occupied seats in the Assembly by defeating other candidates with a big margin of votes. It is possible to argue that very few women contest as party

candidates, and therefore, their success rate is exaggerated.

Finally, it can be summarised that the trends in women's representation depend on the political environment and the socio-economic and cultural factors of our society. Women are still recognised as a marginalised group in the decision-making process. A huge gender gap is still prevailing between the number of male and female contestants as well as representatives in the assembly.

Men were not willing to lose seats to women. It may be for these reasons that women from all political parties identified the ticket allotment stage of elections as the greatest point of discrimination against women in politics. Men do not want women in politics in the first place, so they do not put up a woman candidate for a winning seat. When political parties do think of fielding women candidates, they are generally given losing seats, and the example of their defeat is used to deprive other women of party tickets. Pramila Dandavate elaborates, "First, they do not have faith that women can get elected. Second, they feel that even when a woman does manage to get elected, she will not be in a position to open her mouth and do anything fruitful in Parliament or the Assembly. Third, men feel that politics is man's world. They would just like to have a woman along with them, like a flowerpot in a drawing room or an achar in the meal. But they do not like to see them in responsible positions on an equal footing."

The nature of electoral politics in the state effectively marginalises women and women's issues from the political agenda. Elections are largely conducted by men and with men's support. Hence, electoral practicality requires women participants to cooperate to survive in the man's world of politics. The role of women's participation in elected bodies should not be undervalued. Elections are, after all, a forum for self-government and democracy; they are significant in drawing the attention of the nation to the problems and needs of disadvantaged sections; the manifestos, campaigns, promises made by individual candidates, track records, and future course of action of political parties are indicative of national concerns as well as mandates for action. Proper selection of candidates in an election is vital if this representative democracy is to function in the interests of a majority of the population that is depressed and disadvantaged.

In electoral politics, gender discrimination is discernible as reflected in the manner of ticket allotment, the distribution of seats, and other related aspects of the election. The entire process manifests a gendered approach. Patriarchal structure in society, ingrained values, and a mental makeup relating to a clearly defined role for women make it easier for a perception to be carried that women are less capable, hence their space is limited and their role is confined.

Recommendations: On the basis of the research findings, the following recommendations may be suggested:

- The electoral processes and legal framework should be gender-sensitive, ensuring a balance, and should be designed carefully to lead to an enhanced level of participation for women.
- Secondly, it requires a change of attitude on the part of the political parties towards women to nominate and support more female candidates. Political party laws may include provisions aimed specifically at enhancing women's representation.
- The role of non-government organisations is very instrumental in this regard. Women's groups working at the grassroots level are small and scattered and have diverse ways of empowering women. There aren't enough instrumental or networking facilities available that could bring them together, allow them to share best practises, and strengthen them. It is therefore also important to create unity among women's groups, organisations, and individuals involved with women's empowerment. They need to adopt a common strategy, have a common vision, and be able to bring about the necessary changes in policies and structures.

Conclusion

In conclusion, it can be said that only through gender-sensitive measures initiated at the legislative and executive levels can more and more representation of women in electoral politics be ensured. This will eventually lead to the active engagement of women in the decision-making process and, in turn, influence their empowerment. Therefore, for the emergence of a just and equitable social order, it is necessary for society in general and political parties in particular to give full emphasis to the issue of women's electoral participation by discarding traditional social values and customs. Hence, the involvement of more and more women in politics is necessary for establishing a properly functional democracy as well as empowering women politically.

REFERENCES

- Borah, Navajyoti (2018), "Electoral Politics and Political Participation in Assam: A Study of Jorhat District," GU, pp. 155–156 (<https://shoodhganga.inflibnet.ac.in>)
- Heywood (2002:224) is mentioned in the article "A Review of Hanna Pitkin's (1967) Conception of Women's Political Representation, by Jeffrey Kurebwa, International Journal of Scientific and Research Publications, Volume 5, Issue 11, November 2015. P.50
- Kidwai, Naina Lal (2019). Women vote "yes" to empowerment. A chapter published in the book *The Great March of Democracy*, edited by S.Y. Quraishi, Vintage, p. 167.
- Kiswar, Madhu (1996), "Women's Marginal Role in Politics" *Manushita*, No. 97, P. 19.
- Kumari, Abhilasha, and Kidwai Sabina (1998), "Crossing the Sacred Line: Women's Search for Political Power," Orient Longmen Limited, New Delhi, pp. 201-213
- Kurebwa, Jeffrey (2015), "A review of Hanna Pitkin's (1967) conception of women's political representation," International Journal of Scientific and Research Publications, Volume 5, Issue 11, November, pp. 50–51.
- Orr, K., and McAteer, M. (2004), "The Modernization of Local Decision Making: Public Participation and Scottish Local Government, *Local Government Studies*, 30 (2): 131–155, mentioned in the article titled A review of Hanna Pitkin's (1967) Conception of Women's Political Representation, by Jeffrey Kurebwa, International Journal of Scientific and Research Publications, Volume 5, Issue 11, November 2015.p.50
- Treambly, Manon (1998) "Do Female MPs Substantively Represent Women? A Study of Legislative Behaviour in Canada's 35th Parliament", *Canadian Journal of Political Science*, Vol. 31, No. 3, p. 435.
- Nabanita Handique was nominated by the BJP and elected to the assembly from Sonari constituency in October 2019 in the by-election. The seat became vacant as Mr. Tapan Gogoi was elected to the parliament in the election held in April 2019.

Responsibility of the teaching fraternity in adapting to the New Education Policy, 2020

Dr. Nandita Das

Assistant Professor, Department of Political Science
Namrup College

Abstract

India being on the verge of standing parallel to the first-world countries, the biggest reform that can be envisioned is in terms of education. The budding generation paves the foundation of a new India, and the current New Education Policy is a welcome move by the government to ensure that our country not only contributes to the biggest think-tanks of the global fraternity but also ensures sustainable growth of the socio-economic system of the country, boosted by skilled and capable youth of the nation. The New Education Policy foresees the flexibility of a student to choose their career path based on their interests and, at the same time, also places ample emphasis on job-oriented courses. It is now the responsibility of the education fraternity, including institutions and their teaching panels, to welcome the new changes and play their own part in helping the new generation adapt to the various positive changes. We should all be involved in proactive measures to ensure that we help in the implementation of the new visions and ensure the dawn of India as the epitome of learning and skills on a global level.

Keywords: *Education System, Policy, Teachers, changes, India, generation*

Introduction

The New Education Policy that was laid out by the Union Cabinet on July 29, 2020 It was indeed a welcome

move after a 34-year wait since the last reform. Listed below are some of the salient features that set it apart from its older counterpart:

1. Schooling shall start at 3 years of age for a pupil.

Differing from the last policy where schooling was considered from age 6 to 14 years, the New Education Policy implies that schooling shall be included from age 3 years to 18 years for a pupil, inducing the previously unorganised pre-school as well as replacing the previous 10+2 curriculum with a 5+3+3+4 curricular structure corresponding to ages 3–8, 8–11, 11–14, and 14–18 years, respectively.

2. Mother tongue as a medium of instruction.

The home language, mother tongue, local language, or regional language is to be used as the medium of instruction until Grade 5 at least, but preferably until Grade 8 and beyond. Following that, wherever practicable, the home or local language will be taught as a language. This is due to the fact that children learn and grasp non-trivial topics faster in their native language, as per the policy.

3. No UGC, AICTE, or NCTE

All higher education in India, with the exception of medical and legal education, is to be governed by the newly established Higher Education

Commission of India (HECI). For both public and private higher education establishments, the same set of regulations will govern academic standards, accreditation, and regulation.

College affiliation will be phased out by the government in 15 years, and a step-by-step process for giving colleges graded autonomy will be developed.

*** Science, arts, and commerce get blurred.**

Under NEP 2020, there would be no formal distinctions made between academic and vocational programmes, arts and sciences, and curricular and extracurricular activities. Through the streams, students can choose from a variety of subjects. Beginning in the sixth grade, vocational education will incorporate internships.

*** FYUP Programme Returns and No More Dropouts**

Under the NEP, undergraduate degrees will last three or four years and offer a variety of exit options. Colleges will be required to award a certificate after one year of study in a topic or field, including professional and vocational fields; a diploma after two years of study; or a bachelor's degree after three years of study.

Additionally, the government will establish an Academic Bank of Credit to digitally store academic credits earned at various HEIs for eventual degree transfer.

Overall, it can be summarised from the above that this policy makes necessary adjustments. Until recently, there was no uniform system in place. It is more open and has a single national agency in charge of overseeing the country's entire education system.

Method

The second-hand data collection method is used for this research paper.

Discussion

The teacher's perspective:

No wonder these reforms are welcome, and the teaching fraternity should be ever supportive in aiding these new changes by the government. However, there are various adjustments that come along. The biggest question would be in regards to the adaptation of the teaching community to this new system.

The policy lays out the crucial role that teachers will play in NEP 2020. In the long run, teachers will have the right to participate in establishing school policies and goals.

Giving teachers the freedom to choose what and how they teach will give them space and ownership over their work and involve them in the reform process. It is believed that teacher autonomy gives teachers more power and inspires them to do better work. In addition, the policy aims to recognise, document, and share innovative teaching strategies and pedagogies developed by Indian educators. Finally, as part of the enculturation of teacher empowerment, NEP will work to create vibrant teacher communities in order to improve networking and reduce teacher isolation.

The NEP 2020 for teachers has been a welcome change in light of previous efforts to improve teachers' working conditions and compensation. Pre-service teacher education and in-service NEP teacher training programmes can both contribute to improving student learning. The education sector is likely to become a lucrative career option for talented young people in the coming years if it is implemented correctly.

The NEP aims to establish the National Professional Standards for Teachers (NPST), which will guide all aspects of teacher career management, professional development, salary increases, and other matters. A crucial

component of NEP for educators is teacher audits and professional reviews. NCERT will conduct in-depth research on international pedagogical approaches and incorporate the results into continuing professional development (CPD) programmes for NEP teacher training. In NEP 2020, teacher education requires a set number of hours per year for continuing professional development, or CPD.

To guide pre-service teacher education and training, the NEP 2020 suggests creating a National Curriculum Framework for Teacher Education (NCFTE 2021). For teachers in academic, vocational, and other special education streams, the NCFTE will recommend the most effective pre-service and in-service education and training methods.

Let's consider some aspects from the teacher's perspective:

Impact on the eligibility of CTET/TET recruitments

By 2030, the minimum educational requirement for teachers would be a four-year integrated B.Ed. degree, as proposed by the recently approved National Education Policy 2020. Only candidates with a four-year B.Ed. degree and a TET, CTET, or

STET certificate will be eligible to apply for teacher recruitment in government schools nationwide if this eligibility criterion is implemented in the education system. In addition, the New Education Policy 2020 has altered the method of instruction, requiring CTET/TET-qualified teachers to instruct students in government schools in grades 1 through 8.

The TETs will also be expanded to include teachers at all school education levels (foundational, preparatory, middle, and secondary). Suitable TET or NTA test scores in the corresponding subjects will also be taken into consideration when recruiting subject teachers. A classroom demonstration or interview will become an essential part of teacher hiring at schools and school complexes to gauge passion and motivation for teaching.

Teaching in Hindi or a Regional Language

Previously, teachers were expected to teach up to Class 5 in their native language, "Hindi," or their regional language. The New Education Policy 2020 proposes that instruction should preferably be conducted in the student's native or regional language until the eighth grade. In accordance with this

amendment, CTET or TET-qualified teachers must have a strong command of Hindi or a regional language because, once the NEP is implemented in the education system, they will be required to instruct students in Hindi or their native language.

Interactive and technology-based teaching systems

Since qualified TET teachers from CTET and other states will only be hired to teach students in Classes 1 through 8, they will need to develop novel and appealing methods for teaching and preparing students in their foundational (Classes 1 and 2), preparatory (Classes 3 to 5), and middle (Classes 6 to 8) stages. Technology will be used to make teaching more interesting and easy to learn. Because of this, it will be necessary for qualified CTET and TET teachers to be familiar with technological devices.

Transparency in the teacher recruitment process in government schools

The focus will be on making the teacher recruitment process in schools more transparent, balanced, fair, and robust, as proposed in the New Education Policy 2020. The government will then introduce the

New Professional Standards for Teachers (NPST), and teachers will be chosen based on their eligibility and talent. Regarding teacher promotion, the NEP 2020 also states that teachers will be promoted solely based on their merits. With this policy change, qualified TET and CTET candidates will have an easier time getting hired for good positions in government schools.

A Critical View for the Teaching Fraternity

The National Education Policy 2020 has received praise for its many proposals, but many of its sections have raised questions and been harshly criticised, especially by a section of the teaching fraternity, who described them as major policy flaws.

Language Enforcement

The National Education Plan places an emphasis on incorporating the mother tongue into the primary classes, where it will be taught as the primary subject while English will be taught much later. In contrast to other nations like Germany, Russia, Japan, China, and France, among others, despite having a single mother tongue, India is a diverse nation with thousands of dialects and 22 major languages. Therefore, converting the

fundamental subjects to these various regional languages (and mother tongues) will be a massive undertaking that will necessitate skilled professionals and a significant amount of time, effort, and resources. The enforcement of mother tongue and regional languages is seen as the central government's move to enforce Hindi on non-Hindi-speaking states, which is another reason why some people have spoken out against the NEP.

Delay in Teaching English

The National Education Plan (NEP) suggests that government schools will begin teaching English after the fifth grade, which will be detrimental to students who can only afford to attend government-run institutions. In contrast, private schools will continue to teach English from the beginning, which will be extremely beneficial to their students. It will widen the gap between the various socioeconomic groups and reduce a number of opportunities that could have been beneficial to government school students if they were taught English, a global language, early on. Digital Learning in Focus:

The NEP 2020's focus on digitising education and promoting e-

learning seems to ignore the fact that only about 30% of Indians can afford smartphones and fewer still have access to computers, despite the fact that this sounds practical and necessary. Since the government-run schools do not have a robust IT infrastructure, students from economically disadvantaged or remote areas will not be able to adjust to IT-based learning until such a facility is made available as soon as possible.

The Revisions to the Undergraduate Programme's Terms:

The fact that a student can withdraw from a graduate programme and still receive a certificate or diploma under the updated policy can cause students to drop out without finishing their education, which results in a lack of seriousness and a high dropout rate.

When looking at the National Education Policy 2020's positive and negative aspects, it's clear that the positive aspects outweigh the negative ones. However, even a few subpar points could prove to be the dossier's Achilles heel in its attempt to transform India's education system. Therefore, the government ought to review and update a few parts of NEP 2020 that some individuals might find unacceptable in order to close all of the loopholes. The most important

thing is that the policy will help students and the education sector.

Conclusion

The NEP 2020 is undoubtedly aimed at bringing robust positive changes to the Indian education system. It's evident that the teachers are the backbone of the NEP's vision, and a proper implementation of the same can be ensured only with the efforts of the teachers. Although the NEP has certain grey areas that can be streamlined in future courses, overall, the future for learning seems really bright and would soon ensure the learning quality of all Indian institutions is at par with that of the first-world nations. This also means higher teaching standards as well as

more empowerment for teachers in society.

REFERENCES :

1. Govt. of India (1968). National Education Policy, 1968. <https://web.archive.org/web/20090731002808/http://www.education.nic.in/policy/npe-1968.pdf>
2. Kaurav, R.P.S., Suresh, K.G., Narula, Sumit & Baber, Raturaj(2020), “ New Education Policy: Qualitative (Contents)Analysis and Twitter Mining (Sentiment Analysis). Journal of Content, Community & Communication Vol.12 Year 2020. ISSN-2395-7514
3. New Education Policy, 2020. <https://www.education.gov.in>
4. Rani, Ruchi (2022),” National Education Policy-2020: Issues and Challenges”. Quest Journals, Journal of Research in Humanities and Social Science, Volume 10, pp-6-9 ISSN Online: 2321-9467

Reflection of Social life and Culture of Miching tribe in Ganga Mohan Mili's *Nodi Manuhar Thikana*

Dr. Dipmani Das

Associate Professor, Dept. of English
B. H. College, Howly, Dist.-Barpeta. Assam

Abstract

Ganga Mohan Mili is a familiar name in the field of modern Assamese poetry. His poems are marked by the fragmentation of ethnic culture and society and the unadulterated depiction of natural beauty. The representation of Miching folk society is a marked feature of his poetic collections. In this paper, attempts have been made to discuss his poetic collection, Nodi ManuharThikana, in the light of Miching social life and custom. Published in 2000 and dedicated to Homen Borgohain, this collection won the Munin Borkataki Award. In this collection of twenty-six poems, the folk society of the Miching tribe is presented in an eye-catching way. The poet throws light on different aspects of colourful Miching society. Reference to Miching folk song, village life, culture, and custom is very frequent. In this paper, attempts have been made to identify and interpret these folk elements in a particular tribal culture of Assam. Mili's poems are appealing and at the same time bear deeper meaning of life in the particular tribal social set-up. His poems become the mirror of Miching society. Mili presents the folk elements without compromising poetic sensibility. Reference to typical Miching culture does not obstruct the appeal of his poems; rather, it helps them to represent an authentic picture of life, living, and the dreams of simple-minded people.

Introduction

Ganga Mohan Mili is a renowned name in modern Assamese poetry. Born in 1986, Mili is a popular poet. His famous poetry collections are: *Dichang Mukhar Abati Aapang* (1998), *Nodi Manuhar Thikana* (2000), *Amar Prithibi* (2003), *Matir Mayabi Malita*, *Sukan Norar Chaki* (2005), and *Kuwalir Sutare Bowa*. His poems are full of natural elements and the simple lives of common men. The Miching folk elements dominate his poetry. The unmistakable touch of rural tribal life and culture makes his poems unique. The Miching tribe is one of the major tribes in Assam. Tribes are descendants of Southeast Asian or Mongolian heritage. 'Abo Tani' is their first man. They have been living in Assam since the 16th century. The Miching community has a very rich culture exhibited in their lifestyle and different festivities. They live mainly in the villages near the river. They celebrate different social and religious festivals in which their folk songs, dances, and other performing arts get the limelight. The primary occupation in Miching villages is either weaving or agriculture. They cultivate various crops, and the women are expert weavers. 'Ali-aye-leegang' and 'Pohrag' are the two main festivals celebrated by the Miching tribe,

depending on the agricultural calendar. The traditional Miching houses in Assam are built on top of bamboo posts or concrete pillars to prevent flooding. The Miching's social life and culture are basically river-centred. The Miching villages are scattered along different rivers in Assam, such as the Brahmaputra, Dihing, Suwansiri, Dichang, Dhansiri, Bharali, etc. Miching village life has an intimate connection with the river. By birth a Miching, Ganga Mohan Mili, entitled his collection of poems "*Nodi Manuhar Thikana*" meaning - "River is the address of men."

Objectives of the study

In this paper, attempts have been made to discuss the reflection of Miching social life and culture in one of Ganga Mohan Mili's poetry collections, *Nodi Manuhar Thikana*, published in 2000. The collection also received the Munin-Borkataki Award in 2002. Dedicated to the late Homenborgohain, the collection has 26 beautiful poems in it. We have taken a few of them for our discussion. In these poems, Mili has presented Miching society and culture in a spectacular way.

Methodology

In this paper we have used descriptive analysis method. The

poetry collection *Thikana* by Ganga Mohan Mili is our primary source. We have tried to analyse the text with the help of secondary data. The secondary source of data is different articles, books, and journals from both print and online sources.

Analysis of the study

Dichangmukhaloi Nimantran, or ‘Invitation to Dichangmukh,’ is the first poem of the collection. The poet depicts the simple riverine life of the Miching people. The portrayal of a rural Miching village is rendered in the poem. In the village, women are busy in the paddy fields as reapers or planters; the young boys are working as cowherds. The houses in the village are ordinary, but the people living in them show warm gestures to the guests. Their hospitality with traditional wine and meat can mesmerise any outsider, and so the poet invites his friends and well-wishers to the village. But these villagers also have a sad history where they have lost loved ones in different natural calamities. They have witnessed the loss of land, paddy fields, and household animals due to the havoc caused by the flood. Not only this, but it has also affected the education of the young generation. The poet describes the typical

experience of a Miching village in the following lines of the poem:

*Uzanar rati, Aaghon mahat
Banaria haati khedi
Banpanir samayat
Mathauri pohora di
Ujagare thokar avyax ase.*

(Mili: 11)

English translation

In the night of Aaghon month
Driving away the wild elephant
During the flood
Guarding the embankments
We have the habit of being awake

But despite the numerous difficulties they face, they are never disheartened. They are simple people with a lot of love for life. They know how to overpower grief and thus remain happy and optimistic in difficult situations. They find happiness in their traditional food, folk songs, etc. The poet writes:

*Saimodor rangachuwa rangar sparswoi
Hridayar atal toli khandi uliyab
Oinitom
Pahar vaiyam akakar hoi jab
Jenekoi kabita aru jivan
Sahayodha*

(Mili: 11)

English translation

The touch of raddish-saimod-wine
Digs out Oinitom
From the innermost of hearts

Hills and valleys will go in tandem.
Like the poems and lives
Go as co-warriors.

Thus the poet refers to the harsh realities of life, where only solace is found in folk songs depicting the life journey of the simple people. 'Oi nitom' is a traditional Miching folk song. It can be characterised as a song of love. In Miching, "Oi nitom" means 'song of the dear one'. It has similarities with Assamese Bihu songs in the use of beautiful lyrics and picturesque imagery. In 'Oi nitom' and 'sai mod', the traditional song and drink, the Miching people find solace from the depressive realities of life. The simple life of rustic villagers gets poetic reflection in the hands of the poet. The poet also refers to the 'Chomangkan' festival of Miching and some other tribes in Assam. The festival is celebrated in honour of the dead. Through this festival, people wish for the peace and salvation of the departed souls. The poet is apprehensive of the hardship and sorrow of the Miching people, and that is reflected in his reference to the festival of the dead. As a whole, the poem portrays a miniature portrayal of a Miching village at Dichangmukh, where rural life is full of traditional

faith and values along with struggle and sorrow.

In another poem entitled *Oi nitom pam khedi*, or 'Following the Oi Nitom, the poet gets nostalgic about Miching village life. 'Oi nitom' is an agriculture-based folk song of the Mising tribe. The natural beauty and the love of young men and women are the main themes of these songs. The poet metaphorically asks about the riverside Miching villages, where 'Oi nitom' is sung by the young men and women in the following lines:

*Kun nodirparat
Imankoi sari poriasil
Oi nitomarseujia kali
Sounsiri ne Dhansiri
Jiabhoroli ne Sonjuli
Dichang ne Dikhou? (Mili: 34)*

English Translation

By the side of which river
Were falling upon in multitudes
The green buds of Oi nitom
It's Sounsiri or Dhansiri
Jiabhoroli or Sonjuli
Dichang or Dikhou?

The poet cannot wait for time to reach his native place. The lingering sound of 'Oi nitom' coming from the bank of the river makes him happy and enthusiastic. It is the life force of every Miching man and woman. They can feel the love and passion attached to

the tune of Oi Nitom.” Thus, in this poem, the poet focuses on one significant culture of the Miching tribe: the use and importance of folk songs, especially ‘Oi nitom’. ‘Oi nitom’ is the rich heritage of the Miching community and has gained considerable popularity outside the community as well.

The poem entitled *Ajoni Gahoriaru Miching Kanengar Sapon*, or ‘One Female Pig and A Miching Maiden’s Dream,” depicts the dream of a simple rural Miching girl regarding her domestic sow (female pig). The poem is spoken from the point of view of the sow. She can understand the feelings of the young girl in the house. She also likes her sweet voice and cares for her. The sow knows she is not only the love of the young maiden but also the last hope of the family in these days of economic necessity.

*Moi bahu gabharur
Saponar arat thako
Moi bahu pariyalar
Atokia dinar trankarta*

(Mili: 50)

English Translation

I lay behind
Many a maiden’s dreams
I am the Saviour
Of many a family’s needy days.

In this poem, we find a picture of the economic condition of the rural Miching people. They rear animals like pigs and poultry to get some help in times of economic necessity. They, the young girls who take care of these animals, also harbour some benefit from these animals, but most of the time, not only the girl but the whole family become dependent on the earnings from household animals. It happens especially during floods, when the crops are destroyed.

In the poem entitled *Saon*, meaning the monsoon month in the Assamese calendar, the poet presents a picture of Miching village in the preparation of new crops. He refers to the ‘japi’ of the ploughman and also the scent of newly ploughed soil. ‘Japi’ is a particular farmer’s hat used in North-East India. In the same poem, the poet refers to the ponds and rivers full of different kinds of fish and eating them in traditional style with the delicious “poitavat” (fermented rice). He also refers to the traditional practise of boating in search of floating firewood by rural people. In every description, the traditional lifestyle of the Miching community is foregrounded by the poet.

*Patatdiya
Jakoit utha saru saru mash
Metekaphul
Ah, param triptirpoita-vat.*

(Mili:47)

English Translation

Small, small fishes
Smoked in leaves
Hooked in jokoi
With the flower of water hyacinths
Ah, what a satiety have I found in
this fermented rice.

In the poems like *Me Bisana* and *Bohag aha-joa Batat*, the poet refers to the sorrows of the villagers. The simple villagers do not understand how nature can troll their simple lifestyle. They die like unsung heroes.

Dhumuha- Barasune vora
Ujanar raati
Ratikriyat matta deologa masbor
Mariboloi goi, achin jwarat
Jibonar pora bidai loichil
Masmoriya khura (Mili: 43)

English Translation

In those nights
Stormy and rainy
When came the fishes?
Upstream
That fisherman uncle
Bade goodbye to life
Suffering from fever unknown
While fishing for those evil-
spirited fishes
In their matting hours

The village people of the
Miching community do not
understand the sad happenings of their

lives. The fisherman's uncle died of an unknown fever. There is a hint of the mysterious power working in reference to the devil-like night. They are simple people and afraid of the mysterious nature of things, but as time flies, they tend to forget the sad happenings.

In the poem entitled *Hasti, Mor Smriti aru Samprati*, or 'Elephant, My Memories, and at Present', the poet delves deep into his personal memories. In his boyhood, he used to like the elephant and its heavy steps. When he was reading in class three, his father brought an elephant, and at that time he was treated like a prince of the day. But after some time, the elephant was sold at a very low price to meet the family's economic needs. Later on, he used to remember the elephant in his college days when he read the story entitled 'Haati' (The Elephant).

In present-day circumstances, the wild elephants are causing havoc in the villages. People are doing different kinds of worship to be safe from the wild elephants. Some villagers are night-watching with local weapons so that the wild elephants cannot attack them. Through this poem, the poet throws light on the condition of Miching villages under the attack of wild elephants.

Akhon Gaonr Apamutrot, or ‘On the untimely death of a village,” is a poem in the collection depicting the hardships of the people living near the river. The Miching community predominately lives near rivers, and so they face natural calamities like floods, and the suffering and struggle of their lives increase. They struggle against the river, and at the same time, their livelihood is associated with the river. But sometimes the devastation caused by floods becomes so harsh that it forces the people to leave the place, seeking refuge in other places. The poet laments the untimely death of a village because of a flood:

Dihinge dipange
Guchi gol gaonr manuah
Bakur manchitrat chakur panire
Aka hoi rol
Barpur smritir rangre
Herowa gaonr chabi (Mili: 18)

English translation

Scattered hither and thither
 The villagers
 In the map of heart
 Drawn in tears
 In colours of many a memories
 The picture of lost village

In these poetic lines, the poet brings out the heartfelt grief of a lost village because of a flood. This caused immense mental turmoil and physical

hardship for the people of the village to leave their native place.

On the other hand, the happy life of the people living near the river is presented in the poem entitled *Nodi Ahi Ashe*, or ‘The River is Coming.” In this poem, the happy life of Miching people living near the river is presented through the images of the spring season. In the spring season, the female weavers are busy with their work, and they can see the arrival of monsoon clouds. During this time, the frogs will be happy with water, the fish will play hide and seek with the cranes, and the young children will run playfully through the muddy fields. All this happiness also has a sad message to give: the river water will increase and the flood is inevitable. Thus, the poet focuses on the simplicity and unadulterated beauty of Miching village life in Assam.

Conclusion

“Poetry as a criticism of life under the conditions fixed for such a criticism by the laws of poetic truth and poetic beauty.” (Mathew Arnold *The Study of Poetry*)

A poet’s imagination, thoughts, and feelings are reflected in the images and diction of the poems. No poet or writer can leave behind his society, surroundings, and personal

experiences. Poems are the reflection of a poet's feelings. A poet's imagination, thoughts, and feelings are reflected in the images and diction of the poems. Ganga Mohan Mili also takes inspiration from his familiar environment. The simple tribal people living on the riverbanks become the main source of poetic reference in his poems. This collection taken up for discussion is a combination of the poet's observation of simple Miching village life as well as his personal memories. He is also very sincere in his depiction of personal feelings like love and sorrow in a few poems in the collection. In some of the poems, Mili directly refers to the Miching community and their lifestyle in the riverine setting, and in some other poems, the experience of village life gets a universal touch, blurring the demarcation of tribe and community. The dreams of innocent people, their hopes and despairs, get ample reflection in his poems. For this reason, the poet has presented the joyful reminiscences of his boyhood in the poem entitled Barasi, wherein the act of fishing in the village backdrop gets a beautiful poetic transcription. Thus, it can be

contended that Ganga Mohan Mili has sincerely recorded the variegated lifestyle of the Miching people in their joys, sorrows, and hardships—economic as well as natural calamities—and incorporated their rich cultural heritage into the texture of the poem, so that the readers can feel at home with his realistic approach. He can be appreciated as a son of the soil in his poetic rendering.

REFERENCES

1. Datta, Birendranath. *Folkloric Foragings in India's North-East*. Guwahati. ABILAC. 1999. Print
2. Mili, Ganga Mohan. *Nodi ManuharThikona*. Jorhat. Lipi Offset. 2000. Print
3. Padun, Nahendra. *Asamiya Sanskritiloi Janajatiya Barangani*. Guwahati. Saraighat Printers.1988. print
4. Sarma, Nabinchandra. *Essays on Folklore of North-Eastern India*. Guwahati. Bani Prakash. 1988. Print
5. Sen, S. *Matthew Arnold Essays in Criticism*. New Delhi. Unique Literary &Competitive Study Circle.1988. print

The National Education Policy 2020 : A study on possibilities and Challenges

Dr. Bablu Rabha

Assistant Professor, Department of Accountancy
Chhaygaon College, Chhaygaon

Nabajyoti Kumar

M.Com, Department of Commerce
Gauhati University

Abstract

*The main objective of the new education policy for 2020 is to tackle the obstacles of the continuous education policy since 1986. The National Education Policy of India 2020 (NEP 2020), which was started by the Union Cabinet of India on July 29, 2020, **outlines the vision of the new education system in India**. The new policy replaces the previous National Policy on Education, 1986. Education is the first tool for the development of a country, and a better education policy can only improve the process of educational development. In this study, the researcher studied the various possibilities and challenges of the new education policy. Along with this, the researcher compared the education policy of the GOI with its previous one. Also discussed was its relevance in the current scenario.*

Keywords: *higher education, education policy, NEP, National Education Policy 2020.*

INTRODUCTION:

Education is essential for achieving full mortal eventuality, developing an indifferent and just society, and promoting public development. Furnishing universal

access to quality education is the key to India's continued ascent, and leadership on the global stage in terms of profitable growth, social justice and equivalency, scientific advancement, public integration, and artistic

preservation. Universal high-quality education is the stylish way forward for developing and maximising our country's rich bents and coffers for the good of the existent, the society, the country, and the world. India will have the largest population of youthful people in the world over the coming decade, and our capability to give them high-quality educational opportunities will determine the future of our country. The implementation of India's first ever education policy came in 1968 under the Indira Gandhi government. Then, in the year 1986, the second education policy was modified by the Rajiv Gandhi government, and some amendments were made to the policy in 1992 by the P.V. Narsimha Rao government. And currently, after 34 years, in the year 2020, the third national education policy will be imposed. According to NEP 2020, the Ministry of Human Resource Development was merged into the Ministry of Education. And the first major change to this policy was when the 10 + 2 programme changed to 5 + 3 + 3 + 4. And the stream system is completely abolished, the various routes of multiple entry and exit are imposed, and according to NEP 2020, education is becoming multidisciplinary.

In the year 2014, the BJP election manifesto disclosed the plan for a new education policy. And when the Modi government came into force, a new committee was formed when Smt. Smriti Irani was the minister of the Department of Human Resource Development, and the chairman of the committee was Mr. TSR Subramaniam. The report was submitted in May 2016 by the committee itself. The main objective of the committee was to improve the quality and credibility of education and address gaps in the implementation of the new national education policy. On October 16, 2016, the ministry asked for suggestions by releasing the draught of the policy. But the recommendations were not effective. After that, a new committee was formed under the chairmanship of former ISRO chief Dr. Krishnaswamy Kasturirangan, made up of nine members. This committee drafted the national education policy in 2019, which finally passed as The New Education Policy 2020. The three most important changes in this policy are: first, the Ministry of HRD was renamed a Ministry of Education; second, the government decided to invest its GDP in education to increase

from 1.6% to 6%; and third, focusing on the gross enrolment ratio, which will be increased to 50% by 2035, with a goal to achieve 100% gross enrolment ratio in preschool to secondary level by 2030. The NEP 2020 is introduced in a holistic approach for better development of the education system of the nation, where all the areas of teaching and learning, such as academic, vocational, and extra-curricular activities, are given equal footing. And it has developed in such a way that a child can learn on the basis of their interest so that they can choose a better career path with practical knowledge of the real world. There are various changes done in the new National Education Policy 2020, where the main and major change is the Holistic Undergraduate Programme launched, where there will be a flexible curriculum, vocational subjects, and interdisciplinary combinations of subjects available for the students, and the segmentation of the subjects in the various streams like humanities, commerce, and science will be abolished. The new graduation programme will not be renamed in such a way as BA, B.com, or B.Sc.; it will be simply graduation. Also in the programme of the undergrad, there will be certificates of completion of one year or session, which will help

the students who left studies in the middle and want to continue after the time. One of the major changes in the post-graduation programme is that the MPhil degree will be discontinued. And the post-graduation programme will be 1 or 2 years, which will be determined on the basis of the undergrad degree term. And to encourage multidisciplinary degrees, the government planned to establish Multidisciplinary Education and Research Universities (MERU) at the level of IITs and IIMs. To foster the research culture in higher education, an apex body will be set up as the National Research Foundation. The Higher Education Commission of India (HECI) will be set up for higher education as a dedicated and independent body, excluding medical and legal education. The NEP also covers some changes for teachers' education. A new comprehensive National Curriculum Framework for Teacher Education, NCFTE 2021, has been established, and by 2030, the minimum degree qualification for teaching will be a 4-year integrated B.Ed. degree. The objective of the National Education Policy is to universalize education and achieve global standards of education. The NEP 2020 focused on the practical skills of the students so that by the time

they left school, they had practical knowledge of skills that would help them in the real world. Along with these, some changes will be focused on the evaluation in the board examination, where the score will be tested for attainment of knowledge and applicable skills. There will be no difference between private and government education. The various gaps in government as well as private education will be filled.

OBJECTIVES

1. To compare the National Education Policy 2020 with the current education policy.
2. To discuss the merits and demerits of the National Education Policy 2020.
3. To discuss the relevance of National Education Policy 2020 in the present scenario.

METHODOLOGY

The article is completely based on secondary data collected from various articles, newspapers, journals, ministry disclosures, etc. The methodologies consist of a conceptual discussion about the relevance of the NEP 2020 with the current scenario and the various merits and demerits. Also, comparisons were made with the current policy. The article is written

in a structural way where the various pieces of information are headed as follows: title, abstract, introduction, literature review, objectives, methodologies, brief highlights of objectives, conclusions and suggestions, and references.

What are the major changes in the philosophy and structure of education?

1. School System: The 10 + 2 system will be divided into 5 + 3 + 3 + 4 formats. Where there will be a foundation stage with 5 years, 3 years of pre-primary school and 2 years of classes 1 and 2. Second stage will be PREPARATORY STAGE where 3 years for Classes 3 to 5. In the middle stage, there will be 3 years of classes 6 to 8. And in the fourth stage, there will be 4 years of classes 9 to 12, where students can choose the subjects as their interests and specialties from class 9, where previously the students had been able to choose the subjects after 10th. The NEP expands the age group of 6 to 14 years of mandatory schooling to 3 to 18 years of schooling. Board exams for grades 10 and 12 will be continued, but they will be low-stakes. The focus will be on testing concepts and knowledge applications. Students will be given a second chance at the board to improve their score.

Students will be able to choose many of the subjects and the level at which they take board exams. There will be no hard separation among ‘curricular’, ‘extracurricular’, or ‘co-curricular’, among ‘arts’, ‘humanities’, and ‘sciences’, or between ‘vocational’ or ‘academic’ streams. Co-curricular and vocational subjects like sports, arts, commerce, and science will be treated at the same level. Students can opt for courses as per their preference. Reviews by peers and teachers are included. Skills such as analysis, critical thinking, and conceptual clarity will be taught in school. The school curriculum overhaul will come in the form of a new National Curricular Framework for School Education (or NCFSE 2020–21), which will be undertaken by the National Council of Educational Research and Training (NCERT).

As per MHRD, the target of the National Educational Policy 2020 is to achieve universal foundational literacy and numeracy in primary school by 2025. A pupil-teacher ratio of under 30:1 will be ensured in each school. Increased focus on reading, writing, speaking, counting, arithmetic, and mathematical thinking. A national repository of high-quality resources will be made available on DIKSHA.

Gross Enrolment Ratio Goals for 2035 for Secondary School: 100% (currently 56.5% for classes 11 and 12) and Higher Education: 50% (currently 26.3%).

1. Language: The NEP puts emphasis on students’ mother tongue as the medium of instruction. As per the NEP disclosure in the MHRD portal, “wherever possible, the medium of instruction until at least Class 5, but preferably till Class 8 and beyond, will be the home language, mother tongue, local language, or regional language. Thereafter, the home or local language shall continue to be taught as a language wherever possible. This will be followed by both public and private schools.”

Research shows that children pick up languages extremely quickly between the ages of 2 and 8 and that multilingualism has great cognitive benefits for young students. Children will be exposed to different languages early on. The three-language formula of current education policy will continue, but no language will be imposed on anyone. And at least two of the three languages should be Indian. The NEP only recommends the mother tongue as a medium of instruction and does not make it compulsory, but it will affect how

much it depends on states to implement it.

When the original NEP draught was released by the centre in May 2019, it contained a clause stipulating the teaching of Hindi as part of the three-language formula in schools. Following a backlash from Tamil Nadu, West Bengal, and other states, the Centre quickly issued a revised phrasing of that clause.

2. College Admission Entrance

Exams: As earlier, admission into the colleges is conducted on the basis of the cut off marks; the NEP 2020 will streamline this system. There will be a common entrance exam for admission into colleges and universities. The National Testing Agency (NTA) will conduct a common entrance examination (CEE) for admissions to colleges and universities across the country. A common aptitude test, as well as specialised common subject exams in science, arts, languages, humanities, commerce, and vocational subjects, will be held at least twice every year.

3. Higher education: The Higher Education Commission of India (HECI) will be set up as a single, overarching umbrella body for all higher education, excluding medical

and legal education. HECI will replace the University Grants Commission (UGC). The target of NEP 2020 is to phase out the affiliation of colleges in 15 years, and a stage-wise mechanism is to be established for granting graded autonomy to colleges.

4. Reforms for Higher Education:

Higher education is moving towards a higher education system consisting of large, multidisciplinary universities and colleges. The NEP targets the phasing out of all institutions offering single streams, and all universities and colleges must aim to become multidisciplinary by 2040. Also one of the major target of NEP 2020 is at least one university in or near every district will be established. And higher educational institutions across India that offer mediums of instruction or programmes in local or Indian languages. All the institutions will be given faculty and institutional autonomy.

There will be changes made to revamp curriculum, pedagogy, assessment, and student support for enhanced student experiences; reaffirm the integrity of faculty and institutional leadership positions through merit appointments and career progression based on teaching, research, and service; Establishment

of a National Research Foundation to fund outstanding peer-reviewed research and to actively seed research in universities and colleges There will be “light but tight” regulation by a single regulator for higher education.

FYUP: Four-Four Year Undergraduate Programme: The undergraduate programme will be for 4 years, with multiple exit options. MHRD disclosed Undergraduation will be either three or four years with multiple entry and exit options. After completion of one year there will be provided a certificate. Similarly, for completion of the second year, a diploma will be provided; for the third year, a bachelor’s degree; and for the fourth year, a bachelor’s degree with research, respectively.

Academic Bank of Credit: An academic bank of credits for digitally storing academic credits earned from different higher education institutions so that these can be transferred and counted towards the final degree earned.

Masters of Philosophy to be scrapped: The MPhil was a middle research degree between a master’s and a PhD. Those who have entered the MPhil programme have more often

than not ended their studies with a PhD degree.

Foreign Universities: Foreign universities should be permitted to open campuses in India.

Technology in education: Technology will be used in teaching, learning, and assessment; education planning; the Digital India Campaign; administrative and management; and regulations through public disclosures. The National Educational Technology Forum (NETF) will be established. Massive open online courses (MOOCs) will be encouraged by NEP 2020. Divyang-friendly educational software will be developed. E-content in various regional languages will be there. It will be developed in such a way that it will meet 21st-century challenges. Virtual labs will be developed. There will be online classes as well as online assessments and examinations.

Teacher Recruitment: The teacher must be at the centre of the fundamental reforms in the education system. The new education policy must help re-establish teachers at all levels as the most respected and essential members of our society

because they truly shape our next generation of citizens.

For recruiting teachers, teacher eligibility tests (TETs) will be strengthened to inculcate better test material, both in terms of content and pedagogy. The TETs will also be extended to cover teachers across all stages (foundational, preparatory, middle, and secondary) of school education. To gauge passion and motivation for teaching, a classroom demonstration or interview will become an integral part of teacher hiring at schools and school complexes. These interviews would also be used to assess comfort and proficiency in teaching in the local language, so that every school or school complex has at least some teachers who can converse with students in the local language. Teachers in private schools also must have qualified similarly through TET, a demonstration or interview, and knowledge of local languages. By the year 2030, the minimum degree qualification will be a 4-year integrated B.Ed. degree.

Finance: The current public expenditure on education in India is around 4.43% of GDP. NEP targets spending up to 6% of GDP. The same

target was set in 1968 and 1986 too, but it has not been achieved yet.

COMPARISON BETWEEN THE NEW NATIONAL EDUCATION POLICY 2020 AND THE EXISTING NATIONAL EDUCATION POLICY 1986–92

- 1. Ministry:** The Ministry of Human Resource Development is renamed the Ministry of Education.
- 2. Gross Enrolment Ratio:** The target of NEP 2020 is to maintain the gross enrollment ratio up to 50% by 2035 for higher education, whereas in 2018, the gross enrollment ratio for higher education was 26.3%. On the other hand targeted GER for higher secondary is 100% by 2035 where in the year 2021-22, 57.6% itself.
- 3. Structure:** The 5+3+3+4 structure of education replaced the existing 10+2.
- 4. Stream:** There will be no hard separation of streams. The higher education system is multidisciplinary. But as per the current policy, higher education is based on discipline.
- 5. Utilisation of GDP:** The NEP 2020 aims to utilise 6% of GDP for educational purposes, where existing policy targets utilisation of up to 4.5%.

- 6. Minimum Qualification for Teaching:** The minimum qualification for teaching as per NEP 2020 is a 4-year integrated B.Ed. degree by 2030. Where no such policy exists in the current policy.
  - 7. Entrance Examination:** The NTA will conduct all the entrance examinations for various universities and colleges at least twice a year. In the current policy, there is no policy regarding admission into higher educational institutions.
  - 8. Multiple Entry and Exit Options:** In the NEP 2020, there are multiple entry and exit options for incomplete courses, and all the academic credits will be transferred through the Academic Bank of Credits. But as per current policy, there aren't any policies for storing the credit, and there are no multiple entry and exit options available.
  - 9. Graduation:** As per NEP 2020, there are 4 options available depending on the tenure of the course, i.e., diploma, certificate, graduation, and graduation with research option. On the other hand, as per current policy, there is no option available for any diploma or certificate, as the new policy has.
  - 10. Master's programme:** Master's degrees of one and two years with research options are given in the NEP 2020. On the other hand, the 2-year master's degree option is already in the current policy.
  - 11. MPhil degree:** The MPhil degree will be discontinued as per NEP 2020; the scholars can directly pursue a doctorate after the master's degree. First, an MPhil, then a PhD or doctorate, could be pursued as per current policy.
  - 12. Foreign Institutions:** The best Indian universities can set up their campuses in other countries, and the best foreign universities can set up their campuses in India, where there is no such policy in the existing education policy.
  - 13. E-Contents:** E-contents in a total of 8 languages will be available in NEP 2020, but there is a lack of e-content in regional languages.
- Merits of the NEP 2020**
- More gaining capacity in mother tongue learning:** When children learn things in their local language, they gain and memorise them earlier.
- Multiple entry and exit in higher education:** As per the new policy,

dropout students will be able to continue from where they left earlier.

Education for everyone: The government targeted making schooling available to everyone who lived either in a metropolitan city, urban, or rural area with the help of NEP 2020.

Enrolment into school : Approximately two crore school students will come back to educational institutions through the NEP 2020 approach.

National Book Promotion Policy: The formation of the National Book Promotion Policy in India is one of the major advantages of NEP 2020.

Academic Bank of Credit: As per NEP 2020, an academic book of credit will be established, which will be stored digitally. And the credits earned by the students can be stored, and those can be counted when the final degree is completed.

Same regulation: As per NEP 2020, the same regulation and accreditation rules will be used for both public and private academic bodies.

Autonomy to the Institutions: Phased-out college affiliation and autonomy will be granted to colleges, which will help the institutions make their own syllabus, conduct examinations, declare results, issue certificates, and so on. It will benefit the institutions as well as the students as all the various kinds of delays will be shaped and inefficiency and irregularity will be eliminated.

Online academic: As students are being prepared for the pandemic in the future, online academic will be promoted on a larger scale.

Multidisciplinary Universities to be Set Up: As per NEP 2020, multidisciplinary education and research universities at par with the Indian Institute of Management (IITs) and Indian Institute of Management (IIMs) are to be set up in the country. These are scheduled to be set up for multidisciplinary programmes in the education system.

Demerits of the NEP 2020

1. Criticism of primary education in the mother tongue: There will be unequal learning in private and government schools. And will be

different from state to state. As English is the dominant language of the internet, science, and technology, the students will face some difficulties when their primary education is completely based on the local language, i.e., their mother tongue. The class divide will be furthered. The rich always prefer the English medium for learning with their kids. There will arise some obstacles due to the differences in learning the language, as it will depend on the poverty class while choosing the language. And one of the major obstacles is what to do with the children of people in transferable jobs. Where an employee of the central government is transferred interstate, the children of that person will suffer from the different local languages among the different states.

2. The common entrance exam will not be mandatory. It will not be mandatory and will be left to individual universities and colleges to use NTA assessments for their admissions.

3. Criticism of foreign universities: Whether foreign universities will be permitted to open campuses in India will promote private players and foreign universities; foreign

involvement in education will be there; higher education can become grant-based or load-based.

4. Students may be misled: According to NEP 2020, students willing to complete their degree have to study for three or four years, while somebody else can easily complete their diploma in two years, which might encourage students to leave studies midway.

5. Coding or programming learning: While a student learns, he or she has to be aware of the English language at least to identify, understand, and access the various things in databases and artificial intelligence. As per NEP 2020, when a student is taught completely in a regional language until class 5, he will have to learn coding or programming from class 6 itself, which is not possible for an ordinary student.

6. Specialised teacher: After implementation of NEP, the multidisciplinary approach will come into play, where a student can learn various subjects as interdisciplinary subjects and not become specialised in a particular subject. As per current policy, different students are getting specialised in their particular subject,

which makes a person more knowledgeable. Unfortunately, as per the NEP 2020 approach, the future generation will suffer through unspecialized or unskilled teachers for the particular subjects they choose.

7. Interdisciplinary approaches are useless where CBCS is present. A few years ago, the universities were asked by UGC to implement the CBCS system, i.e., the choice-based credit system, which allowed students to take interdisciplinary subjects such as generic electives, ability enhancement compulsory courses, skill enhancement compulsory courses, etc., which helped students learn as their interest in other subjects developed. As per this system, the students also had their own specialisation in their own subject, which prepared them to be subject experts. So, where CBCS exists, the interdisciplinary higher study approach is useless.

As many universities recently launched the CBCS system after many years of planning and research, the new system will make all the efforts of the CBCS useless, which is normally not good for the education system.

THE RELEVANCE OF THE NATIONAL EDUCATION POLICY 2020 IN THE PRESENT SCENARIO

National Education Policy 2020 is a tool to provide quality education to all aspiring students, rich or poor, by ensuring a low dropout rate. In the current scenario after the COVID pandemic, everything is getting digitalized. And NEP will provide quality education with the help of technology. NEP 2020 aims to teach technical education such as coding or programming in schools, which will help students learn everything digitally from anywhere. With traditional learning, vocational education will be beneficial to the students' ability to live in the world outside the school or college. Vocational education will help increase employment among youths. India is one of the most backward countries on the globe in the matter of education. One of the major reasons for the enrolment of students from below the poverty line into schools or higher educational institutions is a lack of funds or another reason for which they left their studies in midway, but the NEP 2020 approached them to enrol themselves after a gap, and they should be able to continue their studies

where they left earlier. Also, their academic bank of credits will be stored digitally, which will count towards the completion of the programme.

In the digital world, everything is going digital, and NEP will focus on providing electronic materials in the regional languages as well, which will be more beneficial to the students. Students will also be able to learn vocationally, which will encourage them to come to school, which will increase the GER. Ultimately, the literacy rate will increase, more jobs will be created, and the unemployment problem will be solved, which will increase the gross domestic product (GDP) of the country. The GOI launched NEP 2020 to promote education among the people of India. The goal of NEP 2020 is the universalization of education from preschool to secondary level with a 100% gross enrollment ratio in school education by 2030. Also aims to raise GER in higher education up to 50% by the year 2035.

Recently, the NCF, i.e., the new National Curriculum Framework for the foundation stages of education, was launched by Union Education Minister Dharmendra Pradhan. It has been recommended that the mother tongue be the primary medium of instruction in schools, both public and

private, for children up to eight years of age. The latest push for the use of the mother tongue comes after repeated, unequivocal policy articulated in its favour at the highest levels of the Union Government, including from Prime Minister Narendra Modi and Home Minister Amit Shah. According to the NCF, evidence from research confirms the importance of teaching children in their mother tongue during the foundational years and beyond. “Since children learn concepts most rapidly and deeply in their home language, the primary medium of instruction would optimally be the child’s home language in the foundational stage. The NCF has observed that English can be one of the second languages taught at that level.

Conclusions and suggestions

The NEP only provides a broad direction and is not mandatory to follow. Since education is a concurrent list subject, the reforms proposed can only be implemented collaboratively by the Centre and States. The government has set a target of 2040 to implement the entire policy.

NEP will change the education system. But it will not say, as NEP 2020 will change the education system more effectively. First, NEP provides

the facility of a multiple entry and exit system, which will definitely increase the GER, but the interdisciplinary approach will suffer from some lack, as discussed earlier. For the better development of a country, a sound education is very important. With time, some amendments are required, but a completely new system may create huge disadvantages for teaching and learning. As per the current situation after COVID-19, all things are digitalized, and taking this on board, NEP also focused on online teaching and learning as well as assessment and evaluation, which will really benefit more and more. NEP 2020 will shape the stream-wise segments from Class 11, which have some deficiencies. Better make everything interdisciplinary. The NEP might change the schooling system until class 10, and after that, the current policy with CBCS is better, while some amendments are required, which the government should modify or make amendments for better development.

REFERENCES:

1. <https://www.education.gov.in>.
2. National Education Policy 2020, Ministry of Human Resource Development, Government of India.
3. Dr Mahipal Singh Rathore Discussion on Study IQ.
4. Sawant R. G and Sankpal U. B (2021), National Education Policy 2020 and Higher Education : A Brief Review, International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT), Volume 9, Issue 1 January 2021, ISSN:2320-2882, Pp. 3456-3460.
5. Kumawat H and Sharma M (2021), Study of the Indian Nation Education Policy 2020 Towards Achieving its objectives, Ilkogretim Online - Elementary Education Online, 2021; Vol 20 (Issue 2): pp. 1050-1055, <http://ilkogretim-online.org>.
6. Gupta B. L. and Choubey A. K. 2021. Higher Education Institutions – Some Guidelines for Obtaining and Sustaining, Autonomy in the Context of NEP 2020. International Journal of All Research Education and Scientific Methods (IJARESM), Vol. 9, Issue 1, January, 2021, ISSN: 2455-6211, Impact Factor: 7.429. Pp. 72-84.
7. <https://www.telegram.org/mahipalrathor>

Role of Regional Rural Bank in Promotion of Self Help Groups in India: A Descriptive Study

Mr. Kamal Kanti Das

Asst. Professor,
Dep't of Commerce,
Cachar College, Silchar, Assam, India.

Abstract

The establishment of regional rural banks is a landmark in the history of Indian banking since the beginning of the planning era in India. One of the main policies has been to streamline and strengthen its rural economy and to uplift the standard of living of people belonging to weaker sections as well as downtrodden areas. To supplement this objective, the financial institutions launched a dynamic and innovative programme. Apart from opening special credit facilities for the weaker section, the rural banks also make available necessary inputs for agriculture and enable the rural poor to adopt subsidiary occupations, which will go a long way in tackling the ticklish problems of unemployment. SHG is conceived as a sustainable people's institution that provides the poor with the space and support necessary for them to take effective steps towards achieving greater control of their lives in society. The focus is on mobilising the poor to pool their own funds, build their capacities, and empower them to leverage external credit. In India, though SHGs are formed for various purposes, their principal objective lies in the promotion of the livelihoods of their members through collective saving and investment activities.

**Keywords: Regional Rural Bank, Self Help Group,
Promotion**

Introduction

The Indian banking industry, the backbone of the country's economy, has always played a key role in preventing the economic catastrophe from reaching a terrible volume in the country. It has achieved enormous appreciation for its strength, particularly in the wake of the worldwide economic disasters, which pressed its worldwide counterparts to the edge of falling down. If we compare the businesses of the top three banks in terms of total assets and return on assets, The Indian banking system is among the healthiest in the world. This sector is tremendously competitive and is recorded as growing in the right direction. In recent times, the profitability and viability of regional rural banks (RRBs) in India have come to occupy the attention of regulators and policymakers alike. Recent empirical findings in this context point to the fact that several constraints, such as unsuitable increases in lending interest rates, given the evidence of declining unit total costs at banks, may have impeded the growth in loans. In addition, inappropriate implementation of policy programmes, inadequate infrastructure, staff motivation at the field level, etc. have led to the poor

financial performance of RRBs. (*Das and Gosh, 2004*)

Regional rural banks have been in existence for over three decades in the Indian banking sector. The inception of RRBs can be seen as a unique experiment as well as an experience in improving the efficacy of rural credit delivery mechanisms in India. RRBs are the youngest members of the family of rural credit institutions set up in India. (Kanvind: 1987) During the period from the setting up of the first RRB on October 2, 1975, to March 12, 1976, a total of eleven RRBs were setup in the country. (Bhatt: 1988) The RRBs, by virtue of their nature, have banking operations only in a limited area. Virtually their only objective is to extend financial assistance to the weaker sections of the community. (*Rayudu: 1989*). A remarkable feature of their performance over the past three decades has been the massive expansion of their retail network in rural areas. (Mis,'4': 1994,). The emphasis has been laid on rapid branch expansion in the relatively underdeveloped areas. The total number of RRBs as well as their branches has increased, covering most of the districts in the states. The policy of branch expansion of RRBs has such

a purpose as to serve one of the basic objectives behind the setting up of RRBs in the country: the increase in availability of banking facilities in unbanked regions and in rural areas of the country, which were hitherto lacking in sufficient banking facilities. (*Bhatt: 1988*).

Again, there has been significant progress in respect of deposit mobilisation by RRBs. With the improvement in the number of RRBs and the expansion of the branch network in the operational areas, their deposits and advances also increased substantially. Deposit mobilisation in rural areas is one of the major objectives of RRBs. It may be mentioned that the efficiency of any credit agency depends on the extent to which it is able to mobilise the savings of the community in the form of deposits. This is more important in the case of RRBs, as their deposits help poor people idle money and put it to productive lending for rural people. Insufficient mobilisation will very much affect all sections of the rural economy. Every RRB enjoys the status of a scheduled commercial bank and is therefore empowered to mobilise deposits. Their achievements in the sphere of deposit mobilisation must be evaluated from the perspective of the rural background and the poor

clientele that they have to serve. (*Dangwal and Gairola, 1999*).

The RRBs have extended financial assistance only to the weaker sections and communities, like small and marginal farmers, agricultural labour, rural artisans, small traders, self-employed, etc. In the initial year, the contribution of RRBs was outstanding. (*Rayudu: 1989*).

Objectives of the study

1. To study the role of regional rural banks (RRBs) in the promotion of self-help groups (SHGs).
2. To study the importance of the existence of RRBs in the Indian economy.

Research Methodology

The study is a descriptive type of research based on secondary information. In order to attain the objectives of the study, a thorough review of related literature was carried out. This exercise, though not very difficult yet, was time-consuming. The paper is fully based on secondary sources. The secondary materials have been collected from journals, books, manuals, articles, internet web sites, etc.

Limitations of the study

A major limiting factor is that the study is fully based on secondary sources.

The second major limitation of this study may be the conclusion of the study, which may or may not be up to the mark or justifiable for many researchers, academicians, and institutions with regard to the role of the RRBs in promoting SHGs as the study is totally based on secondary sources.

Importance of the study

The study focuses on the role of regional rural banks in promoting self-help groups. Despite a lot of research having been undertaken in the field of SHGs in general and their role in the upliftment of the rural poor in particular, the task of finding out the role of various financial institutions supporting SHGs, especially the Regional Rural Bank (RRB), needs more attention. Most of the studies focus on immediate upliftment and empowerment by SHGs, but this study focuses on the role performed by RRB for the upliftment of the rural economy of the country and to remove the rural poor from the exploitation or clutches of local money lenders available in a particular village or area. It is emphasised in general that rural development and the development of the country go hand in hand, but it is also true that without the performance of RRBS in rural areas, social-

economic empowerment is at best weak. However, in this study, we are limiting ourselves to the role of RRBS in the socio-economic empowerment of rural people through SHGs.

Discussion

Concept of Regional Rural Bank

The concept of regional rural banks combines the local feel and familiarity with the rural problems that the co-operatives possess and the degree of business organisation, ability to mobilise deposits, access to control the money market, and modernised outlooks that the commercial banks have. (*Lall: 1983*). A rural credit bank may be said to be a primary banking institution set up to serve a compact group of villages, generally working as a co-operative or as a subsidiary bank of a commercial bank, functioning in rural areas for the purpose of providing banking and credit facilities in that area. (*Kumar: 1990*). Traditionally, commercial banks concentrated on trade and commerce in urban areas. It was therefore found unsuitable to meet rural credit needs. Therefore, the need for a separate rural banking organisation was felt in the late 19th century and took concrete shape only after the passing of the Co-operative Societies Act of 1904, which paved the

way for the introduction of the co-operative society system in India. Rural Banking Enquiry Committee 1949, while considering the measures for the extension of banking in rural areas. It is recommended that cooperative institutions are the appropriate agencies for providing credit and should therefore receive special attention and assistance. (*Choure: 1997*).

Origin of Regional Rural Banks

The Prime Minister, consequent on the declaration of the emergency in the country in June 1975, announced the economic programme, which, among many other things, aimed at “devising alternative agencies to provide institutional credit to landless labourers, rural artisans, and small and marginal farmers, in the context of steps being initiated, also under the programme, to liquidate the rural indebtedness of those classes of people “. A working group appointed by the Government of India under the chairmanship of M. Narashimham examined the question in detail, and the **Regional Rural Bank Ordinance** was promulgated by the president on September 26, 1975, and came into force with immediate effect. It was out of the recommendations of this working group and the ordinance that

the scheme of regional rural banks (**RRBs**) emerged. (**S.S.M. Desai, 1983**)

The establishment of regional rural banks is a landmark in the history of Indian banking. Since the beginning of the planning era in India. One of the main policies has been to streamline and strengthen its rural economy and to uplift the standard of living of people belonging to weaker sections as well as downtrodden areas. To supplement this objective, the financial institutions launched dynamic and innovative programmes. Apart from opening special credit facilities for the weaker section, the rural banks also make available necessary inputs for agriculture and enable the rural poor to adopt subsidiary occupations, which will go a long way in tackling the ticklish problems of unemployment (*Tyagi, 1992*). Credit is a key element in the modification of rural economies. (*Shekhar: 1997*). The number of institutions failed to penetrate rural areas as the benefits of institutional credit continued to be concerned by the influential and economically and politically powerful sections of society. The problems of inequality went on to become more serious day by day. Hence, the need was felt for establishing a financial institution

specialised to cater to the needs of the rural poor in order to fulfil the regional and financial gap in the financial credit available to rural areas. (**Kurnar: 1990**) Agriculture needs considerable capital. An Indian farmer is not in a position to improve his own capital; his cultivation has to depend on money lenders. Another concept of importance on which the Regional Rural Banking System has evolved is its low cost” rural base institutions, which are therefore “eminently suited to implement schemes in the rural areas”, with their local touch and language. (Mello: 1986).

After successive amalgamations, the number of RRBs in the country as of March 31, 2018 stood at 56, with a network of 21,747 branches covering 683 notified districts in 27 states and the union territory of Puducherry. There is no RRB in Sikkim, Delhi, the Andaman and Nicobar Islands, or Goa. Various initiatives were taken during 2018–19 towards the development of RRBs.

NABARD provided extensive inputs to the Government of India for building the road map for Phase III of the amalgamation of RRBs initiated in 2018–19, which aims to reduce the number of RRBs in India to 40 (the count was at 53 as of March 31, 2019). A proposal for

recapitalization of ten RRBs, viz., Odisha Gramya Bank, Utkal Grameen Bank, Madhyanchal Gramin Bank, Vidharbha Konkan, EllaquaiDehati Bank, Nagaland Rural Bank, Bangiya Gramin Vikash Bank, Sutlej Gramin Bank, Assam Gramin Bank, and Uttar Bihar Gramin Bank, was sent to the Government of India. The total amount requested for capitalization was 1,058.98 crore, with a 50% contribution from the central government. During 2018-19, recapitalization assistance of Rs. 108 crore was released to four RRBs, viz., Madhyanchal GB (46.73 crore), Utkal GB (57.87 crore), Nagaland GB (0.93 crore), and Arunachal Pradesh GB (2.47 crore) by the Government of India. (Annual Report NABARD 2018-2019)

In India, several mechanisms and approaches for delivering or providing microfinance services to the poor have emerged. These mechanisms and approaches are:

- Conventional weaker section Lending by Banks,
- Microfinance institutions,
- Self-Help Group-Bank Linkage Programmes: In February 1992, the NABARD launched this programme with the support of the Reserve Bank of India. Under this programme, small groups of the

poor were encouraged to pool their savings regularly, and from this pool, small interest-bearing loans were made to members. Later on,

bank credit was made available to the self-help group to increase its resources for giving loans to its members.

Pradhan Mantri Jan-Dhan Yojana (accounts opened as on 22.02.2017)

(All figures in crores)

Bank Name	Rural	Urban	Total	No. of Rupay Card	Aadhar Card Seeded	Balance In accounts	Percentage of Zero Balance Accounts
Public Sector Bank	12.18	10.04	22.22	17.32	13.99	51003.87	25.32
Regional Rural Bank	4.00	0.65	4.65	3.44	2.50	11462.12	20.81
Private Bank	0.54	0.36	0.90	0.83	0.40	2254.95	34.60
Total	16.72	11.05	27.77	21.59	16.89	64720.94	24.86

- Disclaimer: Information is based upon the data as submitted by different banks/SLBCs.

Source: <https://www.pmjdy.gov.in/account>.

From the table, it is evident that the RRBs are also one of the major financial institutions in the Indian financial market, apart from public sector banks and private sector banks. RRBs are playing a very crucial role in mobilising the saving and investment of poor people in rural areas, which leads to the upliftment of the rural economy of the country. From the above table, it is seen that the percentage of zero balance accounts in RRBs is 20.81 crore as compared to public sector banks, which have 25.32 crore, and private sector banks, which comprise 34.60 crore. So, from the above table, we can say that RRBs are also a major player in the Indian economy, playing a major role in the development of the economy by mobilising the savings and investments of poor people.

PERFORMANCE OF REGIONAL RURAL BANK IN 2014

NEED A PUSH? PERFORMANCE OF REGIONAL RURAL BANK		
	March ' 13	March '14
NO. OF RRBs	64	57
Share Capital (Rs in Crore)	197	197
Share Capital Deposits (Rs in Crore)	6,001	6,170
Reserves (Rs in Crore)	13,247	15,262
Profit Earnings RRB(Rs in Crore)	63	57
Net Profit of RRB (Rs in Crore)	2,273	2,744
Accumulated Losses (Rs in Crore)	1,091	949
Deposits (Rs in Crore)	2,11,488	2,39,511
Loans &Advances (Rs in Crore)	1,37,078	2,18,110
Non-Performing loans (%)	6.08	4.35

Fig 1: Published in www.business-standard.com on June 10, 2014
by Abhijit Lele in Mumbai edition

The above Table shows that the in 2013 the Reserves of RRBs were Rs **13,247 Crore** but in 2014 it goes upto Rs **15262 Crore** there is a tremendous increment by **Rs 13,247 Crore** .In the same way in case of Deposits and Loans and advances. The Deposits of RRBs Were Rs **2, 11,488 Crore** in2013 but in 2014 it amounted to Rs**2,39,511 Crore** there is increment by **Rs 28,023 Crore** . The Loans and Advances increased by Rs 81,032 **Crore** as we can see from the above table that in 2013 it was Rs **1,37,078Crore** but in 2014 it stood up to Rs **2,18,110 Crore**. So from this discussion we can say that RRBs are playing a very crucial role in Indian Rural Economy.

STATUS OF FINANCIAL INCLUSION AS ON 31ST MARCH

(No. of Accounts in Lakh)

Year	Deposits		Total Loan A/Cs	Of Total, to the loan Accounts under priority					Grand total of business a/c (col 2+4)
	Total	No Frills		GCC	SHG	KCC	Tenant	SSI/artisan/SCC &Reatail Traders	
2009	935.54	153.81	170.66	3.22	8.04	114.71	0.95	33.00	1107.10
2010	1002.16	200.09	186.67	4.12	8.97	83.72	0.83	24.81	1188.67
2011	1112.30	255.06	197.87	4.59	9.34	90.33	1.09	20.89	1310.17
2012	1180.20	251.25	203.34	5.16	8.27	96.9	1.88	23.11	1383.54
2013	1348.25	319.59	217.87	6.01	9.59	104.93	1.97	21.44	1885.71

Fig 3 – Source: financialservices.gov.in/.../Consolidated%20Review%20RRB%202014

As Per above table **Status of Financial Inclusion** we can see that the number of loan accounts under RRBs in India have increased from 170 to 217. Simultaneously if we look at the separate accounts (KCC, SHG and GCC), the growth is more in GCC and No frills account as compare to KCC and SHG but if we see individually to the no. of Loan Accounts under SHGs there is an increasing trend from 2009 to 2013 leaving 2012.

**Savings of SHGs with Regional Rural Bank
Region Wise as on 31st March 2017**

Region	Details of SHGs Linked with Bank			Out of total SHGs-Exclusive Women SHGs		Out of total SHGs-under NRLM/SGSY Scheme		Out of total SHGs-Under NULM/SJSRY Scheme	
	No. of SHGs	No. of Members	Savings Amount	No. of SHGs	Savings Amount	No. of SHGs	Savings Amount	No. of SHGs	Savings Amount
1. Total Central Region	472645	5196168	14719.24	322413	20828.5	355101	2261.61	607	23.01
2.Total Eastern Region	718617	73311464	136662.97	658149	127033.11	638305	122390.33	3362	911.64
3. Total North-East Region	287855	3248965	12143.67	172044	8619.62	120835	3591.47	948	7.96
4.Total Northern Region	131341	1404331	17508.60	109376	13970.52	27184	4851.52	281	112.12
5.Total Western Region	2586318	29447887	363176.15	2196793	324379.42	1667310	239738.10	102948	21078.12
6.Southern Region	813123	9941199	148447.35	782788	139936.07	475760	81561.43	97241	19889.26

(Amount in LAKH)

Source: <https://www.pmjdy.gov.in/account>.

From the table, it is evident that the RRBs are also one of the major financial institutions in the Indian financial market, apart from public sector banks and private sector banks.

RRBs are playing a very crucial role in mobilising the saving and investment of poor people in rural areas, which leads to the upliftment of the rural economy of the country. From

the above table, it is seen that the percentage of zero balance accounts in RRBs is 20.81 crore as compared to public sector banks, which have 25.32 crore, and private sector banks, which comprise 34.60 crore. So, from the above table, we can say that RRBs are also a major player in the Indian economy, playing a major role in the development of the economy by mobilising the savings and investments of poor people.

Conclusion

It is seen that these banks are engaged as institutions of the rural credit delivery system to abridge the credit gap that exists in rural areas.

Despite the increase in mobilisation of savings and credit facilities, regional rural banks suffer from different serious problems like accumulated losses and non-performing loans.

From the study, it is seen that the financial operation of the regional rural bank requires a complete revamping of the administration system with a multinational inclination towards social welfare, and only then may these banks prove to be a source of upliftment for the living conditions of the rural masses.

From the above available discussion, it is seen that no RRBs are

working specifically for the promotion of self-help groups, which is one of the major IRDP initiatives for the eradication of rural poverty and which can uplift the socio-economic condition of the rural masses of India.

REFERENCES

1. Adhikari. K. [2008] "Management of Deposit and Credit By Regional Rural bank: A Case Study Cachar Gramin Bank", Ph.D. Thesis, Assam University, Silchar. .
2. Ahmed. J.U. [Jan-Dec, 2009] "The Performance of Commercial Banks", Journal of Economics and Commerce. Vol.1 No.1. pp. 11-20.
3. "Bank Performance Terminology India ". Available at www.wikipedia.com. Accessed on 20.4.2014.
4. Bhat. N. [1988] "Aspect of Rural Banking", pp. 25-139. Commonwealth Publishers. New Delhi
5. Bhattacharya. S. N. [1980] "Rural Industrialization in India", pp257-288 B .R. Publishing Corporation, New Delhi.
6. Reforms and Economic Growth in India, (ed.) S.Murty [1997] R.B.S.A. Publications, Jaipur, pp. 206-213.
7. Daimari. P. [2008] Economic Development of Assam", pp 105-106 E.B.H. Publications, Guwahati.
8. Dangwal, R.C. and Gairola, S., "Management of Regional Rural Banks. Emerging Trends in Banking and Development Finance. (eds.) G.S.Butra and R.C.Dangwal, Deep and Deep

- Publication Pvt,Ltd. New Delhi. 1999. pp. 206—263.
9. Das, Abhiman and Ghos, Sabul 2004-05 Regional Rural Bank: Some Empirical Insights for India', Prajanan, Vol. XXXIII. No. 4, Pune.
  10. Das. Kamal Kanti. [2014] "Role of Women in Socio-Economic Condition of Rural Areas" Global Book Organization, New Delhi.
  11. Das Kamal Kanti[2018] "Measuring impact of the SHGs on economic empowerment of the rural people in Cachar district of Assam with special reference to some selected blocks, M.Phil Dissertation, Assam University, Silchar.
  12. Desai.V [1991] 'Indian Banking.' Nature and Problems ", pp 49-57 Himalaya Publishing House, New Delhi.
  13. Dey, N.B. and Adhikari, K April-June 2009 "Credit Deployment and Problem of Overdues in Regional Rural Banks-A Case Study "The Indian Journal Commerce Vol 62, No 2.pp 219.
  14. Dhingra, Iswar C. [2005] 'The Indian Economy", pp327-330 Sultan Chand & Sons, New Delhi.
  15. Ishwar, Int. Journal of Economics and Research, 2(1), Jan-Feb. 2011 Available at www.ijeronline.com. Accessed on 20.04.2014.
  16. Jayadev, M. and Sensarma, R.: 'Merger in Indian Banking: An Analysis ". Available at www.allbankingsolutions.com. Accessed on 20.04.2014.
  17. Joshi. V. and Little, I.M.D.[2000] "Indian Economic Reforms 1991—01,pp136-147 ", Oxford University Press, New Delhi.
  18. Kanvinde. D.J., "Regional Rural Banks ", in Monetary and Banking Development in India (ed.) M.LChhipa, Vol. 111, Rupa Books Pvt. Ltd. 1987. pp. 589-601.
  19. Kaye,T. And Tamuli. R. Oct-Dec 2005 "Development of Regional Rural Banks in India ". The Indian journal of commerce. Vol. 58 No. 4, pp. 137-147.
  20. Kumar. S. [1990] "Regional Rural Banks and Rural Development'Pp131-238, Deep and Deep Publications. New-Delhi.
  21. Lall, G.S. [1993] "Indian Banking System", p.32 Bankers' College, New Delhi.
  22. Leeladhar, V. "Consolidation in the Indian Financial Sector" 2008, Available at www.Ccsnet.orc. Accessed on 20.04.2014.
  23. Machiraju. HR. [2005] "Indian Financial System, pp 5.1-5.11, Vikash Publishing House Pvt Ltd.
  24. Maker, K.A. and Singh, L.S. [1995] "Working of Regional Rural Banks in West Bengal",pp747-756 in Regional Economic Development in India, (eds.) S. Subrahmaya and M.V.Srinivasan Gowda, Deep and Deep Publications, New Delhi.
  25. Mello L.D. [February 1986] "Lead Bank Scheme and Role of Rural Bank", State Bank of India, p 68, Economic Review.
  26. Mishra, R.N. and Rao G.R [2006] "Rural Banks under Globalization", p.246, Sonali Publication, New-Delhi.
  27. Misra. B.S.: "The Performance of Regional Rural Banks in india: Has Past Anything to Suggest for Future?" 2006

- Available at www.rbidocs.rbi.org. Accessed on 20.04.2014.
28. Mukharjee N. [10 July 1996] "Credit Needs of Rural Poor and the Regional Rural Banks", Kurukshetra, Vol. 45.
  29. Nanjundappa D.M, "Decentralised Planning and Financing of Rural Development in Karnataka" " in Indian Economy, (eds.) Raj Kr. Sen. and Biswajit Chatterjee, Deep and Deep Publication, New Delhi, 2003, pp. 216-242.
  30. Negi K.S and Ramala K.S "Rural Banking in the Development Process of Garwal Hills: A Case Study ". In Regional Economic Development in India, (eds.) S.Subrahmanya and M.V.Srinavasa Gowda, Deep and Deep Publication. New Delhi, pp. 733-738.
  31. Parwal. S. M. [1997] "IT, MIS' and Productivity in Banks, pp. 127-133 Himalaya Publishing House. New Delhi.
  32. Pathak. , B.V [2008] The Indian Financial System", pp. 483-488 Pearson Education, New Delhi.
  33. Rayudu, C.S 2002-2003 "Management of Rural Development" Discovery Publishing House, New Delhi, Vol. 2, pp. 659-662.
  34. Reddy.B. Ramachandra, S.B. and Reddy S. Vijayulu, April- Sept 2008, "Growth and Performance of Regional Rural Banks in India, The Indian Journal of Commerce. vol-51, No 2&3 pp. 71-76.
  35. Rehman. A.R.M 2010 "An Appraisal of Performance of the Nagaland Rural bank", Vanijiya, Vol. 20, pp. 16-25.
  36. Rehman, A.R.M 2008 "Deposits, Loans and ADVANCES, Productivity and Profitability of Nagaland Rural Bank", DGCCS's Journal of Commerce, Vol. V, No-I, pp. 1-7.
  37. Samantara. S.: Occasional Paper-52, 2010 "Kishan credit Card- A Study ", Department of Economic Analysis and Research NABARD. Mumbai, pp. 6-47.
  38. Sathanarayana. S.V. and Rafathunnisa, S July-Sept 2000 'Financing if Indian Agriculture: Some issues" The Indian Journal of Commerce, Vol. 53, No. 3, pp. 48-53.
  39. Satish. P [March 20, 2004] "Rural Finance: Role of State and State-Owned Institution", EPW.
  40. Sharma. R.D, Bandhu D. and Kaur, G January-March, 2003. "Measurement of Marketing Orientation in Rural Banks- A Case Study, the Indian Journal of Commerce. Vol. 56, No-I pp. 26-35.
  41. Singh. G. "Need and Nature of Rural Credit in India Nov 2009". Kurukshetra, Vol. 58. No. I pp. 16-19.
  42. Desai S.S.M [1983] "Rural Banking in India" pp. 283-303, Himalaya Publishing House, Mumbai.
  43. Subbarayudu.Y and Reddy P Mohan [2011] "Regional Rural Bank And Rural Development", pp. 20-46, Serials Publication, New Delhi.
  44. Rasure K.A "Rural Credit and regional rural bank:-K.A Rasure, 2010, Rural Credit in the Era of Globalization" pp. 1-9 (K.A Rasure, ed) Madhav Books, 2010 Gurgaon (Haryana).

The History, Tradition and Continuity of India's Transitory Floor art are Extensive

Dr. Ebrahim Ali Mondal

Asstt. Professor of History
B.N. College, Dhubri, Assam

&

Pranjal Gogoi

Asstt. Professor of History
S.M.D. College, Charing, Sivasagar

Abstract

The social advancement in a general public is the substantial or theoretical articulation of the soul of humankind. Indeed, even the impression of early man showed these two parts of culture. The unmistakable culture would fuse the visual examples left behind by humanity like canvases, models and design as additionally the ensembles, adornments, games and toys, utensils and so on. The non-visual peculiarities acquired by the various social orders like traditions, habits, manners and the worth framework loved by them involve the elusive part of culture. The specialty of rangoli is by all accounts somewhere close to the substantial and the elusive and can be named as 'Fleeting substantial culture'. The investigation of culture likewise can be deciphered as 'an investigation of flawlessness'. In this manner the cycle to accomplish the refined state is equivalent to that of achieving perfection. The advancement towards culture can't be limited to the individualistic level yet it is a collective endeavour. Clearly in the excursion towards the accomplishment of culture a few things get disposed of which likely have lost their significance and are a sort of dead wood.²

Keywords: theoretical, articulation, humankind, culture, significance

Introduction

In the pre-Vedic age, man confronted the powers of the five regular components, in particular, Prithvi (earth), Aap(water), Vayu (air), Tej (shine), Aakash (ether). With experience and perception man understood that till these regular components don't show their rudra or savage nature, they add to his prosperity and success however in their wild structure they can make ruin and imperil his life and prosperity. Man started to revere them so as not to cause their anger.

In ancient India, it is seen that the minor expressions were viewed as similarly significant as the significant expressions. Indeed, aptitude in the minor expressions was viewed as exceptionally fundamental for lead a healthy life, for a man of culture. Different old Indian compositions, similar to the Kamasutra makes reference to the 64 expressions which were fundamental to be polished by completely refined residents to lead a full life. The expansion is intricate to such an extent that it incorporates the craft of inking, culinary workmanship, hanging of rosaries, pieces of jewelry, festoons and wreaths, restricting of turbans and chaplets, craft of mimicry or impersonation, craft of cockerel battling, quail battling and slam battling, specialty of instructing

parrots to talk, specialty of applying perfumed balms to the body, and of dressing the hair with unguents also fragrances, twisting it, etc, including the specialty of rangoli.

In certain spots he left hints of his manifestations which were expressive of his encounters, his yearnings also his apprehensions as well as of his nearby contact with nature. The pre-memorable cavern canvases give declaration to this reality. Hardly any different hints of his reality left behind by him as bone and stone executes, ceramics and mud dolls underscore his innovativeness. The need to make an item private and the craving for self-articulation later prompted the design of these articles. He beautified them with themes taken from his environmental factors, from the components that ruled his life and those whose secret powers he wished to control. This need for creation and articulation reflects man's natural need not just to communicate himself, but also to assert life and everlasting status the conviction that death isn't genuine, that man has a spirit, and that it doesn't die - convictions arising from the profound need to defeat the anxiety toward individual annihilation.

Dr. Devangana Desai brings up that, the strict drive of crude man is coordinated "essentially to one end

just, i.e., the preservation and advancement of life. This end is served in two ways, one negative, one positive, by the riddance of whatever is viewed as unfriendly and by the improvement of whatever is considered as ideal for life. The double undertaking before crude man is to dispose of wickedness - hunger and fruitlessness and to get great - food and fertility.³

Man's encounters showed him his slight and transient presence, dependent upon sickness and advanced age and finishing off with death. This was valid as for himself as well as his family, his fields, steers, hearth and home. This multitude of creatures and this multitude of things, mortal and delicate as they are, can endure the always present risk and setbacks if continually fortified by the nurturing powers of some kind of custom and wizardry.

For enchantment in its pith is the conviction that, by the expression of the fitting spell and the execution of right ceremonial motions, man can tie and adapt to his will all that is limitless, perilous and unfriendly in the possibilities of possibility.

Enchantment, in short is an otherworldly strategy by what man can, in his pride, achieve all that which his judicious procedure neglects to accomplish.⁴

The Tibetan sand painting or mandala sand painting is a piece of Tibetan tantric workmanship custom and is drawn for mending and reflection reason. To be sure the meaning of floor works of art is shifted at this point definitely the same. A fascinating truth is that, however floor painting was polished in many societies all through the world, it has endure just in India as for everyday act of the craftsmanship by ladies. It is especially a living practice here. The floor workmanship is drilled in different pieces of India. Its importance is a lot more extensive than the tasteful and beautiful reason. As per Mulk Raj Anand, "the wellsprings of the society painting lie in the security looked for by Homo sapiens in the supernatural drawing, which may keep the airs of terrible spirits from coming into the house"⁵

Research Methodology

The exploration work included the utilization of oral history methods alongside reviews and meetings. Field excursions to different pieces of India had been attempted by the specialist for information assortment. Remarks and conversation of the gathered material is primarily drawn from individual perceptions and from interviews during field work. As

Dr. Varsha Shirgaonkar puts it, “Composing of social history stays deficient without the investigations of the undocumented sources alongside the investigation of the recorded ones” Assessment of the antiquities of history and furthermore of the living present and grant, to help the disclosures from field trips is done. Now and again, vernacular writing is additionally alluded to.

Research Objective

A comprehensive advanced information bank of different plans, examples and themes of the blurring work of art is critically required. This work can be supported by standard associations between people - craftsmen and specialists from different craftsmanship foundations, as field excursions and studios. Trade of information in this manner can develop a fruitful organization to go into business associations. This won't just broaden the tasteful skylines of both the accomplices yet in addition offer an open door to foster ability and business venture. This will ultimately prompt strengthening of culture. Presentations ought to be coordinated with help from government bodies and NGO's to carry this people craftsmanship at standard with the advanced workmanship. These can be

made into voyaging displays. This won't just guide in more extensive effort and spread of the custom to more extensive public yet additionally assist with improving the comprehension of this work of art and get it the acknowledgment it profoundly merits.

Customs of congruity

Scholastic interest in Ramayana is by all accounts building up speed once more. As a strict text, the epic was hallowed 100% of the time to the dedicated however going outdoors the domain of religion, researchers from across the world are getting progressively enthused by its feel. The Indira Gandhi National Center for the Arts (IGNCA), New Delhi, under the aegis of its continuous program “Living Traditions of Ramkatha and Mahabharata” is facilitating a multi day International Conference on Ramlila and Ramkathamanchan under the topic “Epic Processes: Mobility, Patronage and Esthetics”. In 2013, National Ramlila Council of Trinidad and Tobago had facilitated the principal International Conference on Ramlila. “Researchers and exhibits were chosen to present the multifaceted nature of the custom in a comprehensive manner.” The vision is to comprehend Ramlila both as a tasteful otherworldly encounter and

according to the point of view of verifiable and social-social cycles which loan different implications to this exhibition classification and are answerable for its versatility across districts and past time,” says Molly Kaushal, Professor, Performance Studies, IGNCA. Customs of Ramlila and Ramkathamanchan are not homogenous. Other than Ramnagar Ramlila, a special Ramlila arranged north of 31 days in Ramnagar recorded by IGNCA last year, there exist a few different types of Ramlila be it Jhanki Ramlila, Tulsi Ramlila or Nakkataiya processional structure. Add to it the practices of Mathura-Vrindavan, Ayodhya and Bareilly in Uttar Pradesh, Almora in Uttarakhand, Sattna in Madhya Pradesh, Swang and Rasdhari Khayal in Rajasthan and scores of nukkad Ramlilas across North India.

Local arrangement of Floor Art

Variety in the geology and topography of our nation gives space for a long time in floor plans. Each piece of the country with its own trees and plants, birds and creatures, slopes and dales motivates the craftsman to have different analogies, series of images and incalculable pictures. However we view as certain normal complex qualities, every locale has its novel style of examples, custom and

confidence having ordered that each significant celebration and ceremonial has its suitable floor plans. In the Northern and Eastern parts, rangoli is alluded to as aipan or likhnoo in the Himalayan area, chowk purana in U.P., sona-rakhna in eastern pieces of U.P., Mandana in Rajasthan and Madhya Pradesh, aripana in Bihar, alpana in Bengal, and chita, osa, or jhunti in Orissa are other examples. Other than these, a kind of rangoli named sanjhi is rehearsed basically by the sanctuary ministers at Vrindavan in U.P. furthermore Rajasthan. Rangoli in this multitude of areas is drawn on merry events and different holy observances of life. Other than the floor craftsmanship, Jyontis (Jyonti, Jyoonti or Jhunti is the nearby word utilized for the Jeev Matrikas - Maha Laxmi, Maha Saraswati and Maha Kali) or wall paintings are customarily painted on the dividers of rooms where strict services happen. These drawings are presently made on paper, hardboard or compressed wood. Indeed printed Jyontipattas are accessible. Likewise, the divider works of art called as thapas are additionally famous everywhere the area.

It is seen that two sorts of Lakshmis are revered around here. The one favorable, kindhearted also provider of flourishing is venerated to look for her security and gifts, while

the other one unpropitious and dangerous goddess of setback and neediness, called Alakshmi is loved out of dread. Various customs are ordered for the getting free from the place of the goddess Alakshmi before the propitious Lakshmi enters. Drawing of related rangoli graphs is one of the ceremonies. Other than rice flour and glue, wheat flour is likewise utilized around here for executing rangoli. Wheat when absorbed water for at some point and grounded, it turns into a white fluid like thick milk, which is then utilized to define the boundaries of rangoli. The parcels of wheat are scorched and its debris is blended in with milk, shaping a earthy colored glue which is utilized for foundation.

Progression of Tradition

“India is a nation of immense stabilities, and she carries her stone age with her,” says Pupul Jaykar. The nuclear age exists next to the chalcolithic. The refusal to dismiss, and the ability to change antiquated fantasy and custom into the living present, is definitely a trademark impossible to miss to the Indian ethos.” As modernization is leaking in to our way of life, we are gradually moving away from our customary customs and ceremonies. It has for sure become challenging to follow the

routine strictly because of absence of time, space or interest. With this high speed of life that we are adjusting to, keeping up with strict norms is becoming troublesome.

Conclusion

Summing up the conversations in the past sections, regardless, it is sure that other than India, the transient floor craftsmanship was/is rehearsed in different regions of the planet. This craftsmanship doesn't have a place with any specific age or spot. Nor is it the syndication of any race or culture, rather it uncovers working of an innovative human psyche, through the ages. Today it is perceived as an Indian craftsmanship because of its presence in the living practices of the country. An endeavor to characterize and correspond indistinguishable or comparable convictions and customs in other social gatherings helps in determining specific ends. The most fundamental end one can show up at is that the floor craftsmanship has created on two essential contemplations imperative for living; one is the insurance against the vast elements and the other, the intrinsic inclination for the prosperity. Regarding the presence of the floor craftsmanship in India, the backhanded confirmations like the presence of some normal images in the

antiquated Indian stone compositions and on the remaining parts of the IVC and furthermore on the antiquated mint pieces, models, sanctuary beautifications, aggregately highlight the presence of this workmanship on the Indian soil since extremely antiquated times. This is additionally validated by the abstract sources which actually show the presence of this craftsmanship for multiple thousand years.

REFERENCES

1. Shirgaonkar Dr. Varsha, *Eighteenth Century Deccan: Cultural History of the Peshwas*, Aryan Books International, New Delhi, 2010, Introduction, p.xxi.
2. Arnold Mathew, *Culture and Anarchy: An Essay in Political and Social Criticism*, John Murray, London, Reprinted March 1935 (1st edition 1869), Preface, p.xxxiii.
3. Desai Devangana, *Erotic Sculptures of India*, Tata McGraw- Hill Publishing Co., New Delhi, 1975, p.88.
4. Bronislaw Malinowski, *The Dynamics of Culture Change*, Yale University Press, 1961, p.48.
5. Anand Mulk Raj, “*The Hand and the Heart. Notes on the Creative Process in Folk imagination*” in Mulk Raj Anand (ed.), Marg, Marg Publications, Bombay, Vol.22, no.4, September 1969, p.36.
6. Jacobi Dr. H., (Ed.), *Pauma-Charita, Part I*, 29/ 1-3, Prakrit Text Society, Varanasi, 1962, p.237
7. Gode P.K., ‘*History of Rangavalli Art between c. A.D. 50 and 1900*’, Studies in Indian Cultural History, Vol.III, Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona, 1969, pp. 87-102.
8. Jayakar Pupul, *The Earth Mother*, Penguin Books Ltd. India, 1989, p.25.
9. Desai Devangana, *Erotic Sculptures of India*, Tata McGraw- Hill Publishing Co., New Delhi, 1975, p.88.
10. Rai Govind Chandra, *Indian Symbolism: Symbols as sources of our Customs and Beliefs*, Munshiram Manoharlal Publishers Pvt. Ltd., New Delhi, 1996, p.2.
- 11.1 Mulk Raj Anand, “*The Hand and the Heart. Notes on the Creative Process in Folk imagination*” in Mulk Raj Anand (ed.), Marg, Marg Publications, Bombay, Vol.22, no.4, September 1969, p.36.

Livelihood Status of Fishermen Community of Assam's *Beki River*

Dr. Pallabi Goswami

Department of Zoology,
Barnagar College (Affiliated to Gauhati University),
Assam, India

Abstract:

The present study aimed to assess the livelihood status of fishermen of the Beki River, Assam, India, in six fish-landing sites along the river from May 2019 to March 2021. This study used a mixed-methods research design and utilised a survey questionnaire to gather responses from 157 fishermen selected through proportionate sampling. The livelihood status of fishermen was studied in terms of age, gender, educational status, subsidiary occupation, housing pattern, sanitation, marital status, water facility, credit access, the reason for fishing, duration of fishing, and daily average catch of fish. Parameters like water facility, sanitary facilities, credit access, subsidiary occupation, reason for fishing, duration of the fisherman being associated with the profession, number of times fishing is done per day, time of day when fishing is done by the fisherman, and number of active days without a catch are recorded for the first time in this study. The result of the study revealed that the majority of the fisherman are male (91.7%), illiterate (68.7%), married (91.08%), have other occupations (94.9%), and are deprived of many amenities of life. 84.07% of the fisherman live in poor housing conditions in mud or kucca houses; 78.34% have poor sanitation facilities; and 59.23% are dependent on family members for credit for buying fishing amenities. Due to poverty and unemployment, the fishermen perform extensive fishing using mosquito nets for the whole day in all

seasons. This extensive fishing has led to a decrease in the daily average catch of fish and the gradual disappearance of some species of fish. In the present study on the fishermen of the Beki River, it can be understood that the fishermen's livelihood status is poor. Management and economic measures should be considered in order to have a significant effect on the income of the fishermen without causing adverse effects on the biota of the Beki River.

Keywords: *Extensive fishing, Fish diversity, Illiterate, Poverty*

Introduction

Since the last decade, fish production has increased manifold, and India has witnessed a higher growth of fisheries, ranking 7th among fish-producing nations in the world (Nayak et al., 2008). At present, the fishery sector in India provides employment to 5.97 million people, of whom 2.40 million are full-time fishermen (Nayak et al., 2008). Fisheries biodiversity is important, especially for the rural poor, who are dependent on fishing to earn their livelihoods (Dheeraj et al., 2018; Afrad et al., 2019). Fish are an easily digestible protein and a good source of vitamins. The liver of fish is a good source of vitamins A and D.

The northeastern region of India is considered one of the hotspots of freshwater fish biodiversity in the world (Ramanujam et al., 2010). The region is blessed with the Brahmaputra and Barak river systems, along with their tributaries. The Brahmaputra and

Barak river systems harbour a large diversity of ichthyofauna, which is approximately 33.13% of the total Indian freshwater fish (Sen, 2000). The Beki River, located in Barpeta district, Assam, India, is blessed with fish species like *Chitalachitala*, *Anabas testudineus*, *Channa marulius*, *Channa striatus*, *Mystus bleekeri*, *Mystus cavasius*, *Mystus tengara*, *Rita rita*, *Sperataseenghala*, *Clarias batrachus*, *Heteropneustes fossilis*, *Neotropius atherinoides*, *Ompok bimaculatus*, *Ompok pabo*, and *Monopterus albus*, which have high market value as food fish (Kalita and Sharma, 2015). The fishermen of the Beki River are engaged in fishing throughout the year. Fishermen use different types of gear, such as drift nets and gill nets, to catch various fish (Kalita et al., 2015).

Fisheries play an important role in the Indian economy, but the economic conditions of the fishermen

are very poor (Nayak et al., 2008). Socioeconomic status is an indicator of people's lives that provides social, cultural, economic, and political characteristics of people, households, community groups, and institutions (Altaf, 2019). It is used to identify possible impacts of management decisions on stakeholders that, in terms of policy and decision-making, can minimise negative outcomes and maximise positivity for local resource owners and fishing communities (Altaf, 2019).

Presently, the majority of the world's fishery resources are close to being overexploited. The exclusive literature survey indicates that only a

few pieces of information are available on the livelihood status of the fishermen community of Beki River.

The present study was planned to evaluate the livelihood status of the fishermen community in Beki River to improve the great economy generator sector with the outcomes of this research. Parameters like water facility, sanitary facilities, credit access, subsidiary occupation, reason for fishing, duration of the fisherman being associated with the profession, number of times fishing is done per day, time of day when fishing is done by the fisherman, and number of active days without a catch are recorded for the first time in this study.

Materials And Methods

Study area

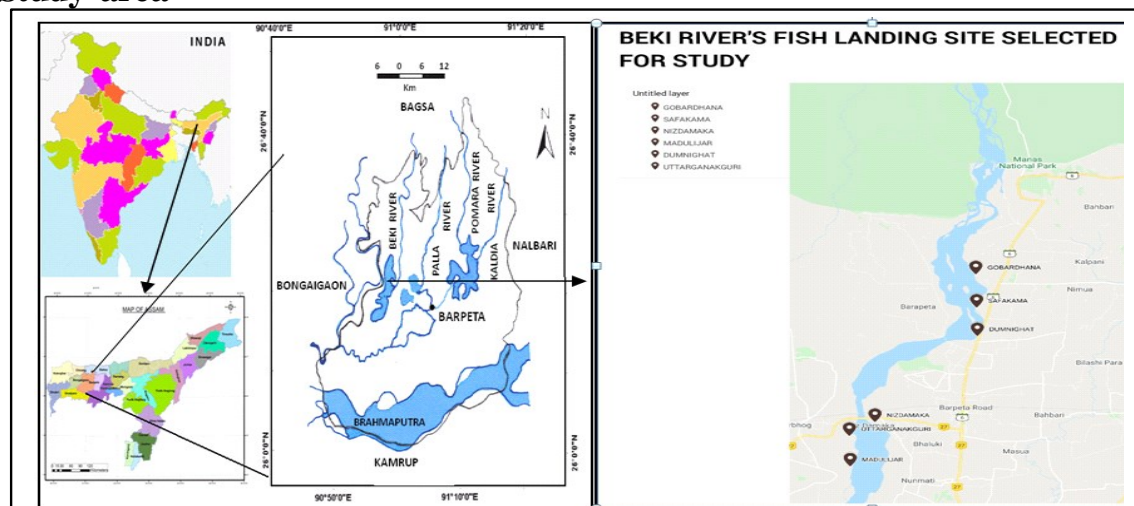

Fig 1: Location of Case Study

Beki river, also known as the Kurissu river in Bhutan, lies between 26° 20' 00" N; 90° 56' 00" E and located in Barpeta district and flows from North to South through Barpeta district, Assam, India. Beki Riverine areas receive annually over 4,000 - 4,200 millimetres in the southern parts and 550–700 millimetres precipitation in the northern parts. The river is blessed with good potential of aquatic resources (Kalita and Sharma, 2015).

The survey was conducted in six different fish landing zone of Beki River – Gobardhana (26034/.88// N and 90050/.94// E), Sapakama (26033/.71// N and 90058/.87// E), Dumnighat (26032/.79// N and 90057/.78// E), Nizdamaka (26029/.61// N and 90054/.95// E), Uttarganakguri (26029/.00// N and 90054/.15// E) and Madulijar (26027/.56// N and 90054/.37// E).

Data collection and analysis

The present study was conducted in the six different fish landing zones of the Beki River from May 2019 to March 2021. The

different data was used for the study with a combination of interviews and observations on the fishermen in the six different fish landing zones, and with the help of a schedule containing both structured and unstructured questions, the head of the family was interviewed. The study was carried out based on both primary and secondary data. The primary data were collected through a questionnaire envisaging age, gender, educational status, subsidiary occupation, housing pattern, sanitation, marital status, water facility, credit access, reason for fishing, duration of fishing, daily average catch of fish, etc., whereas secondary data were obtained from blocks and other offices during the years 2019–2021.

Results and Discussion

A total of 157 fishermen were interviewed from the six different fish landing zones. The study of the livelihood status of fishermen in Beki riverine areas has been made to investigate the following objectives:

Table 1: Livelihood status of fisherman community of Beki River

Parameter		No. of fisherman						Total no.	percentage
		Landing zone							
		L ₁	L ₂	L ₃	L ₄	L ₅	L ₆		
Educational qualification	Illiterate	20	18	16	14	18	22	108	68.7
	Lower primary	5	8	6	6	4	5	34	21.6

Parameter		No. of fisherman						Total no.	percentage
		Landing zone							
		L ₁	L ₂	L ₃	L ₄	L ₅	L ₆		
Educational qualification	Illiterate	20	18	16	14	18	22	108	68.7
	Lower primary	5	8	6	6	4	5	34	21.6
	Middle school	1	0	3	1	3	2	10	6.36
	Pass matriculation	1	0	1	1	1	1	5	3.18
Gender	Male	32	30	27	20	14	21	144	91.7
	Female	2	0	1	3	5	2	13	8.28
Housing condition	Kucca	29	27	24	17	16	19	132	84.07
	Pucca	5	3	4	6	3	4	25	15.9
Marital status	Unmarried						3	14	8.91
	Married	30	30	22	22	19	20	143	91.08
Age of fishman	<20years	2	3	3	2	4	2	16	10.19
	20-40years	21	26	23	19	12	19	120	76.43
	41-60years	8	1	2	2	2	2	17	10.82
	>60years	3	0	0	0	1	0	4	2.54
Daily average catches of fishes	<3kg	14	10	8	10	13	12	67	42.67
	3-6kg	11	18	16	13	6	10	74	47.13
	7-10kg	9	2				1	16	10.19
Reason for fishing	Traditional						3	17	10.82
	Unemployment	10	9	7	4	5	2	37	23.56
	Poverty	20	18	19	16	12	18	103	65.60
Duration of the fishman being associated with the profession	<1years	2	4	4	0	0	1	11	7.02
	1-5years	26	23	19			20	126	80.25
	6-10years	6	3	5	3	1	2	20	12.73

Parameter		No. of fisherman						Total no.	percentage
		Landing zone							
		L ₁	L ₂	L ₃	L ₄	L ₅	L ₆		
Number of times fishing done per day	1-2	2	0	0	0	0	1	3	1.91
	3-4	2	3	0	0	0	2	7	4.45
	>4	30	27	28	23	19	20	147	93.63
Number of active days without catch	Yes	2	4	3	6	2	3	20	12.73
	No	32	26	25	17		20	137	87.26
Subsidiary occupation	Yes						23	149	94.90
	No	2	3	1	2	0	0	8	5.09
Time of the day when fishing is done	Early morning	28	26	18	15	13	17	117	74.52
	Afternoon	4	3	6	5	4	2	24	15.28
	Evening	2	1	4	3	2	4	16	10.19

1. Educational qualification

Previously, there was no scope for fishermen's education, but at present, the government has taken various steps to impart education to children and also to adults. However, the data obtained from the study showed that the majority of the fishermen (68.7%) are illiterate, 21.6% studied up to lower primary, 6.36% studied middle school, and only 3.18% passed matriculation or class 10 (Table 1). Due to a lack of education, these fishermen conduct extensive fishing in all seasons throughout the day in the river, including the breeding season.

They use mosquito nets for fishing, which has resulted in a reduction in the number of fish. It has been found that the fish diversity of this region faces serious threats that would lead to a catastrophic loss of fish biodiversity (Kalita and Sharma 2015). Kalita and Sharma (2015 in their study, reported the percentage of fishermen with educational qualifications from the Beki River. Out of 276 respondents, 25.73% belonged to the education group up to lower primary school. 2.17% belonged to the pass matriculation level, and the rest of the 72.10% respondents belonged to the uneducated category.

2. Gender of fisherman

The present study shows that 91.7% of fishermen are male and 8.28% are female (Table 1). Kalita and Sharma (2015) in their study of the fishermen from the Beki River, found that 97.10% belonged to the male category and the rest of 2.90% belonged to the female category. Thus, the male gender dominates the fishing community of the Beki River.

3. Age structure of fishermen

The present study shows that the majority of the fishermen mainly belong to the age group of 20–40 years (76.43%) [Table]. 10.19%, 10.82%, and 2.54% of fishermen belong to the age groups of below 20 years, 41 to 60 years, and more than 60 years, respectively. Kalita and Sharma (2015) in their study that 26.81% of fisherman belonged to the age group between 20 and 30 years, 49.28% belonged to the age group between 31 and 40 years, and the rest (23.91%) belonged to the age group between 41 and 50 years.

4. Housing condition

In this study, most of the houses were found to have mud walls and tin roofs (Table 1). The housing pattern of the study area indicates the economic weakness or poverty of the community. This indicates that fishing

as a business in the Beki River is not profitable, which is mainly due to the decrease in fish caused by extensive fishing. The study revealed that most of the fishermen lived in Kucca houses (84.07%). Kalita and Sharma (2015), in their study, also reported that 96.74% of fisherman had Kucca houses and only 3.26% had pucca houses, indicating the poor living conditions of the fisherman community.

5. Marital status

The study revealed that most of the fisherman are married (91.08%), and the rest (8.91%) are unmarried, indicating a need for more income to sustain a family [Table 1]. The study by Kalita and Sharma (2015) reveals that 90.22% of fishermen were married, and the rest of 9.78% were unmarried.

6. Water facility

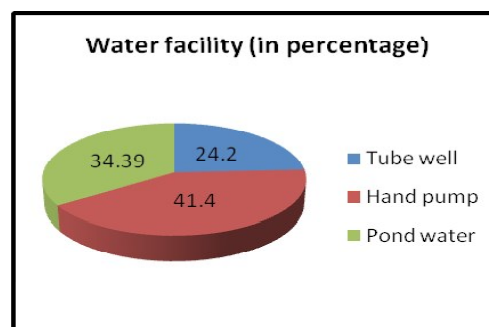

Fig 2: Water facility of the fisherman (in percentage)

The study revealed that the fisherman have poor access to pure water. In the present study, 41.40% are dependent on hand pumps, 34.39% on pond water, and 24.20% on tube wells for their daily needs of water (Fig. 2). The waste water from domestic use is directly dumped into the river, adding to its pollution, which affects the health of aquatic fauna and also the fisherman.

• Sanitary facilities

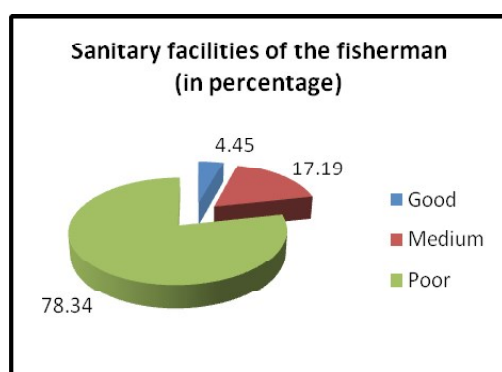

Fig. 3: Sanitary facilities of the fisherman (in percentage)

Sanitation systems in the study area are not satisfactory. The present study also revealed that the majority of the fishermen (78.34%) did not have proper sanitation facilities. The poor drinking and sanitation facilities may adversely affect the health of the fisherman (Fig. 3).

8. Credit access

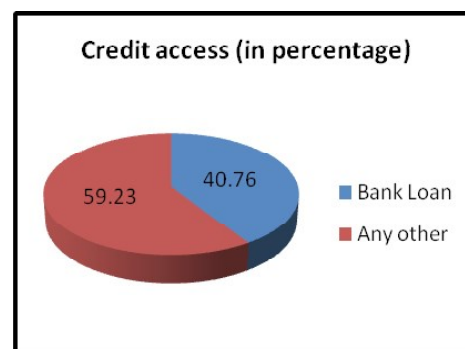

Fig. 4: Credit access of the fisherman (in percentage)

The national and local NGO provide credit only to the organised poor members for purchasing fishing gear and boats. 40.76% have taken bank loans for the purchase of fishing equipment, while 59.23% borrow money from their neighbours or relatives. Thus, this inadequate credit facility is a major issue for the fishermen who use unscientific techniques for fishing, like using mosquito nets all year round. This extensive fishing has caused a decline in the fish population in the area (Fig. 4).

9. Subsidiary Occupation

Subsidiary occupation means the second occupation in which the fishermen are engaged or seek employment in the off-season of fishing. The study reveals that most of

the fisherman (94.90%) are involved in non-fishing sectors, especially rearing domestic cows, poultry, and agriculture. 5.09% of fishermen have no subsidiary occupation (Table 1).

10. Reasons for fishing

Poverty (65.50%) and unemployment (23.56%) are the main causes cited by the fisherman for taking up fishing as a profession. Only 10.82% of fishermen have been engaged in this profession for generations (Table 1).

11. Duration of the fisherman being associated with the profession

In the present study, it was found that 80.25% of fishermen are engaged with this profession for 1–5 years, while 12.73% are engaged with this profession for 6–10 years (Table 1).

12. Number of times fishing is done per day

The present study reports that the fishermen perform extensive fishing in the Beki River. 93.63% of fishermen fish more than four times a day, which is a matter of concern as it may lead to a loss of fish diversity (Table 1).

13. Daily average catches of fish

In the present study, 47.13% and 42.67% of fishermen caught 3 to 6 kg of fish and less than 3 kg of fish daily individually, while 10.19% of fishermen caught 7 to 10 kg of fish daily individually (Table 1). Kalita and Sharma (2015), in their study, reported the percentage of daily average catches of fish by individual fishermen from the Beki River. During the survey, they found that 44.57% of respondents caught up to 3-5 kg of fish individually daily. 47.83% of respondents caught up to 6–8 kg individually daily, and the rest of 7.60% caught up to 9–10 kg of fish individually daily. Thus, a decline in the fish population is observed.

14. Time of day when fishing is done

Even though fishing was done the whole day, most of the fishing was done in the early morning. 74.52% of fisherman perform fishing early in the morning, while 15.28% and 10.19% of fishermen perform fishing in the afternoon and evening (Table 1).

15. Number of active days without catching

In the present study, 87.26% of fisherman reported that there were days without an active catch of fish,

indicating a decrease in the fish population in the river (Table 1).

Environmental issues

The fishermen of the Beki River encounter various environmental issues, as reported in the present study, which include:

1. Declining fish catch
2. Run-off of Agricultural Waste
3. Siltation
4. Sand and gravel mining
5. Improper garbage disposal
6. Deteriorating Water Quality

Conclusion

In the present study on the fishermen of the Beki River, it can be understood that the fishermen's livelihood status is poor. Parameters like water facility, sanitary facilities, credit access, subsidiary occupation, reason for fishing, duration of the fisherman being associated with the profession, number of times fishing is done per day, time of day when fishing is done by the fisherman, and number of active days without a catch are recorded for the first time in this study. The result of the study revealed that the majority of the fisherman are male (91.7%), illiterate (68.7%), married (91.08%), have other occupations (94.9%), and are deprived of many amenities of life. 84.07% of the

fisherman live in poor housing conditions in mud or kucca houses; 78.34% have poor sanitation facilities; and 59.23% are dependent on family members for credit for buying fishing amenities. Due to poverty and unemployment, the fishermen perform extensive fishing using mosquito nets for the whole day in all seasons. This extensive fishing has led to a decrease in the daily average catch of fish and the gradual disappearance of some species of fish.

For managing fisheries, it is important to involve fishermen, middlemen, consumers, and other stakeholders like the local government, government scientific and fishery agencies, and fishery conservation organisations in fisheries management. In this manner, every group will be aware of their role and contribution to the recovery and conservation of the Beki River. There is also a need to improve the fishery science and monitoring and management capacities of government agencies in charge of fishery management. In designing management systems that have income improvement as a goal, care therefore needs to be taken if a sustainable improvement in incomes is to be achieved rather than a, perhaps unintended, wealth redistribution.

Conflict of interest

All authors declare no conflicts of interest in this paper.

REFERENCES

1. Altaf, Muhammad (2019): Socioeconomic Status of the Fishermen Community, South Punjab, Pakistan Punjab University Journal of Zoology, 34 (2), 115–118
2. Afrad, M.S.I., Yeasmin, S., Haque, M.E., Sultana, N., Barau, A.A., and Rana, S. (2019). Fish biodiversity and livelihood status of fishermen living around the Titas river of Bangladesh. Journal of Bio-Science 27: 59–67
3. Kalita, Gaurab Jyoti, and Pradip Kumar Sarma (2015). Ichthyofaunal diversity, status, and anthropogenic stress of the Beki River, Barpeta, Assam. Int. J Fish. Aquat. Stud 2(4): 241-248.
4. Kalita, G.J., Sarma, P.K., Goswami, P., and Rout, S. (2015). Socio-economic status of fishermen and different fishing gear used in the Beki River, Barpeta, Assam. Journal of Entomology and Zoology Studies 3(1): 193–198
5. Kumar, D., Mehta, R., Yadav, R., Kumar, S., and Kumar, M. (2018). Studies on the fisheries status and socio-economic conditions of the fisher community in the Dholi region, Muzaffarpur, Bihar, India. J Entomol Zool Stud 6(3): 76–80.
6. Nayak, Lakshman, and Ajit Kumar Mishra (2008): Socioeconomic condition of fishermen and its effect on the environment: a case study of Ganjam district, Orissa. Nature, Environment, and Pollution Technology 7 (1):111
7. Ramanujam SN, Monorama M, and Dey S (2010). Ichthyodiversity of Meghalaya, India. Electron Journal of Ichthyology 6(2): 15–26
8. Sen N. (2000). Occurrence, Distribution, and Status of Diversified Fish Fauna of North-East India. In: Fish Diversity of North-East India, edited by Ponniah AG and Sarkar UK (National Bureau of Fish Genetic Resources, ICAR, Lucknow), 31–48.

